

Sastamalan

Porssi

2010

VEXVE

VESINIEMINEN

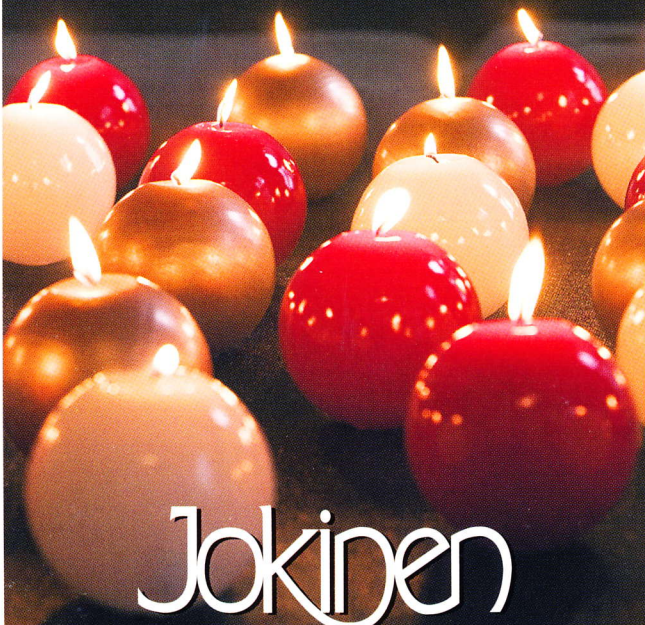
2
SWAROVSKI

*Rauhallista
Joulun aikaa*

1955 Optikka • Kello • Kulta
NYYSSÖNEN
Onkiniemenkatu 11, Sastamala • puh. (03) 512 6100
www.nyyssonen.fi

*Rauhallista
Joulua*

Jokinen

Vammala Tampere Turku Helsinki Espoo

Hyvän joulun toivotus

Lumiset oksat vihreän
puun, kimmeltää valossa
jouluisen kuun.

Katselen tähtien hopeista
nauhaa, toivotan jouluusi
lämpöä ja rauhaa.

Huittisten
Säästöpankki

Eläköön elämän rikkaus.

Sisältö

Sastamalan Joulu 2010

nro 23

Kustantaja:

Lions Club
Sastamala/Vammala ry

Lehtitoimikunta 2010:

Erkki Vainio
Jussi Lehtinen
Ritva Tuominen
Asko Laiho
Kari Voittomäki
Jari Rankinen
Aino-Maija Tihveräinen
Tapio Riutta

Kansikuva:

Vanhankirkonniemen
maisemaa. Kuva: Asko Laiho.

Ulkoasu ja taitto:

Tyrvään Sanomat/
Idea-mainos, Pasi Koivu

Paino:

Vammalan Kirjapaino Oy
2010

Kitämme

lehtemme kirjoittajia
ja tuki-ilmoittajia.

Lehden tuotto
käytetään nuoriso-
ja vanhustyöhön.

Sastamalan Joulu on LC
Sastamala/Vammala ry:n
rekisteröimä tavaramerkki.

Ikääntyvistä vastuuta yhdessä nuorten kanssa palvelen, <i>Heikki Vierula</i>	4
Enkelitaulu, Ari Paavilainen	5
Sastamalakoti – Lions Clubin merkittävin aktiviteetti, <i>Jussi Lehtinen, Jukka Tuominen, Markku Esko</i>	6
Tulppaaniryijyn arvoitus, Sirkka-Liisa Hakala	10
Valo sisällämme, Risto Nyysönen	13
Kauppatoimintaa Karkussa 1920-luvulla, Touko Salo	15
Tiepalvelu joulun valon tuojana jo 58 vuotta, Tapani Virtanen ...	16
Talvi, Tarmo Tuusa	19
Oli kerran Hoikka, Timo Roos	20
Neljä Enkeliä, Timo Kökkö	24
"Vie vuorille tää viesti...", Maria Mustalahti	27
August Fredrik Mittler Tyrvään kirkkoherrana 1871–1887, <i>Jari Nurmi</i>	28
Jokaisen hetken arvoinen Michigan, Petteri Koskinen	32
Satakukka toiminut Vammalassa yli 60 vuotta, Ritva Tuominen ...	36
Nälkälän tarinoita:	
Minun Vammalani oli Tyrvää, Unto Salo	38
Mennyttä aikaa nukkumalähiössä, Raimo Ojala	41
Lantulan seudun valssi, Seija Levonoja	45
Helmihimmeli, Taina-Riitta Hautala	47
Nauru Tyrväälle, Marko Vesterbacka	48
Jouluaikaan, Tarmo Tuusa	51
Lapsi tulee maailmaan, Risto Nyysönen	52
Tähtipojat, Antti Korventausta	59
Pulmat: Sanaristikot, Pirjo Kukola	61
Sanapyramideja, Erkki Vainio	62
Hauskaa lystinpitoa, Armi Hohko	64
Kuvanveistäjä J. F. Talvia, Esko Pietilä	68
Rakkaudesta teatterin tekemiseen, Risto Nyysönen	72
Muukalainen Tyrväällä, Jukka Walli	77
Runoja, Tarmo Tuusa	78

Ikääntyvistä vastuuta yhdessä nuorten kanssa palvelleen

Sastamalan jouluihin tätä tekstiä kirjoittaessani ensimmäiset lumet ja pakkaset ovat tosiasia. Viime kesä näytti meille parhaan puolensa. Lähes koko kesän saimme nauttia helteisestä säästä. Hellejakso oli ennätyksellisen pitkä moniin vuosiin.

Syyskuun alkaessa Lions toiminta lähti taas käyntiin lomakauden jälkeen. On ilo huomata miten aktiivisesti jäsenet ovat läheneet toimintaan mukaan heti alkumetreillä.

Toiminta-ajatukseemme kuuluu, että teemme yhdessä paikallisella ja osittain kansallisella tasolla lasten ja nuorten terveen elämän ja kehityksen turvaamiseksi sekä ikääntyneiden, perheiden, vammaisten ja muiden apua tarvitsevien tukemiseksi. Toiminta tarjoaa jäsenelle mahdollisuuden toimia sosiaalisessa yhteisössä, sekä kehittää itseään kohtaamaan erilaisissa tilanteissa olevia ihmisiä.

Tämän kauden yksi kansainvälisistä teemoista on "Me palvellemme". Henkilökohtainen auttamistoimintani on alkanut nuorena autoilijana ajokortin saatua. Kun joku oli pysähtynyt tien varteen, niin käytiin kysymässä olisiko avun tarvetta. Siitä saadusta palautteesta ja avun tarpeellisuudesta liityin kahdeksankymmentäluvun alussa Autoliiton tiepalveluun, jossa jatkan edelleen.

Viime vuosisadan loppumetreillä sain tilaisuuden liittyä Lions-järjestöön. Leijonissa auttaminen ja toisista huolehtiminen on laajempaa ja monipuolisempaa. Kun saa jonkun auttamisella eteenpäin, niin siitä tulee hyvä mieli molemmille.

Sastamalan/Vammalan Lions-

clubin yksi palveluaktiviteeteista on Sastamalakoti ja sen asukkaat kodin perustamisesta alkaen. Kauden aikana järjestämme kyydityksiä asukkaiden omien asioiden hoitamiseen, ulkoilutamme, vietämme joulujuhlaa ja joululahjana pidämme Bingon keväällä asukkaille. Lukupiiri kokoontuu muutaman kerran kuukaudessa. Järjestämme keväällä pihatalkoot ja asukkaille lettukestit.

Kotona asuvia sotaveteraaneita muistamme myös marraskuussa jakamalla heille kevytsoraa.

Nuorten tukemiseksi olemme lahjoittaneet rahaa tai antaneet urheiluseuralle mahdollisuuden tienata rahaa toimintaansa myymällä Sastamalan joulua.

Olemme myös mukana koulukaveriprojektissa, jossa keväällä jaetaan alakouluissa hymyveistokset oppilaille, jotka koulu valitsee hyvän toveruuden edistämiseksi.

Vuoden vaihteessa olemme mukana uuden Sastamalalaisen vauvan syntymän arvauksessa. Arvauksesta saadut rahat käytetään nuorisovaihtoon ja nuorten hyväksi lyhentämättömänä.

Keväällä valitsemme hakemusten perusteella nuoria nuorisovaihtoon ulkomaille.

Arvoisat joululehden ostajat, mainostajat ja lukijat, panoksella jolla olette tukeneet toimintaamme, olette mahdollistaneet Leijonien avustustyön. Suuri kiitos kuuluu myös toimikunnille, jotka ovat aikaansaaneet lehden valmistumisen.

Toivotan Sastamalan Joululehden lukijoille Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2011.

Heikki Vierula
Lions-Club
Sastamala/Vammala
presidentti

Enkelitaulu

On olemassa hyvin tuttu taulu. Se on taulu, jossa kaksi pientä lasta, tyttö ja poika, kulkevat kosken yli pitkin vaarallista ja heikon näköistä siltaa. Taus-talla on enkeli johdattamassa ja varjelemassa heitä. Olet nähnyt tämän taulun monessa eri paikassa lukemattomina eri versioina.

Mihin lapset ovat matkalla?
Minne enkeli johdattaa näitä lapsia?

Minusta tuntuu, että enkeli varjelee näitä lapsia kotimat-kalla. Pieni poika taulussa pelkää ja on epävarma. Vanhempilapsi yrittää rohkaista ja lohduttaa pienempää, ja kätkeä samalla oman pelkonsa. Tuossa taulussa vaaroja ovat kuohuva koski ja lahonnut silta. Tänä päivänä vaarat ovat toisenlaisia. Mutta meidän jokaisen elämässä on päivittäin kuohuvia koskia ja epävarmoja siltoja.

Monet ajattelevat lastensa ja lastenlastensa tulevaisuutta tämän taulun ääressä, kuten myös omaa elämäämme. Elämän matka on vaarallinen. Jokainen toivoo saavansa matkalleen ystävän, joka lohduttaa vaikealla hetkellä. Jokainen toivoo saavansa olla enkelin suojeltavana oman elämänsä vaikeiden valintojen keskellä. Jokainen meistä kaipaa kotiin. Se on elämämme kallein asia.

Pienet lapset eivät osaa mennä itse kotiin. Lapset tarvitsevat opastajan, joka auttaa vaaroissa ja osaa tien kotiin. Jeesus sanoi, että taivasten valtakuntaan pääsee vain tulemalla

lapsen kaltaiseksi. Tuskin Jeesus tar-koitti sitä, että vain lapset pääsisivät taivasten valtakuntaan. Jumalan val-takunnan suhteen niin aikuiset kuin lapsetkin ovat samanlaisia. Kukaan ei löydä tietä eikä osaa kulkea yksin taivasten valtakuntaan.

Tietä taivasten valtakuntaan ei löydä kartalta. Sitä ei ole päällystetty hiekalla eikä asfaltilla. Sille ei ole olemassa tien viittoja. Tie taivasten valtakuntaan täytyy neuvoa meille jokaiselle ja meidät täytyy sinne ohjata. Lapsen kaltaiseksi tuleminen tarkoittaa, että suostumme olemaan johdatettavina ja autettavina.

Enkelit kuvataan Raamatussa sa-nansaattajiksi. Raamattu kuvaa hyvin vähän enkeleiden ulkonäköä. Useinkaan ihmiset eivät tunnista neet enkeleitä enkeleiksi ulkoapäin, vaan siitä mitä heillä on kerrottavana tai tehtävänä. Jumala lähettää enkelin

mukana viestejä, jotta tietäisimme mihin suuntaan kulkea. Enkeli voi olla kuka tahansa. Saatamme spontaan-nisti kutsua hyväntekijäämme enkeliksi.

Viimeisin enkelin kuva kirkkotaiteessa on täällä Tyr-vään Pyhän Olavin kirkossa. Kuutti Lavosen maalauksessa on enkeli, joka vapauttaa Pie-tarin vankityrmästä. Kuvassa on myös avain, jonka kieli on ristinmuotoinen. Muodol-laan avain muistuttaa meitä iäisyydestä. Ne kuvat aloit-tavat Jeesuksen ristintien ja kärsimyksen kuvauksen kir-kon lehterillä.

Minulle se enkeli ja avain merkit-sevät, että vain Jumala voi avata sydämemme ymmärtämään Jeesuksen kärsimyksen merkitystä. Vain ristin-tiellä meille näyttäytyy Jumalan rak-kaus. Vain sen kautta meille avautuu iäisyys. Jumala tahtoo, että enkeli saisi kääntää taivaan portin avainta sydämessämme ja portti avautuisi meillekin. Kuka tätä viestiä Jumalalta tuokin, on enkeli.

Ari Paavilainen
Sastamalan seurakunta

Sastamalakoti – Lions

"Eiköhän veljet tehdä samanlainen tänne Vammalaan" sanoi klubin perustajajäsen Tauno Lehtinen syksyllä 1963.

Samanlaisella hän tarkoitti yksityistä vanhusten palvelutaloa, jonka malli löytyi Kokemäeltä. Päätös oli yksimielinen ja niin vain neljä vuotta aikaisemmin perustettu LC Vammala lähti toteuttamaan niissä puitteissa suurhanketta – Sastamalakotia.

Hanke lähti ripeästi alkuun, saatiin tontti, suunnittelijat, piirustukset, kustannusarviot, rahoitus ja erilaiset avustukset.

Rahoituksessa nousi Raha-auto- maattiyhdistyksen avustus merkittävään rooliin ja tässä oli Tauno Lehtisen osuus varmaankin merkittävä, koska hänellä oli hyvät suhteet yhdistyksen korkeimpaan johtoon toimiessaan yhdistyksen asiamiehenä Vammalassa.

Kaikki tämä vei kuitenkin vuosia, mutta sitten vapunaattona 1969 ensimmäiset asukkaat muuttivat 49 asuntoa käsittävään kiinteistöön Pirantien varrelle Lousajan kaupungin-osaan.

Siitä alkoi elämä Sastamalakodissa. Ja kun kysyntää oli, rakennettiin lisärakennuksia, joista viimeisin on

dementia-osasto ja niin asuntoja on tällä hetkellä 107.

Kodin arkea pyörittävät ahkerat työntekijät kodin johtajan **Paula Kokosen** johdolla.

Hallinnosta vastaa seitsemän jäsentä käsittävä johtokunta ja nyt onkin hyvä tilaisuus kysellä johtokunnan työssä mukana olevilta leijonaveljiltä, mitä kaikkea sisältyy luottamustoi- mien pyörittämiseen.

Aloitetaan hallituksen puheenjohtaja **Jukka Tuomisesta**, joka otti tehtävän vastaan 2009. Häntä ennen tehtävää hoiti **Rauno Laitinen** peräti 35 vuoden ajan.

Yhdistys, jonka jäsenmäärä on noin 150, valitsee vuosittain hallituksen johtamaan ja ohjaamaan kodin toimintaa. Yhdistyksen hallituksen kuudentena puheenjohtajana minulla on nyt ollut pari vuotta mahdollisuus perehtyä vanhustenhuollon kouke-roihiin. Sosiaalineuvos Rauno Laitisen pitkän ja ansiokkaan puheenjohtajakson jälkeen Sastamalakoti on sekä rakenteellisesti että toiminnallisesti hyvässä kunnossa.

Tekniikka kuitenkin kulkee nopeata vauhtia eteenpäin ja siksi 60- ja 70- luvuilla rakennetut hälytys- ja valvontajärjestelmät vaativat lähiaikoina uudistuksia.

Palohälytysjärjestelmät tullaan uusimaan lähikuukausina ja ensi vuonna potilashälytysjärjestelmä. Uusi tekniikka ja menetelmät vaativat alan asiantuntemusta ja siksi on ollut hienoa saada

apua paikallisilta ammattihenkilöiltä ennen päätöksentekoa mahdollisimman hyvän laitteiston valitsemiseksi.

Pyrkimyksenäni on ollut rakentaa Sastamalakodin taustalle tukiverkostoa, joka tuo eri alojen ammatillista osaamista kodin ylläpitoon liittyvissä toiminnoissa. Hallituksen jäsenistössä on asiantuntemusta eri alueilta

Jukka Tuominen

ja se helpottaa ratkaisujen tekoa monissa erilaisissa ongelmatilanteissa.

Hallituksen apuna toimii kerran kuukaudessa kokoon- tuva työvaliokunta, johon kuuluu yhdistyksen puheenjohtaja, varapuheen-

johtaja, kodinjohtaja, emäntä ja sairaanhoitaja. Tämä viisikko seuraa jatkuvasti talouden kehitystä, huoneistojen vuok-

raustilannetta, asukkaiden viihtyvyyteen liittyviä asioita sekä kiinteistöhuollollisia tehtäviä.

Verkosto on paitsi kiinteistön huollollisissa asioissa hyvä ratkaisu niin myös vanhusten hoitoon liittyvissä haasteellisissa tehtävissä koko Sastamalan alueella. Saskyn suunnitella koko vanhusten hoitoon liittyviä erilaisia kehittämisvaihtoehtoja, olemme Sastamakodin hallinnossa olleet aktiivisessa kanssakäymisessä heidän kanssaan.

Mikäli kaikki ennakkosuunnitelmat tulevat toteutumaan siirtyisi Saskyn omana toimintona ollut Esikon toiminta ensi vuoden aikana Sastamalakotiyhdistyksen hallinnoimaksi ja toiminnan jatkuminen nivoutuisi siis entistä tiiviimmin Sastamalakotiin.

Tämä muutos ei ole kuitenkaan muuttamassa Sastamalakodin perusmallia kodinomainen vanhusten palvelu-

*"Kodinomaiseen
asumiseen tulemme
satsaamaan
tulevaisuudessakin."*

Jukka Tuominen

Clubin merkittävin aktiviteetti

Yksi tärkeimmistä naistoimikunnan aktiviteeteistä on kodin asukkaiden ulkoiluttaminen. Vuoden kuluessa kertoja on parikymmentä. Tässä kuvassa ollaan lähdeässä päiväkävelylle tämän vuoden syksyllä.

jen tarjoamisesta miksikään. Jatkossakin senioriasumiseen on asuntoja tarjolla. Tilanne on kuitenkin jatkuvasti muuttunut siihen suuntaan, että kodin piirissä olevien asukkaiden kuntoisuus on vähitellen madaltunut. Tämä asettaa henkilökunnalle lisää työtä ja siksi olemme jatkuvasti seuranneet sekä henkilökunnan että heidän osaamistasonsa riittävyttä vanhusten hyvän hoidon ylläpitämiseksi.

Talvi tuo tullessaan kiinteistöjen lämmityksen ja olemme selvittäneet jo melko iäk-

käiden lämmityskattiloiden peruskorjaukselle muitakin vaihtoehtoja. Kaukolämpöverkostoa ollaan rakentamassa jo ammattikoululle asti eikä siitä ole enää pitkä matka Sastamakodille. Neuvottelut kaukolämpöputkistojen ulottamisesta ensi vuonna kiinteistöihimme asti ovat parhaillaan menossa. Vaihtoehtoiset ratkaisut vaativat omia laskelmiin ja niihinkin tarvitaan asi-
antuntijaverkostoa auttamaan oikean valinnan tekoa.

Minusta on ollut hienoa havaita, että erilaiset esiintyjäryh-

mät ovat löytäneet Sastamakodin ja omaehtoisesti tulleet tuomaan asukkaille virkistystä lauluin, musiikkiesityksin tai muilla tavoin. Erityisen miellyttäviä tapahtumia ovat olleet LC Sastamala/Vammalan leijonien ja ladyjen aktiivinen mukanaolo talon toiminnassa. Joulujuhlat ja lettutalkoot ovat jääneet mieleenpainuvina tilaisuuksina monen iäkkään asukkaan mieliin.

Lausun suuret kiitokset kaikille ryhmille ja järjestöille, jotka ovat ilahduttaneet Sastamakodin asukkaita monin

eri tavoin.. Suuret kiitokset ansaitsevat Sastamakodin koko henkilökunta, joka on vaikuttanut siihen miellyttävään ja mukavaan henkeen, joka Sastamakodissa vallitsee. Viihtyisästä tunnelmasta ja hyvästä hoidosta olemme saaneet palautetta omailsilta ja monilta muiltakin ulkopuolisilta Sastamakotiin tutustuneilta henkilöiltä.

Tähän hyvään henkeen ja tyytyväisyyttä tuovaan kodin-omaiseen asumiseen tulemme satsaamaan tulevaisuudessaakin.

Lionsklubin täyttäessä viime talvena 50 vuotta jaettiin huomattavia lahjoituksia eri järjestöille ja yhteisöille. Merkittävin lahjoitus osoitettiin Sastamalakodille, kun talon ruokasaliin hankittiin 120 kotimaista tekoa olevaa tuolia. Kuva luovutustilaisuudesta, henkilöt vasemmalta sihteeri Keijo Laine, presidentti Pertti Tihveräinen, ladyt Aino-Maija Tihveräinen ja Hanna Laine, kodin asukkaat Viivi Pohjolainen ja Leo Korventausta sekä kodin johtajatar Paula Kokkonen.

Kolmannen sektorin työtä Sastamalakodissa

Kesällä 1995 oltuani jo eläkkeellä sotilaan virasta tulini vuorostani vuodeksi LC Vammalan presidentiksi. Kyselin Sastamalakodin johtajalta Marjatta Karimäeltä, mitä koti haluaisi klubin tukevan. Eräs toive oli kyydityspalvelu.

Esiteltyäni asian klubin kokouksessa ilmoitautui heti 11 veljeä ja lupasin hoitaa yhteydenpidon.

Ensimmäinen kyydittävä oli Selma Ikävalko 10.10.1995 hammaslääkäriin. Nyt viiden toista vuoden kuluttua 1700 kyytiä on tullut suoritettua. Sastamalakodista on soitettu minulle ja olen valtaosan kyydeistä suorittanut. Estyneenä ollessani olen aina saanut "tuuraajan".

Olen joutunut opettelemaan suhtautumista vanhenemiseen, vanhuksiin, vanhusten hoitoon, sairauksiin ja kuoleman läheisyyteen. Matkat asioille, odottelut ja kahvilla ja ostoksilla käynnit ovat synnyttäneet monenlaisia keskusteluja ja muisteluja.

Paikkakunnan historiaa eläneenä ja lukeneena on ollut helppo saada keskustelu alkuun ja useamman kerran saman vanhuksen kohtaamisessa sen kehittyminen syvämmäksi, joskus jopa luottamukselliseksi. Joskus on syntynyt tunne, että asiointi ei ole niinkään tärkeitä kuin saada vaihtelua ja

kuuntelijaa, kenties myötäeläjä.

Sotilaskoulutuksessa ei näitä asioita opetettu, mutta kaitenlaista, epäonnistumisiakin on onneksi tullut kohtuullisesti koetuksi. Jonkinlaisena mottonani on ollut: "Riittää, kun yrittää parhaansa".

Toivottavasti en ole kuivalla sotilaan tilannehuumorilla loukannut ketään.

Jos olisin kirjannut muistiin kuulemiani tarinoita ja minulla olisi tarve tehdä kirja, olisi siihen aineistoa ihan riittävästi. Pari tarinaa voin tähän esimerkkeinä kertoa.

Toini Härmä kertoi, kuinka hän oli menossa lähetystyöhön Namibiaan. II Maailmansota oli jo käynnissä ja hän joutui hetken odottelemaan jatkoyhteyttä Berliinissä. Tällöin hän kuunteli Hitlerin puhetta saksalaisten joukossa.

Kun hän oli päässyt Namibiaan alkoi Talvisota ja tieto siitä tuli. Se kerrottiin tietysti

Markku Esko

paikallisillekin. Näiden reaktio oli kerätä kolehti suomalaisille, jotta nämä voisivat hankkia konekiväärin ampuakseen pahaa vihollista.

Eero Vihdanmäki pyöräili vielä liki satavuotiaana asioilleen keskustaan.

Eräänä päivänä kuitenkin tarvittiin autokyyditystä. Eero oli kerännyt aamulenkkeillään kolme isoa pahvilaatikollista tyhjiä olut-, viini- ja viinapulloja. Ne raahattiin Alkoon ja saman tien rahat lyhentämättöminä sen aikaiseen Meritapankkiin. Myöhemmin pyöräilyn loputtua tehtiin lukuisia yhteisiä käyntejä lääkärissä ja ostoksilla.

Tuli selväksi eräs käsitys pitkään elämään ja onnelliseen naimattomuuteen.

Joskus syksyllä 2007 Eino Liukkonen kysyi, voisinko ryhtyä lukemaan kirjoja Sastamalakodin luku- ja keskustelupiirissä. Olin juuri päättänyt lopettaa lasten "kiusaamisen" jalkapallojen kanssa Mantsun kentällä ja ryhdyin lukijaksi ja keskustelujen vetäjäksi.

Ensimmäinen kirja oli Einon kirjahyllystä Taisto Huuskosen *Laps' Suomen*. Pitkään keskusteltiin muun muassa Stalinin vaatimuksesta lypsykarjan tuotoksi 3000 litraa vuodessa lehmää koh-

ti. Syitä ja seurauksia pohdittiin kovasti, koska Suomessa samaan aikaan kolminkertaisenkaan tulos ei ollut mitään ihmeellistä.

Lukupiiri on kokoontunut kaksi kertaa viikossa tiistaisin ja perjantaisin klo 17.00 aluksi kahdeksi tunniksi ja nykyään puolta tuntia lyhemmäksi ajaksi.

Paljon on luettu Veikko Huovista, Pirjo Tuomista ja Arto Paasilinnaa. Yhden kirjan luettuja ovat mm. Jonathan Swift, Ilmari Turja, Kjell Vestö, Yashar Kemal, Tauno Palo, Hannu Väisänen ja Sofi Oksanen (*Puhdistus*). 30 kirjaa on jo läpikäyty.

Lukeminen keskeytyy välillä joksikin aikaa syntyneeseen keskusteluun kuullusta ja omista kokemuksista tai ajatuksista. Joskus keskustelu lipsahtaa Sastamalakodin asioihin tai uutisiin, joskus keskustelu syrjäyttää lukemisen kokonaan.

Ryhmä on ollut pienimmillään neljä ja suurimmillaan kymmenen henkeä, keskimäärin 6-7. Selvästi on nautittu Paasilinnan ja Huovisen huumorista ja Tuomisen paikallishistoriasta.

Toiminta Sastamalakodin hallinnossa sekä Lions-vapaaehtoistyössä on saanut minut vakuuttuneeksi siitä, että ilman omaisten ja "kolmannen sektorin" lisääntyvää panosta ei vanhusten hoito onnistu. Sellaiseen verojen kiristykseen ei olla suostuvaisia, että riittävä määrä palkallisia saataisiin vanhusväestön kohtuulliseen viime vuosien hoitoon.

"Ilman omaisten ja kolmannen sektorin lisääntyvää panosta ei vanhusten hoito onnistu."

Markku Esko

Järkeä ja vireä naistoimikunta

Yllättävä tieto varmasti monille Sastamalakodin läheisesti tuntevillekin on se, että hieno palvelutyötä tekevä naistoimikunta perustettiin jo ennen kuin ensimmäiset asukkaat v. 1969 muuttivat taloon.

"Näin se on, perustamispäivä on 3.10.1968" vahvistaa vuodesta 1997 toimikunnan puheenjohtajana toiminut **Irma Mäkinen**.

Kaisu Melartin toimi ensimmäisenä puheenjohtajana, häntä seurasivat Hilka Järvinen, Elli Kökkö ja nyt siis Irma Mäkinen.

Toimikunnassa on ollut jäseniä keskimäärin kymmenkunta. Alkuvuosina järjestettiin mm. kahvikonsertteja, muotinäytöksiä, arpajaisia ja myyjäisiä. Toiminta lähti siis innokkaasti liikkeelle. Kodille lahjoitettiin koriste-esineitä ja jäsenten itsensä tekemiä kudonnaisia jne.

"Edellä mainittu toiminta on jäänyt taka-alalle ja nyt kohdistamme vapaaehtoistyömme suoraan kodin asukkaisiin kertoo Irma Mäkinen"

Vuoden aikana toimikunnan jäsenet ulkoiluttavat asukkaita n. 20 kertaa. Jäsenet osallistuvat omalla panoksellaan talon järjestämiin tilaisuuksiin esim. vanhusten viikolla ja omaistenpäivänä.

Asukkaiden kanssa on käyty kesäaikaisin torilla ja kauppareissuilla.

"Taloudellisesti toimimme pienillä euromäärillä, viimeksi saimme tukea Lions Ladyiltä 400 euroa" Mäkinen toteaa.

Mikä sitten saa ihmisen tekemään ja jaksamaan vapaaehtoista työtä vuodesta toiseen?

"Se on se hyvän mielen olo joka kerta Sastamalakodista tullessa. Siellä on tärkeintä keskustella, kuunnella ja joskus koskettaa asukasta.

Joukossa on monia, joilla ei ole läheisiä omaisia tai lapset ovat kaukana maailmalla, jolloin käynnit ovat vähissä. Toivoisin, että asukkaiden paikkakunnalla asuvat ystävät aktivoituisivat ja lähtisivät käymään Sastamalakodissa. Olen varma, että se käynti toisi paljon iloa asukkaalle."

Irma Mäkinen on tyytyväinen siitä, että vuoden aikana toimikuntaan on tullut uusia, aktiivisia jäseniä, jotka tuovat tullessaan uusia ideoita toiminnan jatkumiseen.

"Olemme iloisia jokaisesta uudesta jäsenestä, siksi rohkeasti vain mukaan toimintaan. Vapaaehtoistyö palkitsee tekijänsä," toteaa Irma Mäkinen. ●

Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta

Vammalan Kirjapaino Oy

Harjukatu 8, PL 92, 38201 SASTAMALA

Puh. (03) 5123456 Fax (03) 512 3455

www.vkp.fi

Hyvää Joulua!

PAANU
Sastamalalaista käsityötä

Kalvosinnapit ja solmioneula yht. 149,-

Merja
Kulta- ja Kelloliike

Puistokatu 16, 38200 Sastamala
Puh. (03) 511 2911 • www.kultamerja.fi

Tulppaaniryijyn arvoitus

Ryjyjen historiasta

Ryjyjä on ollut käytössä Suomessa viimeistään keskiajalla. Vanhin tunnettu ryijytyyppi on harvapohjainen, pitkänukainen ja koristelematon. Sitä käytettiin peitteenä nukka-puoli alaspäin. Kustaa Vaasan aikaan Kokemäen kuninkaan-kartanossa kudottiin sekä yksinkertaisia kulutusryyjyjä että värikkäitä ns. lässne-ryyjyjä herrasväen käyttöön. 1600- ja 1700-lukujen vaihteesta lähti-

en ryijyn päälipuolta alettiin koristella tiheällä, kuvioita muodostavalla nukalla. Vähitellen edustavat koristeryijyt siirtyivät sängynpäällisiksi, vihkiryjyiksi tai rekivaatteiksi.

Herrasväen sängyistä ryijy katosi silkisen toppatäkin tieltä 1700-luvulle tultaessa, mutta samoihin aikoihin uudenlaisen ryijyn omaksuivat lounaisen Suomen varakkaat talolliset. Meillä kansanomaisten ryijyn loistokausi

ulottui 1700-luvun jälkipuolelta 1800-luvun toiselle neljännekselle. Säätyläisesikuvista peräisin olevat mallit ja motiivit sovitettiin enemmän tai vähemmän omaperäisiksi kuva-aiheiksi, joista usein voi erottaa paikallisia tyyppejä. Historiallinen Satakunta kuuluu Suomen vanhimpiin ryijyn kudonta-alueisiin. Suomalainen ryijy kohotettiin ihasteluksi kansantaiteeksi 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. Siitä kiinnostuivat tuolloin myös museot.

Tulppaaniryijy Vihattulasta

Vuonna 1930 Satakunnan Museon kokoelmiin kirjattiin mielenkiintoinen ryijy Tyrvään Vihattulasta. Sen oli museoon toimittanut tunnettu keräilijä ja kulkukauppias Aleksander Vinter, joka liikkuessaan pitkin maakuntia kokosi vanhaa tavaraa useammallekin museolle.

Vihattulan ryijy on kookas (189x140 cm) tulppaaniryijy. Yksivärisen pohjakankaan loimi on pellavaa ja kude vaaleaa, vihertävänkeltai-

seksi värjättyä villaa. Ryijy on Satakunnassa suosittua ns. kolmen tulppaanin mallia, joskin voimakkaasti tyylitetyinä. Lampaanmustalla pohjanukalla loistaa kookas kokenillinpunainen tulppaani, sen alapuolella on yhtä punainen vaasi ja sivuilla symmetrisesti kolme pienempää kukkaa. Kukkavarsia ei ole. Ryijyä kiertää kukkaköynnös. Monien kuvioiden joukosta erottuu vuosiluku 1816.

Tulppaanista oli tullut 1600-luvun puolivälissä todellinen muotivillitys. Sen tunsivat Suomenkin säätyläiset ulkomaisista muotitekstiileistä ja se näkyi pian mm. säätyläisnaisten kirjailemissa merkkkausliinoissa. Kuvio kansanomaisesti nopeasti. Tulppaanista tuli suosittu aihe varsinkin Kokemäenjokilaakson ryijyissä. Tummapohjaiset tulppaaniryijyt tulivat muotiin 1700-luvun loppukymmeninä. Kolmen tulppaanin perusmalli näkyi kuvassa 2. Siinä on keskellä maljakosta nouseva, suoravartinen tulppaani, jonka molemmin puolin kaartuvat varret kukintoineen. Reunoja kiertävässä köynnöksessäkin erottaa tulppaaneja. Selkeään sommitelmaan on sovitettu merkinnät MJ ja W1784. Tämäntapaista perusmallia on kudottu pitkään. Jo varsin varhain mallia on kuitenkin myös muokattu hajottamal-

Kuva 2. Varhainen kolmen tulppaanin perusmallin ryijy Porista. Satakunnan Museon kok. Kuva L. Laitinen.

Omaperäinen tulppaaniryijy Tyrvään Vihattulasta. Satakunnan Museon kok. Kuva L. Laitinen.

la tulppaanikuvioit erillisiksi osasiksi ja lisäämällä pohjaan erilaisia täytekuvioita.

Vihattulalainen tulppaaniryijy on pitkälle tyylitelty. Pienten, tähtimäisten kukkien lisäksi koristeluun on käytetty useita merkkauksiinakuviota. Niistä ovat peräisin ison tulppaanin ohella myös vaasi sekä reunan kukkaköynnös. Mukaan on liitetty useita muita brodeerauksessa suosittuja kuva-aiheita: vaasin molemilla puolilla on kaarevaoksainen puu, kummankin ylä-

puolella naisfiguuri ja sivuilla sydämiksi tulkittavissa olevat kuvioit. Alempana on kaksi ruukusta nousevaa kukkaa, välissään mahdollisesti yksinäinen sydän, ja alareunassa erottuu vielä kaksi tasaoksaista puuta. Yläreunassa on eri väreillä nukitetut kirjaimet AK ja W 1816.

Ryjy on perinteiseen tapaan sommiteltu pystysuunnassa symmetriseksi. Samat kuvioit toistuvat aina parittain keskuskuvion molemmin puolin. Täytekuvioiden

suunta kuitenkin vaihtelee oudosti: joka toinen kuviopari on pystysuunnassa katsoen ylösalaisin. Kaiken huipuksi yläreunan vuosiluku ja nimikirjaimet ovat toisiinsa nähden ylösalaisin.

Keskenään erisuuntaisia kuvioita ryijyissä esiintyy silloin tällöin, mutta silloin yleensä ryijyn reunojen mukaisesti. Vihattulan ryijyn kuviosuuntien vaihtelua ei ole helppo selittää. Rekivaatteessa ylösalainen vuosiluku kylläkin näkyisi reen perässä

oikein päin. Mutta miksi kirjaimet AK ovat samalla rivillä eri suunnassa? Miksi naisfiguurit itse asiassa seisovat päällään puun oksilla? Miksi alareunan kalanruotomaiset puut ovat tyvi ylöspäin? Asian voisi yksinkertaisimmin selittää niin, että kutoja on työn aikana kerta kaikkiaan laskenut väärin. Tai sitten hän on hahmottanut kuvioit, myös kirjaimet ja vuosiluvun, pelkinä kuvioina eikä oivaltanut niiden merkityssisältöä.

Kansallismuseon ryijy

Mutta Vihattulan ryijy ei olekaan ainutlaatuinen. Suomen kansallismuseon kokoelmissa on toinen, käytännöllisesti katsoen täysin identtinen ryijy. Sen värit ovat samat, kaikki kuvioit eri suuntineen ovat samat, kirjaimet ovat samat – mutta edelleen ylösalaisin tehty vuosiluku onkin 1815. (Pirkko Sihvo, Rakas ryijy. Museovirasto 2009, s.175.) Kansallismuseon ryijy on muuttaman sentin Vihattulan ryijyä pidempi, mutta samanlevyinen. Ryijyt on selvästi kudottu samoissa kangaspuissa ja todennäköisesti vielä samaan loimeen. Ja Kansallismuseon ryijykin on peräisin Tyrväältä. Sen on vuonna 1935 myynyt museoon herra Oskari Aalto Helsingistä. Taustatietojen mukaan kutoja on ollut naimisissa Kiikan Kikkerlän kylän

Tulppaaniryijyn arvoitus...

Maijalan talon pojan kanssa ja olisi myyjän vaimon äidinäiti. Vaimon nimeä ei ilmeisesti ole merkitty muistiin. Kutojan tunnistaminen näin hatarien tietojen perusteella vaatisi ainakin laajanpuoleisen sukuselvityksen. Maijalan talon poikahan on voinut muuttaa taloa ja vaihtaa sen mukana nimeä. Muistitietokaan ei aina ole kovin luotettava: kutoja voi sekaantua kudottajaan, äidinäiti äidin isän tätiin, ensimmäinen avioliitto toiseen jne.

Kuka oli AK?

Selvää kuitenkin on, että Tyrvään-Kiikan puolella on pari sataa vuotta sitten vaikuttanut taitava ryijynkutoja, todennäköisesti ammattikankuri. Hänellä on ollut omintakeinen tulppaaniryijymalli, joko jonkin olemassa olevan esikuvan mukainen tai sitten tutuista motiiveista itse sommiteltu. Tulppaaniryijymallin hän on

Vaaleapohjaisessa ryijyssä kolmen tulppaanin kuvio on niinkään hajonnut (Pori 1830), mutta kaikki motiivit ovat pystysuunnassa. Satakunnan Museon kok. Kuva P.Pere.

tuntenut perin pohjin. Kuva-aiheet kutoja on sijoitellut iloisen omaperäisesti mutta perinteistä symmetrisyyttä kunnioittaen. Kallista, punaiseksi värjättyä lankaa on käytetty runsaasti mutta taiten. Valkoista, vihreää, keltaista ja sinistä on mukana vain vähän. Musta-punavoittoinen kompositio on kuvioilla leikitteystä huolimatta harmoninen. Arvostaan tietoinen tekijä on kutonut tuotteeseen nimikirjaimensa AK. Ryijyn vuosiluku ei ole pelkkä koristekuvio vaan todellinen tekovuosi. Kuvioiden oikulliset suunnanvaihtelut jäänevät ikuisesti selitystä vaille – ei suinkaan tekijällä ollut ilkkurinen mieli?

Suomen museoissa ja kodeissa on lukematon määrä vanhoja, komeita ryijyjä. Mahtaisiko tätä AK:n ryijymallia löytyä täältä päin vielä lisääkin? Onko mallista tunnistettavia versioita? Tunteeko muistitieto tai sukututkimus Maijalan pojan vaimon? ●

KAUNISTA • KODIKASTA • KESTÄVÄÄ

Vammalan Kaluste Ky

Itsenäisyydentie 10, Vammala, puh. 03-514 1077

TEKNISET

Tuominen

Sastamala: Puistokatu 14 • Avoinna ark. 10–18, la 9–14 • Puh. (03) 511 4000

Valo sisällämme

Valo ja varjo. Kumpi oli ensin? Voiko valoa olla ilman varjoa?

Valon ja varjon ikaikainen liitto, ikuisesti toisiinsa sidotut. Rakkautta vailla järjen ja mielen rasitteita. Elävät kuin vanha aviopari välillä reviiirinsä tiukasti rajaten, toisinaan toisiinsa sulautuen, rajattomuuden tiukkaan syleilyyn vajoten, kadoten, tullakseen näkyviksi jälleen.

Aurinko. Lähin tähtemme, elämän ylläpitäjä, jonka myötävaikutuksella meidän fyysinen olomuotomme kestää kasassa. Auringon ja kasvien välillä tapahtuvan yhteyttämisen kautta syntyy lähes kaikki eliökunnan kuluttama energia. Kasveihin varastoitunut aurinkoenergia kulkeutuu ravintoketjua pitkin aina sen ylimpiin lenkkeihin asti. Aurinko näkyy maapallon joka kolkkaan halliten vuoden- ja vuorokaudenaikojen vaihtelua. Aurinkoa on palvottu jumalana eri kulttuureissa läpi ihmiskunnan historian. Erään tulkinnan mukaan suomalaisessa kansanperinteessä esiintyvä Päivätär oli elämän ja valon hallitsija, jonka kristinusko korvasi Neitsyt Marialla.

Ja aurinkoa palvotaan edelleen. Kukapa meistä ei olisi joskus keskikesän paah-
tessa antautunut auringolle. Antanut sen viipyillä ihollamme, lämmittää pintaa syvemmältä, koskea säteineen joka paikkaan. Äiti Maan kostea syli ja auringonvalon lämpö, valo ja varjo. Nainen ja mies, feminiini ja maskuliini. Kumpaakin ominaisuutta tarvitaan uuden elämän synnyttämiseen. Jokaiseen ihmiseen

Lucian, valon tuojan nimi on johdettu latinan valoa tarkoittavasta sanasta *lux*. Lucia-neito -perinne ajautui Suomeemme rannoille Ruotsista, jossa vanhin säilynyt tieto Lucian päivän vietosta on peräisin Länsi-Götanmaalta vuodelta 1746. Alunperin Luciaan liitetty legendat ovat lähtöisin Italiasta.

Lucian päivän kynttilänvalo voidaan myös tulkita auringonpaisteen ja ihmisten välisen lämmön vertauskuvaksi. Kuvassa tummatukkaisena Luciana, valon vertauskuvana hehkuu Sini Manninen Sastamalasta. Lucian päivää vietetään 13. joulukuuta. Faktat auringosta ja Luciasta artikkeliin on poimittu Wikipediasta.

on pakattu näitä molempia ominaisuuksia huolimatta siitä, näytämmekö ulkoisesti miehiltä vai naisilta. Monet miehet omaavat naismaisia käyttäytymismalleja tietoisesti tai tiedostamattaan, kun taas vastakkaisesta sukupuolesta löytyy hyvin miehekkäästi esiintyviä naisia aina ulkoista habitusta, pukeutumista ja puhe-
tapaa myöden.

Mutta kiinnittymättä sen enempää ulkoisiin tunnusmerkeihin, kannamme ihmisinä ja yksilöinä tuon elämän ylläpitäjän hiljaista voimaa sisällämme. Siihen, kuinka sisäinen hehkumme heijastuu meistä ulospäin, vaikuttavat monet tekijät; yhteisö, jossa elämme ja ympäristön toimintamallit, omaksutut tavat ja vallitsevat ismit, yhteiskunnan paineet vaatimuksineen ym. Eniten sisäisen valomme hehkuun vaikuttaa kuitenkin suhde itseemme, luottamus omaan sisäiseen totuuteemme ja rakkauden voimaan, voimista suurimpaan. Silloin elämän liekki roihuaa sisällämme kuumanalona, ja näkyy myös ulospäin.

Tervetuloa katsastukseen
TÄYDEN PALVELUN katsastusasemalle
 Meillä voit katsastaa myös **KILPA-AUTOT**

Palvelemme ma-pe 9-17, kk:n viimeinen la 9-13
 ja AINA kun ovi on auki, **OLET TERVETULLUT.**

 Kotimainen Paikallinen

Katsasta.fi
 Katsastus
 Sastamala Oy

Harjukatu 3, 38200 Sastamala • Puh. (03) 511 9050 • Fax. (03) 511 9059
 katsastus@katsasta.fi • www.katsasta.fi

JOULULAHJAT
 koko perheelle edullisesti.
 Paketoimme lahjasi **ILMAISEKSI.**
 Tervetuloa!

HINTAHAAVI

ILOISEN PALVELUN KAUPPA
 Marttilankatu 16, Sastamala, p. 03-511 5300
 Risto Rytin katu 22, Huittinen, p. 02-567 890

MUSTA PÖRSSI

- PARHAAT MERKIT
- SOPIVAT HINNAT

Puistokatu 4, 38200 SASTAMALA
 Puh. (03) 511 4400

MATKA-JOKELA OY
 Aittalahdenkatu 6, 2. krs.
 38200 Vammala
 03-511 9010
www.matka-jokela.fi

Sampo Pankki Oyj, www.sampopankki.fi

Sampo Pankki toivottaa
 Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

Sampo Pankki

Kauppatoimintaa Karkussa 1920-luvulla

Karkussa toimi 1920-luvulla useitakin ruoka- ja sekatarviliikkeitä. Oli Juho Vehmaan kauppa, Elomaan kauppa, Vainion kauppa, Tyrvään Osuuskauppa sekä Leo Salon kauppa.

Kuvassa olevassa Leo Salon kaupassa myytiin taloustavaroita, maitokannuja, kahvia, tupakkaa sekä ruokatavaroita. Perustamisvuodeksi mainitaan Suomen kauppakalenterissa vuosi 1926. Liike toimi vuosien 1926 ja 1929 välisenä aikana Harsun vanhassa, jo nyt purettuna talossa.

Kaupassa oli apulaisena, puksuna, kuten siihen aikaan sanottiin, Into Oksanen. Kauppias Leo Salo oli saanut jo nuorena kokemusta kauppatoiminnasta oltuaan juoksupoikana kaupassa sekä myyjänä Tampereella Osuusliike voimassa.

Valokuvassa Leo Salo oikealla nojailee käärepaperipinoon ja apulainen Into Oksanen on kuvassa vasemmalla. Tavara-valikoimaa näkyy hyllyillä ja yksinkertainen sähkölamppu roikkuu katosta.

Veikko Ranta muistelee Karkun ajoistaan: "Ennen Salon kauppaa siinä oli Maatalous-Osakepankki, joka muutti toiseen taloon asemalle päin, sitten Salon Leon kauppa ja sen jälkeen uuden apteekkarin Juslinin apteekki. Leon kaupan näyteikkunassa oli jonkinlainen liikkuva joulupukki

kiertämässä. Laite toimi sähkömoottorilla, johon jännite oli alennettu sopivaksi sarjaan kytketyillä sähkölamppuilla".

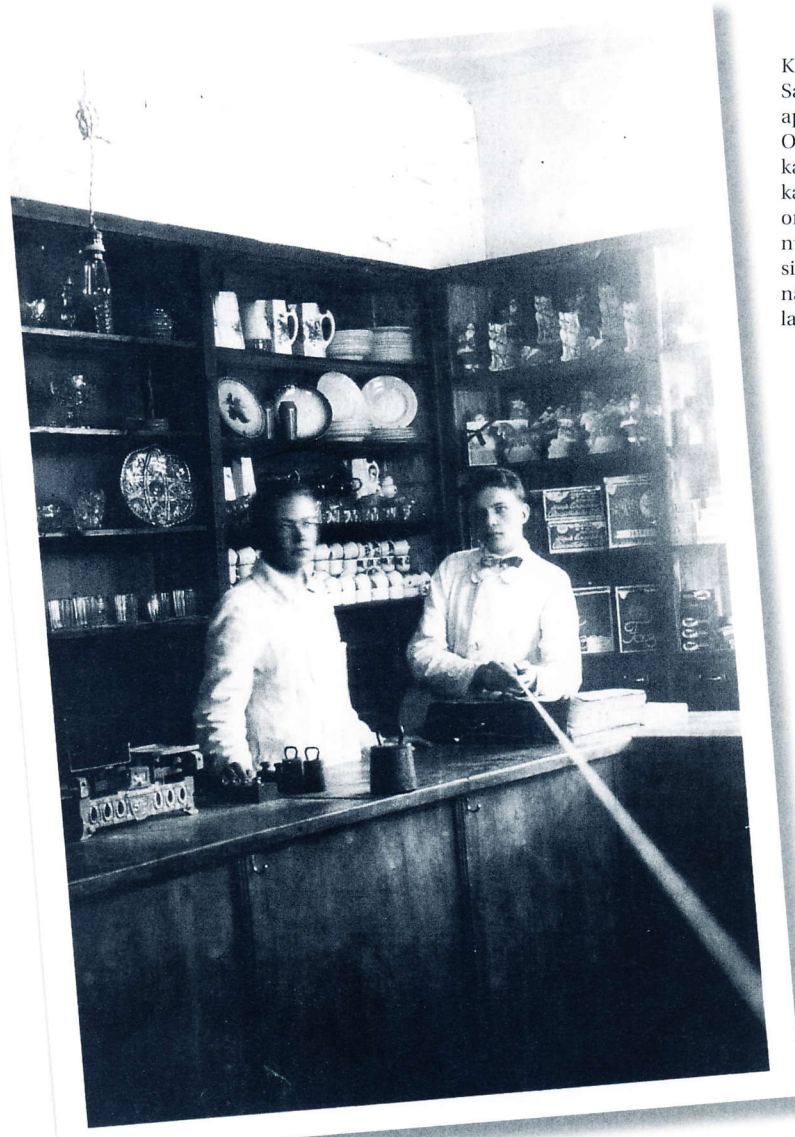
Kauppojen välillä oli kilpailua eikä asiakkaita tahtonut riittää kaikille. Leo Salo lo-

pettikin sitten kaupan pidon, siirtyi myymälänhoitajan sijaiseksi Euran osuuskauppaan ja muutti vähän myöhemmin Mänttään.

Leo Salo meni naimisiin Kerttu Färlingin kanssa. Hän

oli Karkun Ketunkylän Ferlinin (Färlin) sukua.

Karkussa toimineen Rakentaja Oy:n johtajan poikaa, 80-vuotiasta Veikko Rantaa on haastatellut Maissi Jolanki maaliskuussa 1993. ●

Kauppias Leo Salo (oik.) ja apulainen Into Oksanen Salon kaupan tiskin takana. Kauppias on itse ikuistunut näkymään, sillä kuvassa näkyy kameran lankalaukaisin.

Tiepalvelu

joulun valon tuojana jo 58 vuotta

Suomessa maantieliikenteen teknisenä turvana toimii tiepalvelujärjestelmä. Toiminta perustuu vapaaehtoisjärjestelmään, jossa auttajat tuovat apua tielle vapaaehtoisten tiepalvelumiesten organisoiman järjestelmän voimin.

Vanhin tiepalvelujärjestö on Autoliitto ry. Toiminnan juuret johtavat olympiavuoteen 1952. Tällöin Autoliiton edeltäjä, Auto Klubi, hankki kaksi sivuvaunullista Norton-moottoripyörää kisaturistien avuksi. Partiointi suuntautui Helsingin ulosmenoteille ja

kisapaikkojen välille. Teiden huono kunto asetti autokaluston lujille, joten avustettavia riitti. Kisojen aikaisista hyvistä kokemuksista johtuen AK jatkoi tiepalvelutoimintaa niin kauan kuin moottoripyörät kestivät.

Viisikymmenluvun loppupuolella AK:n jäsenet jatkoivat tiepalvelutoimintaa omilla autoillaan. Tällöin palvelu keskittyi aluksi pääkaupunkiseudulle, mutta päteviä tiepalvelumiehiä löytyi nopeasti ympäri Suomen. Partiointia suoritettiin omien ajojen ohella ja lomamatkoilla.

Avustukset kirjattiin vihkoon ja vuosittain kerättiin tilastotietoa avustuksista.

Koulutus auton korjaukseen ja automerkkien yksityiskohtiin saatiin toimimaan melko varhain toiminnan alussa. Ensiaputaidot ja välineet olivat partion hallinnassa heti alkuajoista alkaen. Auton käyttäjät opetettiin autotekniikan saloihin jo autokouluopetuksen yhteydessä, siksi moni autoilija selvisi näppärästi pikku ongelmista omin avuin, mutta polttoaineen loppuminen tai varaosan puute katkaisi matkan teon kätevältäkin

autoilijalta. Tällöin tiepalveluauton tuoma apu oli kovasti tarpeen.

Menneen ajan autot olivat selvästi kehittyneempiä nykyautoihin verrattuna ainakin kenttäkorjaajan näkökulmasta katsottuna. Esimerkiksi jäähdyttimen vuoto oli kätevästi korjattu rikkomalla raaka kananmuna kuumaan jäähdyttäjään tai isompaan vuotoon saatiin apu kourallisesta ruisjauhoja. Mikäli kondensaattori oikutteli, niin tuoreella perunalla se voitiin näppärästi korvata. Pikkuautoon riitti tuollainen pienehkö koko,

Partio matkalla kohti Oulua.
Kuva Esa Mikkonen.

mutta kahdeksan sylinterinen vaati reippaamman kokoisen "mukulan".

Katkojan kärjet oli teknisesti heikosti kestävä osa. Matka jatkui usein kärkiä viilaamalla ja katkennut palautusjouso voitiin korvata pyyhekumin palalla. Auton laturit olivat lähes kaikissa autoissa samantyyppiset, joten usein varahiilet löytyivät tiepalvelumiehen pakista. Mikäli laturin hihna katkesi (tapahtui yllättävän usein) näppärä tiepalvelumies punoi korvaavan hihnan naisten nylonsukista. Koska pääosa teistä oli sorapintaisia ja auton renkaat heikkolaatuisia, vararengas rikkonaisena, niin renkaan paikkaus tien poskessa oli hyvin yleistä.

Kuusikymmenluvulla partioiden määrä oli jo maan kattava ja alettiin miettiä tehostettua tiepalvelupartiointia juhlapyhinä. Vuonna 1969 pyörähti käyntiin ensimmäinen Operaatio Lumihiutale, eli joulun ajan tehostettu tiepalvelupäivystys. Tapahtuma kiinnosti jopa televisiota ja tv:n joululähetyksessä esitettiin pieni filmin pätkä tiepalvelupartion toiminnasta.

Ensimmäisenä Lumihiutalevuotena tiepalvelupartioita oli yli sata. Sää oli joulun aikoihin kurja ja avustettavia riitti. Myös joulun viettoon matkustavia oli runsaasti, sillä hyvin monen kaupunkilaisen

Renkasvauriot ovat yleisiä myös talvella. Kuva Esa Mikkonen.

syntymäkoti oli maalla, joskus pitkänkin matkan takana.

Keväällä 1970 tehtiin päätös pääsiäisliikenteen turvaamisesta. Olihan kelirikko pahimmillaan juuri pääsiäisen aikoihin. Koska pajunkissat on kevään merkki, pääsiäisen operaatio sai nimen Pajunkissa. Joulun kokemuksia hyödyntäen operaatio todettiin erittäin onnistuneeksi.

Seuraavalla vuosikymmenelle tullessa radiopuhelimet yleistyivät tiepalveluautoissa. Tuo kallis varuste oli

nähty aikaisemmin vain takseissa. Tiepalvelumiehet hankkivat puhelimensa, niin kuin kaiken muunkin kalustonsa omilla varoillaan. Vielä 1970-luvulla raha oli tiukassa ja monessa taloudessa keskusteltiin vaimoväen kanssa syvällisesti tiepalvelukaluston hankinnasta.

Tiepalvelusta tuli muodikas harrastus autoilijoiden keskuudessa ja uusia hankimuksia tiepalvelumieheksi tuli jatkuvasti. Tällöin luotiin piirijakoon perustuva kiintöjärjestelmä, jotta miehistö jakautuisi sopivasti ympäri

maan. Tiepalvelutoimikunta joutui jopa tekemään hyväksymispäätöksiä maininnalla "hyväksytään tiepalvelumieheksi, kunhan sopivat haalarit vapautuvat".

Kahdeksankymmenluvulla toiminta oli laajimmillaan. Tiepalvelupartioita oli kolmisen sataa ja varustetaso hyvä. Kaikista autoista löytyi vähintään LAPuhelin, ULA-puhelimia oli käytössä pidempiä yhteyksiä varten noin sata kappaletta ja innokkaimmilla harrastajilla oli jopa autopuhelin.

Tiepalvelumies pukeutui oranssiin haalariin ja pimeän turvan toi Finnoihin lahjoittama heijastinvyö eli "rähänremmi". Osaamisen taso oli korkealla ja huoltoasemat täynnä varaosia. Laajimmillaan vaihdettiin jopa kytkin tien päällä. Autotekniikka oli murroksessa, enenevässä määrin ruiskutusmoottorit,

Vikaa etsitään vaikeissakin olosuhteissa. Kuva Esa Mikkonen

Tiepalvelu...

kärjettömät syytykset ja automaattivaihteet yleistyivät.

Ajan vierieissä yhdeksän-kymmenluvulle autojen tiukentuneet päästömääräykset muuttivat tekniikkaa rajusti. Lyijytön bensiini, katalysaattorit ym. päästöjen hallintalaitteet olivat haastava muutos tiepalvelulle. Samoihin aikoihin osunut raju talouden taantuma ja työttömyys verotti tiepalvelumiestenkin määrää. Kuitenkin autokannan ikääntyminen ja varojen puutteesta johtunut huoltojen laiminlyönti osaltaan vaikutti positiivisesti avustusten määrään. Tuolloin vuositason kirjattiin yli 15 000 avustusraporttia.

Autoliiton suorittama VAPEPA-toiminta koki laajan nousun koko tuon vuosikymmenen ajan. Silloin varustettiin autot asianmukaisin alkusammuttimin, tehokkain

käsivalaisimin ja laajalla ensi-apuvarustuksella.

Milleniumin jälkeinen aika on tuonut standardisointia helpottamaan toimintaa. OBD-standardi yhtenäisti vikojen diagnosoinnin testerillä. Näin kenttäolosuhteissa päästään vian jäljille ihan kohtuuhintaisella vikascannerilla. Varaosien saanti on sitten jo ihan eri juttu. Huoltoasemat ovat vähentyneet ja jäljelle jääneet myyvät bensaa automaatista. Perinteinen huoltamomyymälä on muuttunut lähikaupaksi myyden maitoa ja makkaraa ja ravintolapalvelut ovat kasvaneet uskomattomiin mittoihin.

Autoliiton tiepalvelu jatkaa perinteikästä toimintaansa uusien sukupolvien voimin. Yhä kasvavat liikennemäärät, rappeutuvat tiet ja kiireinen elämäntapa työllistää teidem-

me ritareita pitkälle tulevaisuuteen. Ainoa nähtävissä oleva uhkakuva on autojen muuttuminen särkymätömäksi, mikä tuskin koskaan toteutuu.

Liikenneturvallisuus on yhteinen asiamme, siihen me kaikki tienkäyttäjät voimme vaikuttaa. Toisten huomioon ottaminen, ennakoiva ajo-

*Hyvää
jouluunodotusta
kaikille tielläliikkujille
toivottaa Autoliiton
vapaaehtoinen
tiepalvelu*

tapa, tilanteen ja sään mukainen nopeus ovat pieniä tekoja, mutta niiden vaikutus turvallisuuteen on suuri.

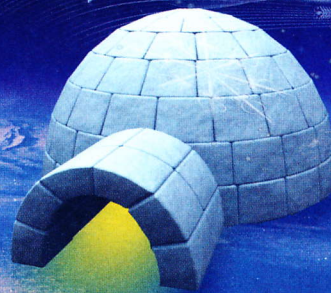
Joululiikenteeseen kannattaa varata riittävästi aikaa, malttia ja hyvää mieltä. Jos kuitenkin matkantekoon tulee ongelmia, niin apua saa 0200-8080 puhelinnumerosta yöttä päivää. Tiepalvelusta veloitetaan maltillinen korvaus.

Tapani Virtanen
tiepalvelutoimikunnan
puheenjohtaja

ThermiSol

THE ART OF INSULATION

*Joulun lämpimimmät
terveiset eristämisen elementtien
asiantuntijalta!*

www.thermisol.fi

Talvi

Jarmo Juusa

Se tuli niin kuin ennenkin
ehkä hieman myöhässä kuitenkin.
Kylmin kyynelin valkoisin peitteli maan,
niin hohtaa maisemat puhtauttaan.
Ja ilman viilensi heti myös,
sillä pitihän pakkasen olla työs.

Ja vedet kattoi se tullessaan,
sai kannet järvet ja lammet maan.
Mutta joet kamppaili voimissaan,
ne halusivat virrata eelleen vaan,
ei pysyneet kannet paikoillaan,
veden voima rikkoi ne puskiessaan.

Puut peittyivät huurteen vaippahan,
asuun luonnon kauniin taitajan.
Saivat koristeen myös ikkunat,
niitä tähtikuviot koristivat.
Ja kiristyessä pakkasen
kylmä eteni nurkat paukkuen.

Tähän kaikkeen ovat sopeutuneet,
niin kasvit kuin eläimet maan ja veen.
Luonto varusti kaiken tarkalleen,
jotta elämä jatkuisi edelleen.
On hyvä elää talvessa,
sekä siitä ja tulevasta riemuita.

Oli kerran Hoikka

TIMO ROOS

Jos haluat saada mieleksi apeaksi, niin menepä vanhan Karkun Palvialan kylään katsomaan, miten nyt eletään Hoikanmäellä. Näet kukoistavan luonnon keskellä kuolleet rakennukset vailla entisiä asukkaita. Näin on ollut nyt vuoden päivät, vaan ei ollut ennen.

Hoitoa ja hoivaa

Noin 90 vuotta sitten osti paikallinen maanviljelijä Kaarle Hannu eli Hannun Kalle tuomari Soivioilta Hoikan tilan Ketunkylästä. Kohta toimi tilalla tuon ajan hengen mukainen luontaisparantola, jossa sai hoitona myös vesikylpyjä. Parin vuoden kuluttua oli

Hannu tehnyt jo niin paljon velkaa, että Sampo-yhtiö otti laitoksen hallintaansa.

Melko pian vaihtui yrittäjäkin, kun sairaanhoitaja Anu Makkonen perusti tilalle keuhkotuberkuloosia sairastaville parantolan. Se kesti pystyssä viisi vuotta, jonka jälkeen otti Sampo pakko-huutokaupalla Hoikan kokonaan itselleen. Tämä tapahtui vuonna 1934.

Kolmen vuoden kuluttua omisti paikan tohtori Tauno Lille, joka teki tiloissa täyden remontin. Tuloksena oli nelikerroksinen uudenaikainen parantola. Komeat hallit olivat tarpeen. Niissä lepäsivät tuberkuloosipotilaat raikasta ilmaa hoitona nauttien.

Tuli talvisota ja sen seurauksena Hiekkarannan parantola Kanneljärveltä muutti Hoikan tiloihin. Hoikka sai hetkessä sata lasta ja uuden johtajan, Alma Starckin eli Starkin Mamman. Vähitellen Hoikalla oli potilaina pelkästään lapsia. Joku heistä jäi otolapsena pysyvästikin kylään. Starkin Mamman parantola toimi Hoikalla 1940-luvun loppuun saakka.

Tuberkuloosiliitto kiinnostuu Hoikasta

Tuberkuloosiliitto etsi sopivia tiloja perustaakseen toipilasteella oleville tarkoitetun kansanopiston. Siihenkin tarkoitukseen Hoikka oli sopiva.

Ruokasali huokui 1930-luvun arvokkuutta aina 1950-luvulle asti. Kuva Hoikan opiston 50-vuotisjuhlakirjasta rehabilitaatio@hoikka.fi.

Tuberkuloosia hoidettiin raikkaassa ulkoilmassa leiväven. Kuva Hoikan opiston 50-vuotisjuhlakirjasta rehabilitaatio@hoikka.fi.

Ulkoilmahalli oli näyttävä rakennus. Kuva Raimo Lahtisen postikorttikokoelmasta.

Kaupat tehtiin vuonna 1950 ja jo syksyllä 1952 aloitti työssä Hoikan opisto johtajanaan maisteri Kalervo Lahtivirta. Ensimmäisellä vuosikurssilla tuolloin vielä osin keskeneräisissä tiloissa oppilaita oli noin 50, joukossa joku kylästäkin ja naapurista Tyrväältä.

Oppilaiden kuntoa kuvaa hyvin se, että heillä oli aina keskellä koulupäivää kahden tunnin pakollinen lepo.

Into saada oppia oli kova. Jo ensimmäinen vuosikurssi esim. järjesti lapsille satunäytelmän. Vuosien mittaan valmistettiin kokoillan näytelmiä, pidettiin iltamiakin. Kaikesta näki, että Hoikan opisto oli tullut kylään.

Monesta opiskelijasta näkyi jo päällepäin taudin ja sen hoidon jättämät merkit, mutta sellaiseen eivät kyläläiset isommin puuttuneet tai siitä huomautelleet. Hoikkalaiset kävivät kylän iltamissa ja tansseissa niinkuin kyläläisetkin.

Hoikan opistosta moni sai kipinän jatkaa opiskelua pidemmällekin. Joku jatkoi Yhteiskunnalliseen korkeakouluun, joku kaupallista tai teknistä koulutusta hankkimaan. Ennen pitkää entisiä hoikkalaisia oli kuntien ja valtion vi-

roissa, kaupan palveluksessa jne. Eräskin ensimmäisen vuosikurssin oppilaita jäi aikanaan eläkkeelle laboratoriomestarina.

Hoikan opisto alkoi kerätä oppilaita kautta Suomen ja sen työtä aiheestakin arvostettiin. Hoikka teki siunaussellista työtä, totesi eräs sen alkuvuosien oppilas minulle.

Ajat muuttuvat – Hoikka myös

Hoikan opisto oli kasvanut oikeaksi kansanopistoksi, jossa yhä enemmän oppilaina oli myös sellaisia, jotka eivät olleet sairastaneet tuberkuloosia. Tuberkuloosiliittokin muuttui Keuhkovammaliitoksi.

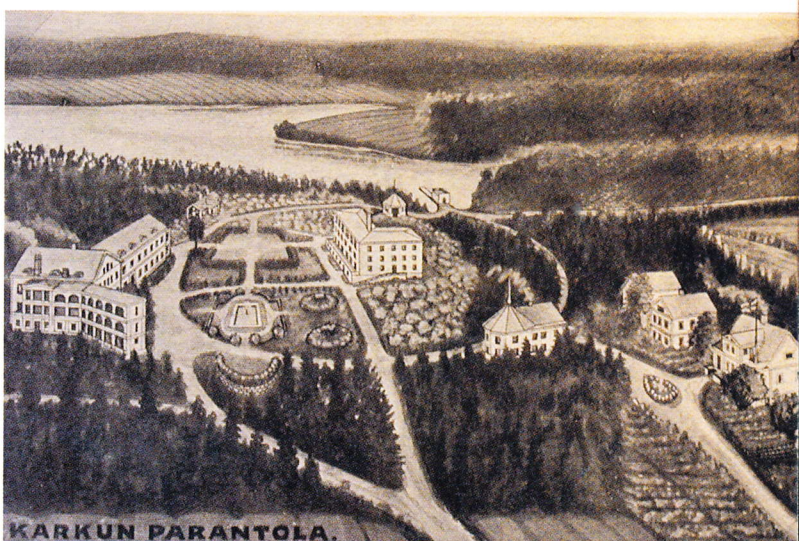
Opisto alkoi olla myös jo merkittävä työllistäjä Karkussa. Opiston vaikutus alkoi näkyä kunnalliselämästä alkaen monenlaisessa harrastustoiminnassa.

1960-luvun lopulla rehtoriksi tuli maisteri Heikki Laurila. Seuraavan vuosikymmenen alussa suuri osa vanhoista rakennuksista purettiin ja tilalle tuli joukko uudenaikaisia koulu- ja asunotiloja.

Peruskoulun tulo näkyi opistonkin ohjelmassa. Vähitellen tapahtui Hoikkallakin sama kehitys kuin muissakin kansanopistoissa. Käden taitojen opetusta vähennettiin ja tilalle tuli uusia oppiaineita.

Kun opistolla oli ikää 25 toimintavuotta perustettiin Hoikalle fysikaalinen hoitolaitos. Myöhemmin se tuli tutuksi kuntoutuskeskuksena. Sitä lähti vetämään johtava lääkintävoimistelija Aulikki Laurila ja toiminta kasvoi kohisten.

Opisto ja kuntoutuskeskus saman katon alla osoittautui ennen pitkää toimivaksi ideaksi. Henkilökunta Hoikalla

Taiteilija Adolf Luomasen näkemys Karkun parantolasta 1930-luvulla. Kuva Raimo Lahtisen postikorttikokoelmasta.

kasvoi edelleen ja sitä mukaa tuli uusia palveluita myös kylän käyttöön. Uima-allaskin oli Vammalan ainoana hyvin suosittu, sinne pääsystä kilpailtiin.

80-luvun lopussa vaihtui rehtoriksi maisteri Pekka Aaltonen. Opiston opetusohjelmia uudistettiin lähes rajulla kädellä. Tuli uusia linjoja ja vanhoja lopetettiin. Hoikka taisi olla Suomessa ensimmäinen kansanopisto, joka sai oikeuden antaa ammatillista opetusta. Hoikalla koulutettiin hierojia ja siitä hyötyivät myös kyläläiset.

Uusi aika alkoi näkyä Hoikalla mm. yhä kasvavina kansainvälisinä yhteyksinä ja yhteistyönä. Ja liittokin oli

nyt nimeltään Hengitysliitto Heli.

Helsingissä hakattiin – Karkkuun lastut lentelivät

Vuosituhat vaihtui ja elämä Hoikalla jatkui. Nimikylttejä tosin uusittiin; oltiin *Verveä ja Luovia*. Hallintoakin keskitettiin Helsinkiin, mutta silti tuli talonväelle yllätyksenä, että puheet toiminnan täydellisestä lopettamisesta Karkussa olivatkin totta. Ehkä sitä enteili rehtorin vaihtokin. Koulutus ja kuntoutus eriytettiin ja näin huomattiin, että Hoikka onkin liian pieni yksikkö antamaan kuntoutusta.

Viime vaiheessa opiston puolella oli ohjelmassa lii-

Hyvän tuulen sähkötalo
Telilän Sähkötyö

*Toivotamme
asiakkaillemme ja
Yhteistyö-
kumppaneillemme*

*Hyvää Joulua
ja
Rauhallista
Uutta Vuotta 2011!*

Ualovintti

Pukintie 242, 38200 Sastamala | Puh. (03) 512 8111
www.telila.fi

*Hyvää Joulua ja
Turvallista
Uutta Vuotta!*

VÄRISILMÄ

**Vammalan
Väriaitta**

38200 SASTAMALA
ITSENÄISYYDENTIE 10

PUHELIN 511 2895
FAX 03-511 5100

VARIAITTA@KOPTERI.NET

**Siunattua
Joulunaikaa!**

SASTAMALAN
SEURAKUNTA

*Sastamalan
koulutus kuntayhtymä*

toivottaa

***Hyvää
Joulua!***

www.sasky.fi

Hoikan
maisemaa
tuoremmassa
asussa. Kuva
Raimo Lahtisen
postikortti-
kokoelmasta.

Oli kerran...

► kunta- ja terveyskasvatus, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaus, opinnollinen kuntoutus ja hierojakurssi. Kuntoutuslaitoksen johtaja, keuhkosairauksiin erikoistunut lääkäri Jaakko Lehtinen joukkoineen teki arvokasta työtä mm. uniapnean hoidossa ja työkykyä ylläpitävän valmennuksen parissa.

Kaikesta tässä kerrotusta huolimatta tämä loppuillan oleva vuosi on ollut ensimmäinen sitten vuoden 1922, kun Karkussa ei Hoikan ent. tilalla ole ollut enää minikäänlaista koulutus- tai hoitollista toimintaa.

Tuntoja ja tuntemuksia

Kyläläisenä sain seurata läheltä Hoikan opiston kasvua alusta lähtien. Sen johtokuntaan tulin 25 vuotta sitten ja johtokunnan puheenjohtajana toimin toistakymmentä vuotta.

Kansanedustajana minulla oli mahdollisuus vaikuttaa sii-

hen, että Hoikan opisto määriteltiin yhdessä kahden muun opiston kanssa erityiskansanopistoksi, jolloin niiden valtionapu menoihin oli normaalia suurempi. Siinä puuhassa kyllä oppi, mitä tarkoittaa lobbaus ja sitäähän piti tehdä, jotta Hoikka, Lehtimäen ja Kuurojen

opistot saisivat tuon erityiskansanopisto-statusuksen.

Evankelinen opisto ja Emäntäkoulu tulivat kylään 1920-luvulla, Hoikan opisto 1950-luvulla. Kansakoulu on kylässä toiminut vuodesta 1873. 2000-luvun alkuvuosina kylässä normaalina koulupäi-

vänä opiskeli noin 500-550 lasta ja nuorta. Kylää voisi siis sanoa koulukyläksi. Ja olihan sen liepeiltä jo Ison Vihan vuosina lähtenyt veljespari opiskelemaan Tukholmaan saakka.

Nyt on merkittävä osa kylän henkistä pääomaa siirretty pois.

Kysyn katkerana miksi?

Uskottavaa vastausta en ole saanut, tuskin saankaan.

Minun laillani kysyy sitä moni muukin. Hetkessä loppui kylästä noin 60 työpaikkaa, nuorisolta paikka, mihin mennä opiskelemaan ja vanhemmalta väeltä mahdollisuus saada asiantuntevaa kuntoutusta läheltä.

Hoikanmäellä valmistautuu nyt talviuneen joukko rakennuksia, joissa vielä hetki sitten asuttiin, valmistettiin ruokaa, opiskeltiin, opetettiin, kuntouduttiin, kerättiin eväitä tulevien päivien varalle ja uskottiin kaiken jatkumiseen.

Niin - oli kerran Hoikka. ●

Kirjoittaja Hoikanmäellä. Kuva Hoikan opiston 50-vuotisjuhlakirjasta rehabilitaatio@hoikka.fi.

Meljä enkeliä

Jouluvirren enkeli

Suomen kansan jouluvirsi on vuosisatojen ajan ollut "Enkeli taivaan lausui näin". On juhlallista ajatella, kuinka kaikkialla Suomen maassa, syrjäisten kylien yksinäisiä asumuksia myöten, sinä vuoden suurena aattoehtoon on veisattu tätä jouluvirttä. On tullut juhlan aika. Sen virren mukana juhla on tullut taloon ja ihmisten mieliin. Sen virren mukana me itseemme sulkeutuneet satakuntalaisetkin olemme antaneet oman sielumme juhlapuolen tulla esille ja tunnustaneet olevamme korkeampien asioiden koskettamia. Enkelille on ollut paikka tulla.

Vuoden kuluksa on tuskin yhtään toista päivää, joka samalla tavalla kuin joulu ja jouluvirsi olisi tuonut enkelin ihmisten ajatuksiin. Marianpäivä ja mikkelinpäivä kyllä puhuivat ainakin pappien saarnoissa myös enkeleistä, mutta kaikessa taivaallisessa kirkkaudessaan ja pyhässä uljuudessaan enkeli Gabriel ja arkkienkeli Mikael jäävät sittenkin meille etäisemmiksi, kuin jouluvirren kaikkien paimenten kohdattavaksi ja lähelle tullut "Enkeli taivaan". Joulun tullessa ihmisen mielessä oli käynyt, tapahtuisiko tämän vuoden jouluna mitään siitä taivaallisen kosketuksesta, mitä evankeliumi kertoi jouluyön paimenten kokeneen. Sanoma Jumalan tulemisesta ihmisten keskelle, joulun lapsen syntyminen Betlehemin talliin, saattoi jäädä vain Raamatun sanaksi ja meiltä jonnekin kauas Juudean himmeään yöhön. Mutta selkeämpi, kirkkaammin kuultava ja vastaanotettava oli se enkelin viesti, jota saimme kuunnella paimenten vierellä ja mistä jouluvirressä veisattiin:

*Enkeli taivaan lausui näin:
Miks hämmästyitte säihkähätän?
Mä suuren ilon ilmoitan
maan kansoille nyt tulevan.*

Näin veisattiin. Ja näin veisatessamme joulu saapui. Siinä virressä kuulumme joulun sanoman. Enkeli taivaan toi sen perille, ilmoitti meidänkin sydämellemme suuren ilon. Luulen, että emme koskaan koko vuoden aikana odottaneet mitään muuta enkeliä niin kuin jouluvirren viestin tuojaa. Enkeli taivaan oli joulun tuoja.

Tyrvään Pyhän Olavin kirkon enkeli

Kuluneena vuonna sastamalalaiset ja Sastamalassa käyneet ovat pysähtyneet toisenkin enkelin edessä. Taidemaalari Kuutti Lavonen maalasi kuvakertomuksensa Tyrvään Pyhän Olavin kirkossa alkamaan enkelikuvalla. Hän oli elämänsä aikana maalannut paljon enkeleitä ja tutkinut enkeliäihettä maalaustaitteen historiassa. Meidän kirkkoamme Lavosen enkeli ei kuitenkaan tullut vain taiteilijan mieltymyksestä enkeliäihkeen käsittelemiseen eikä siitä, että kirkkoon maalattavan kuvasarjan ensimmäiseksi sopi valita enkeliäihe. Meidän kirkossamme Lavosen enkeli tuli olemaan lähetetty. Hänellä oli tehtävä. Hän tuli aloittamaan suuren kertomuksen. Hän on enkeli, joka

Kuutti Lavosen enkelimaalaus Tyrvään Pyhän Olavin kirkossa.

Hugo Simbergin maalaus Haavoittunut enkeli Tampereen tuomiokirkossa.

vapauttaa Pietarin Jerusalemin vankilasta, kuten Raamatussa kerrotaan:

Mutta yhtäkkiä hänen edessään seisoj Herran enkeli ja huone oli täynnä valoa, ja enkeli töytäisi Pietarin hereille sanoen; "Nouse kiireesti." Kahleet putosivat Pietarin käsistä. Apt. 12:7

Enkelimme ei ole pilven reunalla istuva taivaallinen näky. Hän on läpi ovien vangitun ihmisen vierelle tullut, dynaaminen, täynnä voimaa oleva, salvat ja kahleet murtava Jumalan lähettiläs, joka vapauttaa nukkuvan Pietarin, sen Mestarinsa kieltäneen opetuslapsen, jolle Jeesus kuitenkin oli antanut tehtävän olla Kristuksen kirkon perustaja maan päällä. Enkelistä alkava kertomus on alusta asti hyvin ladattu, täynnä suurta kertomusta. Koko Jumalan maailmansuunnitelma ja iankaikkinen taivasten valtakunta ovat sen jännittinä. Seuraava kuva on taivasten valtakunnan avain ja sitä seuraava tämän avaimen saanut, itse opetuslapsi Pietari. Häntä seuraavat sitten muut suuret sanoman tuojat, apostoli Paavali ja neljä evankelistaa, ja heidän keskellään heidän sanomansa lopullisuutta sinetöivä Viimeinen tuomio. Mutta koko kertomuksen liikkeelle panija on Jumalan enkeli. Hän vapauttaa Pietarin ja lähettää sanan tuojat liikkeelle. Heidän sanomansa kerrotaan kuvasarjan jatkuessa. "Tyrvään Pyhän Olavin kirkon seitsenristin ristintieessä", kuten Lavonen kertomuksensa nimesi, se on kertomus erityisesti siitä ahdistuksesta, jonka kanssa Jumalan Poika sovittaa meidän syntimme, voittaa kuoleman ja antaa ihmi-

selle toivon aina ylösnousemukseen ja ylösnousseen kohtaamiseen saakka. Mutta kaikki alkaa enkelistä. Lavonen saarnaa: Ilman enkeliä - olisiko meillä mitään, yhtään sanantuojaa? Joka lähtee Tyrvään Pyhän Olavin kirkosta, lähtee jatkamaan matkaansa Lavosen enkelin seurassa.

Tampereen tuomiokirkon enkeli

500-vuotiaan kirkkomme jälleenrakentamisen ja maalaamisen jälkeen käydyssä keskustelussa on noussut esiin myös Tyrvään kirkon taidehistoriallinen sukulaisuus toisen kokonaistaideteoksen, Tampereen tuomiokirkon kanssa. Kokonaistaideteoksella tarkoitetaan rakentamista, jossa rakentamisen kohde on sekä rakennettu että samalla kertaa myös taideteoksineen maalattu lopulliseen asuunsa. Tampereen tuomiokirkossa se on tapahtunut sata vuotta aikaisemmin, vuonna 1906. Siellä enkelin eteen meidät vie Suomen kansallismaalaukseksi äänestetty Hugo Simbergin Haavoittunut enkeli. Aiheesta oli valmistunut alkupe räinäinen teos öljymaalauksena jo vuonna 1903. Taiteilija ei itse antanut koskaan maalaukselleen nimeä eikä koskaan halunnut sanallisesti tulkita sen sanomaa. Katsoja sai tuntea sen edessä, mitä tunsii. Ketään katsojaa kuva ei liene jättänyt koskettamatta.

Haavoittunut enkeli valmistui, kun taiteilija oli toipunut pitkästä, vaikeasta fyysisestä ja henkistäkin eheyttä koetelleesta sairaudesta. Maalaus herätti paljon

Meitä enkeliä...

kysymyksiä. Kysyttiin, liittyikö kuvaan näitä kokemuksia? Minne siinä oltiin matkalla? Minne pojat enkeliä veivät? Nähtiin, että kun Helsingin paremman väen kohtaamispaikkana oli Kaivopuisto, Simbergin enkelinkantajajat olivat rahvaan käyttämällä Töölönlahden rannalla. Kun maalaus vastikään oli näytteillä Berliinissä, liittivät saksalaiset arvioinnit kuvaan mahdollisen kosketuksen Suomen 1900-luvun alun historian ja sortovuosien tunteihin. Me kysymme sen edessä kipein sydämin, mitä kannetaan pois meidän ajastamme? Miten on minun oman enkelini kanssa? Kenen haavoittama enkeli on, minunko? Eihän pojat teidän kuitenkaan tarvitse kantaa häntä minulta pois! Älkää viekö häntä pois meidän elämämme maisemasta! Mutta enkelinkantajapojat vain jatkavat kantamistaan.

Vanhan virren saattajaenkeli

Jouluvirsien joukosta olisi löytynyt muitakin enkeleitä kuin Enkeli taivaan. Tällä kohtaa muistan kuitenkin toista vanhaa virttä "Sinua Jeesus rakastan". Oli kevät, jo helluntain aika toukokuun lopulla 1950-luvun alussa. Yliopisto oli jo sulkenut ovensa, mutta joidenkin pikkutenttien vuoksi olin jäänyt vielä Helsinkiin. Kirkkaana pyhäpäivänä menin Käpylän kirkkoon, jossa silloin sattui saarnaamaan professori Aimo T. Nikolainen. Tämä kunnioittamani opettaja oli vuosien ajan sana sanalta ruotinnut meille historialliskriittisellä menetelmällään Uuden testamentin kirjoituksia, niin että kohta mikään

ei enää tuntunut varmalta. Niin moni Raamatun sana oli kyseenalaistettava. Mutta saarnavirreksi Nikolainen oli valinnut tämän virren. Hänen noustessaan saarnatuoliin veisasimme silloisen virsikirjan sanoin: *Enkeli, Herra, lähetä minua täältä lähteissä taivaaseen luokses tuomaan*. Kun puheeksi tuli perillepääsy, viisaalle tiedolle ei ollut käyttöä. Nyt tarvittiin saattajaksi enkeliä. Saarnaa en muista, mutta saarnavirren muistan ja professorin, jonka mielessä asui ihmisen pyyntö.

Jo Tyrvään kirkon rakentamisen aikaan, vuonna 1571, saksalainen Martin Schalling kirjoitti tämän nykyisen virsikirjamme virren 376 Sinua Jeesus rakastan. Se on ollut meidän virsikirjassamme vuodesta 1701 asti. Nykyään tuntuu, kuin nuo Tampereen tuomiokirkon enkelinkantajapojat sittenkin olisivat menneet menojaan ja vievät kannettavansa meiltä pois, mutta niin on ihminen saattanut tuntea aina. Siitä on veisattu jo 1500-luvulla. Ja olemme me tyrvääläisetkin kirkossamme ainakin kolmensadan vuoden ajan tämän saman virren sanoissa pyytäneet:

*Kun päättyy kerran matkani,
lähetä, Herra, enkeli,
luoksesi minut tuomaan.*

Itse emme pääse sen yli, mikä edessä on. Tule, enkeli, ja auta minut perille. Sinä, joka toit sanoman Jeesuksen syntymisestä, sinä joka lähetit apostolisi julistamaan evankeliumin Lunastajan sovitustyöstä ja kuoleman voittamisesta, tule, enkeli, ja saata sinä minut perille. ●

*On joulussa tuoksua,
lämpöä, taikaa.
On joulussa oikeaa
juhlan aikaa.*

*Tunnelmallista Joulua ja
Onnea Vuodelle 2010!*

**VAMMALAN
I APTEEKKI**

Puistokatu 15, Sastamala, p. 514 2271

Laiska raha on kallista

Ota yhteyttä, niin kerromme miten voimme vauhdittaa yrityksesi kasvua!

SVEA
RAHOITUS & PERINTÄ

Helsinki • Sastamala • Oulu
Puh. (09) 4242 3080
myynti@svea.fi • www.svea.fi

”Vie vuorille tää viesti...”

MARIA MUSTALAHTI

Sastamalan alueella on viimeaikoina kartoitettu moniakin asioita. Aiheina on muun muassa tiestöjen nimet ja nyt uusimpana maastokorkeudet nimikkeineen.

Esimerkiksi vuoren nimen ansaitsevia kohoumia ei kaitmontaa löydy.

Vuoren nimen saaneita kyllä on.

Tämä ”vuoritutkimus” tuli minua lähelle, noin ajatuksena, jo kauan sitten.

Vuosikymmenien aikana, kun ajelin tymatkoillani silloisen Tyrvään eri teitä, tuli tutuksi monenkin tien mutkat ja mäet.

Mutta kotitietä Ekojärveltä Vammalan keskusta ajellessani, havahtuin ajanmittaan huomaamaan sen, että itse asuin kuin ”vuoristossa”, koska aamuisin oli monta isoakin ahdetta alaspäin lasketeltavana ja illalla ylöspäin kiivettävänä.

Tuttuahan se oli – ja varsinkin talvien jäätikkökaljamoilla ja lumiteillä alaspäin ja ylöspäinajot huomasin.

Mutta ne korkeuserot – ta-

vallaan siis asuin ”vuoristossa”. Jostakin tajunnan pohjalta tuli joskus mukaan, jo ajat sitten, kuulemani ja oppimani laulu.

Se alkoi soida moottorin hyrinässäkin:

”Vie vuorille tää viesti, huuda se kaikkeen maailmaan...”

Sehän on se, mitä Joulun Sanoma meille viestittää!

Menkää kaikkeen maailmaan, kertokaa vuorien ja laaksojen kansoille, lähellä ja kaukana:

”Teille on syntynyt Vapahtaja!”

Se koskee kaikkia.

Ilosanoma Vapahtajasta on Rakkauden, Toivon, Rauhan ja Sovituksen Sanoma.

Siinä on myös annettu tehtävä tukea uupuneita, kulkea vierellä ja ojentaa auttava käsi – niin vuorien kuin laaksojenkin taivaltaajille. Meille jokaiselle! ●

August Fredrik Mittler

Tyrvään kirkkoherrana 1871-1887

Kävellessäni aina silloin tällöin virkatehtävien vuoksi vähän niin kuin takakautta lapsuuteni kotikirkkoon, Tyrvään kirkkoon, silmäni ovat kiinnittyneet sakastin oven puoleisella kirkkomaalla seisovaan jykevään hautakiveen. Siinä lukee: Kirkkoherra A. F. Mittler *1805 †1887. Kiitos olkoon Jumalan joka meille voiton antanut on Jeesuksen Kristuksen kautta.

Tässä on erään entisen Tyrvään kirkkoherran hauta. Monesta Tyrvään entisestä papista kertoo perimätieto yhtä ja toista, mutta Mittlerin aika alkaa olla jo niin vanhaa historiaa, että ainakaan minun korviini ei ole kiirinyt hänestä minkäänlaista tarinaa – ei muuta, kuin mitä on tullut vastaan historiikirjoista. Mitä tästä kirkkoherrasta sitten historiikirjat kertovat?

Aika ennen Tyrväättä

August Fredrik Mittler syntyi Ruotsin vallan ajan lopulla 8.2.1805 Mynämäellä Seikkulan sotilasvirkatalossa, puustellissa. Hänen isänsä oli Jacobus Johannes Mittler (1773-1851), Turun triviaalikoulun käynyt, ammattisotilas, lopulta majoitusmestari, ja äitinsä rusthollarintytär Anna Matsdotter (1775-1856). Sukunimi Mittler viittaa tietävästi saksalaisiin sukujuuriin.

Perheeseen syntyi 11 lasta. August oli neljäs. Kuolema varjosti lapsuusvuosia; viisi nuoremista lapsista kuoli aivan pieninä. Varhaisiin lapsuusvuosiin ajoittui Suomen sota 1808-1809 ja sen myötä

Tyrvään kirkkoherra A.F. Mittlerin hauta. Samaan hautaan on haudattu myös hänen tyttärensä Tytär Amanda Malvina *1.11.1850 †22.3.1932.

Suomen siirtyminen Venäjän vallan alle. Perheen isä osallistui Suomen sotaan, väepeleinä. Paria vuotta vanhemman veljensä jalanjäljissä August

lähti koulutielle. Ylioppilaaksi hän pääsi vuonna 1826. Vanhempaa veljeä seuraten hän lähti myös yliopistoon ja papiuralle.

A.F. Mittler vihittiin papiksi 24-vuotiaana vuonna 1829. Ensimmäiset 10 virkavuottaan hän toimi apupappina Mynämäellä.

Vuonna 1832 hän solmi avioliiton Elisabet Lemgrenin (s. 1809) kanssa, joka oli rusthollarintytär Mynämäeltä. Saman pitäjän lapsina he olivat itse asiassa kaukaisia sukulaisia, pikkuserkuksia. Avioliitosta syntyi vuosina 1833-1857 13 lasta. Viisi heistä kuoli lapsuudessa, aikuisiksi varttui kahdeksan: Jakob Fredrik, Karl Alfred (myöh. Seikkula), Georg (Yrjö) Fabian (myöh. Kivalo), Axel Gabriel, Augusta Elisabeth, Johan Cristian, Amanda Malvina ja August Adrian.

Ensimmäiseen vakinaiseen virkaansa Turun läänin Lapin pitäjän kappalaiseksi A.F. Mittler siirtyi vuonna 1839. Viisi vuotta myöhemmin vuonna 1844 hänestä tuli Euran pitäjään kuuluvan Honkilahten kappelin kappalainen, jota virkaa hän hoiti yli neljänneksivuosisadan. Hän harjoitti myös jatko-opintoja suorittamisen vuonna 1862 pro munere-tutkinnon. Vuonna 1865 hän sai varapastorin arvon.

1860-luvulle tultaessa Suomessa alkoi monitahoinen muutosten aika. Säädettiin mm. vuoden 1865 kunnallisuusasetus, joka erotti kuntahallinnon vuosisataisesta seurakuntayhteydestä. Säädettiin myös vuoden 1869 kirkkolaki, mikä johti kirkon selkeään itsehallintoon kirkolliskokouksineen.

Vuosikymmenen loppu-

Tyrvään kirkkoherra A.F. Mittler. Kuva Sastamalan seudun museo.

puolella koko maata koetteli raskaitten katovuosien aika, jolloin ihmisiä kuoli joukoittain nälkään ja kulkutauteihin. Myös A.F. Mittlerin aviopuoliso Elisabet kuoli vuonna 1868 ollen vasta 58-vuotias. Nuorin lapsista oli tällöin 11-vuotias. Raskaimpana katovuonna 1867 kuoli myös kaksi veljeä, myös papinuralle lähtenyt veli.

Tulo Tyrväälle

Katovuosien vakavuudesta kertoo osaltaan sekin, että Sastamalan alueen seurakuntien 13 papista kuoli alle puolessa vuodessa 6. Sairaskäyntejä ja muita virkatoimia hoitaessaan aivan erityisesti papit altistuvat raivoaville kulkutaudeille. Tilanne johti nopeasti laajaan pappispulaan. Myös Tyrvään kirkkoherra K.E. Lilius kuoli vuoden 1867 lopulla, nähtävästi lavantautiin, ja näin hänenkin virkansa tuli haettavaksi. A.F. Mittler haki avau-

tunutta virkaa ja tuli valituksi. Turun tuomiokapitulin virkamääräys annettiin 9.1.1869. Virkaansa Mittler saattoi astua kuitenkin vasta vuonna 1871 ja toukokuun 1. päivänä, kuten ennen aikaan tapana oli, kesän kynnyksellä.

Tyrvään kirkkoherranvirkaan vuonna 1871 astuessaan A.F. Mittler oli jo 66-vuotias, nykyaikaisittain sanottuna eläkeiässä, mutta hänellä oli edessään vielä lähes 16 virka-

vuotta. Noihin aikoihin eläkeikää ei vielä tunnettu, vaan virkoja hoidettiin kuolemaan asti, yleensä voimien vähenyttyä apulaisten avulla. Kun Mittler muutti Tyrväälle, hänen tyttärensä Augusta eli Asta ja Malvina eli Ina seurasivat mukana. Äidin kuoleman jälkeen he ryhtyivät hoitamaan isänsä taloutta.

Tyrvään kirkkoherrakuntaan kuuluivat myös Kiikan ja Kiikoisten kappeliseurakun-

nat. Kunnallisesti Kiikka ja Kiikoinen olivat jo itsenäistyneet Tyrväältä kunnallisasetuksen myötä, mutta seurakunnallisesti ne olivat jääneet tois-taiseksi kappeliseurakunnan asemaan. Emäseurakunnan väkiluku oli runsaat 6 500, Kiikan noin 3 000 ja Kiikoisten vajaat 2 000, yhteensä koko kirkkoherrakunnan noin 11 500.

Tyrvään uusi kirkko oli valmistunut Vammaskosken partaalle vasta puolentoistakymmentä vuotta aikaisemmin vuonna 1855 ja sen ympärille oli alkanut muodostua uusi kirkonkylä, jota noista ajoista lähtien alettiin vähitellen yhä useammin kutsua Vammalaksi. Vanha harmaakivikirkko oli jäänyt käyttämättömäksi. Muita seurakunnan tiloja olivat kirkkoherran virkatalo eli myöhempi ns. vanha pappila sekä kappalaisen virkatalo, Ketolan pappila. Kiikan kirkko oli valmistunut jo vuonna 1808. Kiikoisten kirkko oli vuodelta 1851. Molemmissa kappeleissa oli lisäksi kappalaisten virkatalot. Lisäksi on mainittava vuonna 1834 rakennettu Sammäljoen rukoushuone.

Tyrvään kirkkoherrana

A.F. Mittlerin aikana Tyrvään kappalaisena toimi Gustaf Magnus Boijer ja ylimääräisenä pappina, kirkkoherran apulaisena ja vt. kirkkoherrana hänen vasta papiksi vihitty poikansa Yrjö Fabian Mittler vuosina 1880-1888 eli isänsä viimeisinä vuosina. Kiikan kappalaisena toimi Frans Fritjof Colérus. Kiikoisten kappalaisina toimivat näinä vuosina Johan Särkkä sekä vt. kappalaiset Anders Gustaf Heikkilä, Oskar Viktor Bergroth, Johan Adolf Leivo, David Sirenus ja Kaarle Fredrik Rantanen. Muuta virkakuntaa olivat emäseurakunnan ja kappeliseurakuntien lukkarit.

Viikoittaiset jumalanpalvelukset niin emäseurakunnan kuin kappeliseurakuntienkin

Tyrvään kirkko.

HARTELA

Seminaarinkatu 5, 26100 Rauma
010 561 2700

*Hyvää Joulua
ja
Rakentavaa
Uutta Vuotta!*

Vammalan Betoni OY

p. 03-5155 371, 0500 237 469

HYVÄÄ RUOKAHALUA!

MARENKI

Puistokatu 5, puh. 511 4999

opkk.fi

OP-Kiinteistökeskus

Vammalan OP-Kiinteistökeskus Oy, LKV
Kassantalo, Puistokatu 2,
38200 Sastamala
www.opkk.fi/vammala

Tuulikki Tuomisalo
0500 939 891
LKV, YKV

Petra Högström
0500 631 038
Myyntineuvottelija

Wienerberger
Tiili. Luotu ihmiselle.

Vain paranee
vuosien saatossa

Puhtaaksimuurattu Terca-tiilijulkisivu on ajaton, arvostettu ja pitkäikäinen. Wienerberger on maailman johtava tiilenvalmistaja, jonka Terca-tiiliä valmistetaan Suomessa Lappilan- ja Korian-tehtailla.

Wienerberger Oy
Aluemyyntipäällikkö
Keijo Laine
GSM 0400 235 268
www.wienerberger.fi
www.koramic.fi

Tiili. Luotu ihmiselle.

Kalaneuvos®

Parhaat kalaherkut
joulupöytään
Hukkaselta Vammalan torilta

**Herkullista ja
Rauhallista Joulua kaikille!**

V. HUKKANEN Oy

August Fredrik Mittler...

kirkoissa olivat seurakuntaelämän keskus. Sammaljoella emäseurakunnan papit pitivät jumalanpalveluksia vain muutaman viikon välein. Rovastintarkastuksessa vuonna 1874 todettiin, että jumalanpalveluksiin oli osallistuttu ahkerasti. Pöytäkirjan mukaan Mittler kuitenkin valitti, että "emäseurakunnan jäsenet kokoontuivat kirkkoon liian myöhään eivätkä myöskään pysyneet paikallaan jumalanpalveluksen loppuun asti, minkä vuoksi tarkastuksen toimittaja kehoitti seurakuntaa tässä asiassa järjestyseen." Kirkkomatkoilla käytössä olivat vanhaan tapaan kirkkoveneet.

Yhtä kiinteä osa seurakuntaelämää olivat kirkolliset toimitukset ja rippikoulu sekä lukukinkerit. Tyrvää oli jaettu 19 kinkerikuntaan, Kiikka 9:ään ja Kiikoinen 6:een. Kinkereihin liittyi myös ongelmia ylenpalttisen kestityksen vuoksi, kun talot näyttivät vaurauttaan yli varojensa. Asiaa pahensi vielä kinkerien liepeillä tapahtunut juopottelu. Epäkohtien vuoksi Kiikassa päätettiin 1880-luvun alussa siirtää kinkerit kirkkoon. Näin pitkälle mennyttä päätöstä ei Mittler kuitenkaan hyväksynyt ja saikin sen kumotuksi, mutta positiivinen seuraus oli, ettei

kinkereitä talvella 1884-1885 sanota vietetyn Kiikassa enää entisellä komeudella.

Myös kirkkokurilla oli vielä vahva merkitys. Mikäli riittävä aviopari ei ottanut sopiakseen tai mikäli mies ei suostunut ottamaan naista vaimokseen, vaikka oli tämän lapsen isä, saattoi Mittler virkaveljineen, ellei vähempi auttanut, lähettää heidät vielä 1880-luvun alkuvuosina tuomiokapitulin eteen.

Näihin aikoihin elettiin myös vuoden 1863 kieliasetuksen täytäntöönpanon aikaa. Mittlerin aikoihin asti kirkolliset asiakirjat oli kirjoitettu pääasiassa ruotsiksi, mutta hänen ajoistaan lähtien ne alettiin kirjoittaa suomeksi.

Vuonna 1877 Mittler teki aloitteen urkujen hankkimiseksi Tyrvään kirkkoon. Urut saatiin vuonna 1883, mikä teki suuren muutoksen jumalanpalvelusten ilmeeseen. Kiikan kirkkoon puolestaan rakennettiin Mittlerin aikoina vuonna 1885 kattamisen yhteydessä uusi torni.

Vuoden 1866 kansakouluasetus velvoitti kunnat kansakoulujen perustamiseen. Muutos käynnistyi hitaasti kirkollisen kiertokoulujärjestelmän ollessa pitkään laajempien piirien kasvattaja. Tyrvää sai ensimmäisen

kansakoulunsa vuonna 1873, Kirkonkylän kansakoulun. Se jäi kuitenkin pitkäksi aikaa ainoaksi. Sen sijaan kiertokoulujärjestelmä laajeni samanaikaisesti nopeammin, mihin Mittler vaikutti aktiivisesti. Hänen aloitteestaan kirkkokokous päätti vuonna 1878 samalla kolmesta kiertokoulusta, jotka välivaiheiden jälkeen käynnistyivät vuonna 1881. Tyrväällä niistä tuli poikkeuksellisesti kunnan rahoittamia, vaikkakin seurakunnan tarkastuksen alaisia.

Mittler oli yhtenä puuhamiiehenä myös säästöpankin saamiseksi paikkakunnalle ja mukana asiaa Senaatille valmistavassa toimikunnassa. Senaatin vahvistamien sääntöjen mukaan Tyrvään Säästöpankki aloitti toimintansa vuonna 1876.

Autonomian ajan edessä maahamme levisi paitsi kansallisen herätyksen myös kirkollisten herätysliikkeiden nousuaalto. Eteläiseen osaan maata levisi erityisesti evankelinen liike, myös Tyrvään seuduille. Mittlerin sanotaan kuitenkin lukeutuneen pikemminkin ns. pietisteihin.

Työpäivä päättyy

Iän karttumisen myötä A.F. Mittlerin viranhoidon aktiivi-

suus alkoi vähentyä. Kuten jo edellä mainittiin, viimeisten kahdeksan virkavuoden aikana hänen oma poikansa toimi kirkkoherran apulaisena ja isän ollessa virkavapaalla myös vt. kirkkoherrana.

A.F. Mittler kuoli 31.1.1887 lähes 82-vuotiaana. Hänet haudattiin Tyrvään kirkkomaahan paikkaan, jonka ohi saarnamiehen askeleet olivat kautta vuosien kulkeneet kirkon sakastiin ja sitä kautta kirkkosaliin sananpalvelijan paikalle.

Isänsä kuoleman jälkeen tyttäret Asta ja Ina Mittler ryhtyivät auttamaan ja palvelemaan siellä, missä kodin hoito tarvitsi vierasta apua sukulaisten luona, myös Turun puolella. Tyrvään historiasta kertoviin julkaisuihin on kirjattu sellainenkin yksityiskohdata, että Mittlerin sisarusten hallintaan siirtyi sittemmin entinen lukkarin talo, jota he vuonna 1898 laajensivat, ja josta välivaiheiden jälkeen vuonna 1906 tuli Tyrvään (myöh. Vammalan) rukoushuone.

Lapsista kolmesta tuli pappi, muista nimismies, sahanomistaja-isännöitsijä ja liikemies-tehtailija.

Lähteet:

Erkki Kivalo - Raoul Mittler - Pekka Kivalo: Mittler - Kivalo - Seikkula - suku Suomessa 2. Korjattu ja täydennetty laitos. 2003.

Timo Kökkö: Kirkko tuli Hättinimeen ja mitä sitten.

Marja-Liisa Rönkkö: Tyrvään kirkko 150 vuotta. Vammala 2005.

Esko Pietilä: Mennyttä tavoittamassa. Sastamala 2009.

Juhani Piilonen: Kunnallishallintoa kuttupitäjässä. Tyrvään kunta 1869-1968. Vammala 1969.

Juhani Piilonen: Sastamalan historia 3 1860-1920. Vammala 1997.

Ludv. Wennerström: Tilastollinen ja biografillinen Suomen Evankelis-lutherilaisten seurakuntain ja Papiston matrikeli. Porvoo 1885. ●

Tyrvään vanha pappila.

Isäntäperheeni vanhemmat, Cathy ja Jerry Davis Niagaravarusteissa.

Jokaisen hetken arvoinen

Valkolakkiaiset olivat ohi ja kesäloma alkoi. Olin saanut vihdoin kouluni päätökseen ja valmis aloittamaan loman, minkä tiesin olevan ikimuistoinen. Sain kevään alussa kuulla että minut oli valittu Lions Clubin nuorisovaihto-ohjelmaan Amerikkaan. Olin haltioissani ajattelen koko kevään vähän väliä asiaa, ja odotin vain tulevaa kesääni. Hetki oli käsillä kesäkuun viimeisellä viikolla, kun oli aika lähteä lentokentälle. Tunsin oloni vapaaksi ja itsenäiseksi lentokentälle astuessani. Sain vihdoin toimia lentoasemalla yksin.

Lennot kestivät yhteensä noin 13 tuntia ja siinä ajassa ehdin hyvin tutustumaan kolmeen tyttöön, Tia-Mariaan, Reetaan ja Reaan, jotka olivat samalla asialla matkassa kuin minä. Lentokone laskeutui lauantai-iltana Detroitin lentokentälle ja jännitimme

kaikki suuresti isäntäperheittemme näkemistä. Kun terminaalin ovet avautuivat näin Jerry, isäntäperheeni isän, joka piti korkealla kylttiä, missä oli minun nimeni: "Hey, my name is Jerry, nice to meet you Petteri!". Tiesin jo tässä vaiheessa, että matkastani tulee unohtumaton.

Matkamme kesti lähes kuusi viikkoa heinäkuun viimeiseen päivään saakka. Koko reissun ajan asuin Jerry ja Cathy Davisin luona Jacksonin kaupungissa. Tytöt asuivat omissa perheissään samaisen kaupungin ympäristössä. Matkan alussa minulla oli hieman vaikeuksia englannin kanssa, vaikka sitä omasta mielestäni hyvin osaan. Kaikki alkoi tuntua luontevalta, kun jännitys ensimmäisen viikon aikana laski.

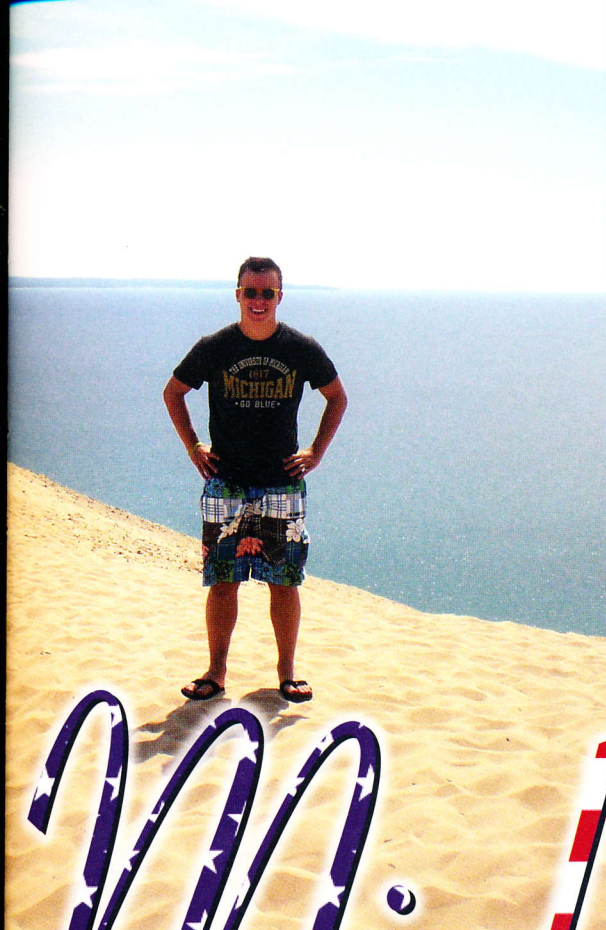
Ennen matkaani minulla ei ollut kovinkaan suuria odotuksia mitä tuleman pitää. Lähes koko ensimmäinen viikko

meni pelkkään totutteluun ja uuden omaksumiseen, mutta hyvin pian aloin päästä jyvälle amerikkalaisista tavoista. Heti kun tämä vaihe oli ohi, kaikki alkoi tuntua niin läheiseltä ja tutulta. Jerry ja Cathy alkoivat myös tuntea minut toisena omana poikana ja elämämme koko kuuden viikon aikana sujui uskomattomasti! Jokaisena päivänä, vaikka emme aina mitään erityistä tehneetkään, oli aina jotain uutta koettavaa ja nähtävää.

Heti ensimmäisellä viikolla lähdimme kaikki 4 suomalaista sekä meidän isäntäperheemme Detroitiin katsomaan baseball-ottelua ja nauttimaan tämän teollisuuskaupungin nähtävyyksistä. Samaisella viikolla pääsin tutustumaan amerikkalaisiin katolisiin häihin ja pienimuotoiseen sukujuhlaan perheeni kanssa. Suoraan sanoen pääsin heti alkuunsa tutus-

Lions-kimppakyyti suomalaisittain.

Michigan

PETTERI KOSKINEN

tumaan kunnolla tähän ystävälliseen ja hauskaan amerikkalaiseen sukuun.

Pääsin monesti tutustumaan amerikkalaiseen ruokakulttuuriin, sillä Jerry valmisti usein barbeque-aamiaisia ja haki herkullisia välipaloja kaupasta. Vaikka lihoinkin matkalla 4 kiloa, rakastuin suuresti amerikkalaiseen ruokaan ja sen valtavaan määrään. Jatkuvasti sain ihmetellä ruokannosten ja tuotteiden kokoa ja sitä kuinka paljon ihmiset ruokaa ostavat.

Monesti vietimme aikaa myös tyttöjen ja heidän isäntäperheidensä kanssa. Kävimme yhdessä Ohion jättimäisessä Cedar Point-huvipuistossa, veneilemässä, Manchesterin markkinoilla ja monissa muissa hienoissa paikoissa. Suurimman osan ajasta vietin kuitenkin oman isäntäperheeni kanssa. Amerikan itsenäisyyspäivänä saimme

kokea upeaa menoa neljän päivän aikana, jolloin näimme yhteensä 3 valtaisaa iltotulitusta. Juhlimme Rean ja Reetan isäntäperheen talossa, johon oli kutsuttu myös heidän sukulaisiaan. Ruokaa ja viihdettä oli tarjolla ja kaikilla oli todella hauskaa! Pidimme useasti erilaisia tapaamisia isäntäperheiden kanssa, jotta tutustuisimme muidenkin perheiden elämään.

Jerry ja Cathy olivat suunnitelleet upean matkan Michiganin pohjoisosiin Mackinawkaupunkiin saakka. Kävimme viikon reissun aikana Sleeping Bearin hiekkadyneillä, tuulimyllykaupunki Hollandissa, Tahqumenonin putouksilla ja fantastisella Mackinac Islandilla. Jokaisen yömmen vietimme hoteleissa ja joka aamu lähdimme matkaan aikaisin, jotta minä saisin nauttia mahdollisimman paljon Michiganin upeista antimista.

Cathy oli suurimmaksi osaksi töissä, mutta Jerry oli jo eläkkeellä, joten saimme viettää paljon isä-poika-aikaa ajellen hänen Cadillacillaan ympäri Jacksonia ja ostoskeskuksia. Jerry oli lähes joka päiväksi miettinyt jotain ohjelmanpoikasta minulle, jotta minun aikani ei olisi käynyt tylsäksi. Sanoinkin monesti, että kyllä minä pärjään pari päivää ilman tekemistä, ei huolta. Autoimme useasti Jerry'n poikaa Jeffiä talon kunnostamisessa ja remonttihommissa. Shoppaamassa kävimme lähes joka toinen päivä, eivätkä amerikkalaiset pikaruokaketjutkaan jääneet käymättä.

Perheiden huolenpito ja ystävällisyys ylitti kaikki odotuksen! He olivat niin huolehtivia ja mukavia, että tavallaan juuruimme kaikki vahvasti amerikkalaiseen yhteiskuntaan ja elämään.

Loppumatkamme meni

Michigan...

Sastamalank. 70, 38210 SASTAMALA, puh. 03-511 2640

avoinna ark. 8-16.30

SUUNNITTELUTOIMISTO **Insar Oy**

Torikeskus 3. krs, 38200 Sastamala

Puhelin 03-512 7200, fax. 03-514 2233

Sähköposti: juhani.puukka@kopteri.net
jarmo.jarventausta@kopteri.net

Kotisivut: www.insar.fi

SAIKKA AY

Maanrakennusalan palvelut

Piha- ja viherrakentaminen
Kaivinkonetyöt ja maanajot
Salaoja- ja sadevesijärjestelmät
Jätevesijärjestelmät

Kunnossapitopalvelut

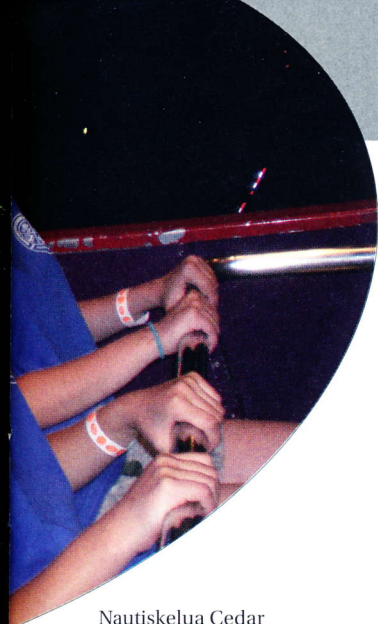
Multaa suursäikeissä
Piha- ja vihertyöt
Harjaus- ja pesupalvelut
Rakennusremontointi ja muutostyöt
Asennustyöt

Kuljetus- ja nostopalvelut

Saikka Ay
Varpeentie 33, 38140 SASTAMALA

Puh. 040 749 6733

www.saikka.fi

Nautiskelua Cedar Pointin huvipuiston vuoristoradalla.

Vasemmalla: Baseball-ottelussa Detroitissa.

▶ todella tiiviisti. Jerry ja Cathy olivat suunnitelleet kahden päivän matkan Niagaran putouksille. Reissulla sain nähdä Kanadan hienoja maisemia, upeat putoukset sekä Niagara Fallsin turistikaupungin.

Lähes kuusi viikkoa tuntui aluksi todella pitkältä, mutta lopussa todella lyhyeltä ajalta, jonka olisi halunnut kestävän vielä pitempään. Jokaista päivää tai edes viikkoa oli vaikea kertoa tai kiteyttää sanoiksi. En ole äidinkielellisesti tarpeeksi lahjakas keksimään tarpeeksi kauniita sanoja matkani kuvailemiseksi. Koko matka oli paljon enemmän kuin ikinä olisin voinut odottaa. Koin Lions Clubin vaihdossa Michiganissa enemmän asioita kuin koskaan ennen ja haluan ylpeänä sanoa, että kesä 2010 oli ehdottomasti koko elämäni paras kesä! Tutustuin moniin kymmeneen ihaniin ihmisiin ja heidän perheisiinsä ja sain kokea paljon unohtumattomia reissuja, paikkoja ja

nähtävyyksiä ympäri kaunista Michigania.

Matkan aikana silmäni avautuivat suuresti myös Lions Clubille. Ennen matkaa en suoranaisesti ollut nähnyt Lioneitten toimintaa liveinä, mutta Amerikassa tämä asia toteutui. Vasta matkani ja kaikkien Amerikan Lionskokoontumisten jälkeen ymmärsin kuinka suuri asia Lions organisaatio on koko maailmalle! He auttavat ja mahdollistavat meidän nuorten ja vähävaraisten nähdä ja kokea asioita aivan uudella tavalla. Oli uskomatonta nähdä esimerkiksi Jerry'n tekevän töitä palkatta nuorisobaseball-joukkueen sekä erilaisten nuorten tapahtumien eteen. Lionit keräävät rahaa ja anta-

vat sitä muille, jotta he saisivat kokea upeita asioita kuten minä matkani aikana.

Tulen muistamaan matkani, ystävälliset ihmiset ja rakkaan isäntäperheeni aina. Olen pitänytkin heidän kanssaan tiiviisti yhteyttä sähköpostin välityksellä. Jokainen isäntäperhe lupasi tulla käymään Suomessa ja tapaamaan meitä kaikkia jonakin päivänä. Uskon, että me teemme vastavierailun vielä joskus Amerikkaan.

Haluan kannustaa muita nuoria lähtemään nuorisovaihtoon ulkomaille! Se on upea ja opettavainen tapa itseenäistyä, kokea unohtumattomia kokemuksia sekä nähdä ja oppia tuntemaan maailmaa vielä paremmin! ●

*Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta!*

Toivoo

SHELL SASTAMALA

**Pesurinkatu 3, 38200 Sastamala
puh. 03-511 2190**

Parhaiden
pakkausten taitaja

EPSIRA OY

P.O. Box 72, 38201 Sastamala, Finland
tel. +358 10 2899 800, fax +358 10 2899 819
info@epsira.com, www.epsira.com

Satakunta Vammalassa

nin ja terveyden ylläpitäjänä, niin Eeva-Liisa on noudattanut tätä reseptiä koko elämänsä ajan. Hän on lenkkeillyt pari tuntia sillä aikaa, kun lapsilla on ollut treenit ja aina kun ulkoiluun ja liikkumiseen on ollut mahdollisuus, on hän sen myös käyttänyt hyväkseen.

Joulu on suomalaisen kukka-alan tärkein sesonki

Kukkasin ilahdutetaan ystävää, ylioppilasta, syntymäpäiväsankaria, onnitellaan perheenlisäyksen johdosta, muistetaan poisnukkuneita ja heidän omaisiaan. Kotiin tuodaan tuoreita kukkia viikonlopuksi tai koristellaan koti juhliin. Eeva-Liisa kertoo, että kuluneiden vuosikymmenten aikana kukkien käyttö on lisääntynyt, mihin vaikuttaa tarjonnan monipuolistuminen ja lisääntyminen. Nuoret ostavat entistä enemmän kukkia ja leikkokukkakimput ovat suosittuja. Asiakkaat tuovat nykyään liikkeeseen myös omat vaasinsa ja maljakkonsa, joihin kaupassa sidotaan valmis kimppu. Kukkakimpuissa ja -asetelmissa suositaan entistä enemmän ekologisuuksia ja käytetään luonnonmateriaaleja muovilisäkkeiden tai -koristeiden sijaan.

Kaikille löytyy kukkia, myös astmaatikkoille, kunhan asiakas muistaa kertoa, että siitepöly tai tuoksu aiheuttaa ongelmia kukkien saajalle. Eeva-Liisa toivoo, että kukat tilattaisiin ajoissa, jolloin jäisi riittävästi aikaa hankkia sopivia kukkia

Satakukalla on Vammalassa pitkät perinteet. Eeva-Liisa Ojala on kuitenkin vasta toinen omistaja liikkeen 62-vuotisen historian aikana.

Eeva-Liisa osti vuonna 1978 Kukkakauppa Satakukan vähän yli kaksikymppisenä ja on siitä asti sitonut kukkia omassa yrityksessään. Sitä ennen hän oli toiminut alalla toisen palveluksessa.

Eeva-Liisa oli Suomen ensimmäinen kukkakauppias, joka suoritti Markkinointi-instituutissa kukkakaupana-lan yrittäjätutkinnon.

Jokaisen, joka haluaa me-

nestyä yrittäjänä, pitää luottaa omaan ammattitaitoonsa ja itseensä sekä uskoa omaan osaamiseensa. Pienellä paikakunnalla on Eeva-Liisan mielestä helppo toimia, koska oppii tuntemaan asiakkaat ja heidän toiveensa. Hänellä on ollut liikkeessään yli 20 vuoden ajan apunaan Päivi ja oma perhekin on ollut auttamassa kiireaikoina. Eeva-Liisan mielestä pienessä yrityksessä pitää olla ammattitaitoinen ja

samanhenkinen työkaveri ja siksi työt ovat sujuneet hyvin.

Eeva-Liisan 40 vuoteen mahtuvat kukkien ja liikkeen pyörittämisen lisäksi myös perheen perustaminen, lasten syntymät, heidän harrastuksensa ja kotoa muutot. Eeva-Liisa kertoo, ettei kovin paljon ehtinyt äitiyslomia viettämään, koska kukkakauppa on auki viikon jokaisena päivänä ympäri vuoden.

Eeva-Liisan perusolemuksen kuuluu hyväntuulisuus ja reippaus, mihin osaltaan vaikuttaa urheilijatausta. Kun tänä päivänä painotetaan liikunnan merkitystä hyvinvoin-

kukka toiminnut yli 60 vuotta

RITVA TUOMINEN

ja aikaa kimppejen tai asetelmien tekemiseen asiakkaan toivomusten mukaan.

Joulun suosikkikukkaa on vaikea nimetä, mutta eniten käytetään joulutähteä, amaryllistä ja hyasinttia. Joulun aikaan kukkatervehdys on suosittu liikelahjanakin. Joulukukkakimpuissa ja -asetelmissa suosittuja väriyhdistelmiä ovat hopea ja valkoinen, vihreä ja valkoinen sekä kulta ja punainen. ●

MAMIN GRILLI

Puistokatu 3,
Sastamala
puh. 511 3976

*Hyvää Joulua
ja Menestyksestä
Uutta Vuotta!*

Isännöintipalvelu
Kari Kaaja

Puistokatu 4 B 3, 38200 Sastamala, puh. (03) 514 1496

MODUX, käänteentekevä hoito-/seniorisänky UUTUUS!

Modux on suomalainen laatu tuote, joka valmistetaan korkealuokkaisista materiaaleista kotilosuhteet huomioiden.

Moduxin käyttö ja kuljetus on helppoa. Se mahtuu yhden ihmisen voimin tavalliseen hissiin, pienestikin oviaukosta ja saat sen käyttökuntoon hetkessä.

Modux-sängyn alakeruus on vain 27 cm ja sen käyttö on vaivatonta. Valittavaksi on korkeussäädön lisäksi selkäosan- ja jalkaosan säädöt. Sängyn kuljetusmitta on vain 60 x 90 cm.

Valikoimistamme löydät myös muut seniori-kalusteet kotikäyttöön, seniori-kuntosalilaitteet, sekä fysioterapian tuotteet.

Katso Modux-esittelyvideo netistä: www.lojer.com

Useita valmistamiamme hoitosängymalleja nähtävillä esittelytiloissamme Putajantiellä. Varaa aika vaikka Juurijoen Karilta (010-830 6722) ja pyydä esittely!

90
1919-2009
90 years of easy care

LOJER OY, Putajantie 42, 38210 Sastamala
www.lojer.com • Puh. 010-830 6700

Lojer
FOR EASY CARE

Minun Vammalani oli

...minun Tyrvääni oli Nuupala, minun Nuupalani oli Näлкälänmäki! Mitä siis muistelisin? Antero Warelius kirjoittaa kertomuksessaan Tyrvään pitäjstä 1853: *Ihanuus on vähässä arvossa*. Hän tarkoitti soittoa ja laulua! Miten oli lähes sata vuotta myöhemmin, siitä muutama muistelu 1930- ja -40-luvulta.

Näлкälän pelit

Ei ollut Näлкälässä vielä yhtään pianoa. Opettaja Anna Madekivellä oli, samoin kanttori Riihivaaralla ja Räättäli-Innilässä maantien varressa, mutta Näлкälänmäkeä pianot karttoivat. Alakoulussa opettaja Katri Tarkka polki harmonia ja lauloi heleällä äänellään: *Me kainoja oomme ja pieniä vaan*, ja yläkoulussa opettaja Vih-tori Varjonen opetti skaaloja: *too ree mii faa* ja harjoitti laulamaan kaksiaanisesti, mikä oli harvinaista.

Mutta jos ei ollut pianoja, niin haitareita oli, oli Lin(d)holmin Väinöllä ja Onnilla 40-luvulla kummallakin ja Kukolalla, Väinöllä ja Onnilla komeat moniriviset, pitkällä Kukolalla kaksirivinen, jos muistan. Kyllä he repäisivät polkat ja saksanpolkat, kun Lindholmin verstaassa pikkujoulua tanssittiin.

No tietysti oli huuliharppuja, Rekul-la virsikannel ja Haaviston Iivarilla ja Emmillä sekä Tuomistolla kramafoonit, Haavistolla oikein Amerikoista tuotu suu-rittorvinen.

Tuomiston kramafoonin aukosta Jori Malmsteen lauloi komealla baritonillaan, että *Aallokko, aallokko kutsuu!* tai *Oi, jos kerran voisinkaan* ja muita rytmikkäitä valssejaan. Äidin lempikappale oli iki-ihana

*Päivä jo painui lännen kultalaan,
yö maan jo peitti suruhunnullaan,
vaan yllä tumman, uinailevan yön
kimmeltää tähtein kirkas helmivyö
... Äänesi hellän kuulen kuiskaavan:
Hyv' yötä vaan, huomenna kohdataan.*

Enemmät sanat olen unohtanut, ni-men ja laulajankin, mutta joskus kuulin

sen radiosta ruotsiksi *...under himlens tält, natten sitt svarta sorgeflor har fält* ... Suloinen sävel, mutta lällärikamaa eilispäivän nuorison korvissa, sillä tähdet ovat heidän taivaaltaan sammuneet.

Omalaatuisin instrumentti oli kuitenkin Vestenkreinillä, pitäisi kirjoittaa *Västergrenillä*, jonka nimi, ilmeisesti 1930-luvun suuressa suomalaistamisessa, muuttui *Länsiläksi*. Suvisunnuntaisin, kun aamuaurinko helotti Näлкälänmäen yllä ja

tuulikin vielä nukkui, äiti tuli toisinaan aamutoimissaan sanomaan: "Kuulkaas nykkun Vestenkreini soittoa." Kalle-isäntä istui portaallaan ja soitti tuohella! Miten se tapahtui, en oikein tiedä, mutta arvelen, että hänellä oli tuohiliuska huulillaan, ja kun hän sitä jännitti ja samalla siihen puhalsi, syntyi kaunis kuuluva ääni, todellinen sävel. Miten olikin, sävelet vaihtelivat korkeudeltaan, mutta selvää melodiaa siitä ei tahtonut erottaa. Tuskin sitä olikaan,

Tämän kuvan kokoonpanol-la on jo melko monipuolinen soitinvalikoima. Orkesterin nimi oli ilmeisesti "Sing Song". Vasemmalta Berndt Salonen, Väinö Äijälä, Helmi Tarra ja Eino Rinne. Kuvan omistaa Kirsti Antila.

Tyrvää

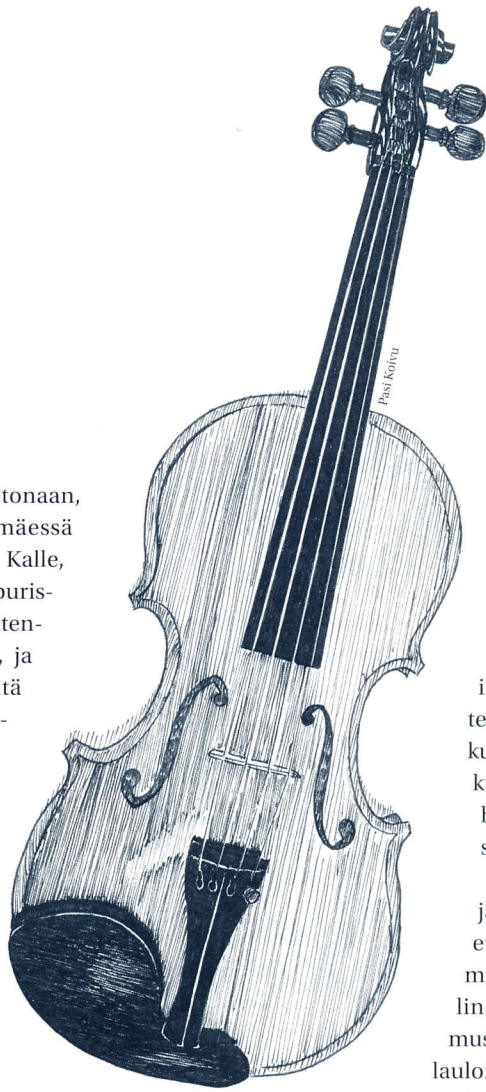
mutta sävelet soivat kauniina!

Mutta saatiin sitä piano Näлкäläänkin, minun sieltä jo lähdeTTYäni! Seuraava on pääasiassa sisareni Ingan kertomaa, mutta itsekin muistan näyttämön. Se oli Moisio, metsään Ruutikallion liepeille joskus raivattu pelto, jossa oli yksi asunto; Varikon tie vedettiin sen vieritse. Siellä asui Hilja Henriksson, kanakonsulenti, "Kanapiiksi" mäessä nimitetty; hoiteli kanojaan ja häitisteli pikkupoikia, jotka tuppasivat joskus häiritsemään. Hän oli nainen omaa lajiaan, suora ryhdikäs rui-pelo, kihara tukka jo hiukan harmaantu-nut, käveli jalat varttia vaille kaksi. Hänes-tä näkyi, että oli hän parempiakin päiviä nähnyt; joku tiesi, että hän oli Kanneljär-ven kunnansihteerin rouva, mutta läh-tenyt omille teilleen. Kun tämä joku piti

asian omana tietonaan, Kanapiika oli mäessä arvoitus. Elosen Kalle, vanhapoika naapuris-ta, kävi häntä kuiten-kin riiailemassa, ja avioliittohan siitä syntyi. Rouva Elo-nen ja miehensä Kalle siirtyivät asumaan Su-hoselle, naa-puriin.

Siitä al-koi mäen kulttuuri kukoistaa. Hilja-rouva kirjoitteli ru-noja ja sisareni Inga kirjoitti niitä puhtaaksi Underwoodilla; meillä oli näet kirjoituskone, silloin vielä mäessä harvinainen. Hilja suunnit-teli runoiltaa kahvila Linjaan, Niemelän kahvilaan, mutta hanke jäi hankkeeksi; en tiedä, millaisia runot olivat.

Oli Hilja Elonen musikaalinenkin, mut-ta milläs musisoit, kun ei ollut pianoa. Se oli siis hankittava. Hän otti mukaansa kä-sirahan ja sai kuskikseen Suomisen Riston, kukapa varttunut kansalainen ei Ristoa tietäisi ja tuntisi. Yhdessä he ajoivat Tampe-reelle, pianokauppiiaan kotiin. Risto-kuski istutettiin keittiöön, kun Hilja-rouva ja myyjät keskustelivat olohuoneessa piano-asioista. Risto kuuli, miten myyjät epäilivät ostajaa, vaikka tämä tarjosi käsirahaa. Sil-loin Hilja vetäisi valttikortin: "Ettekö te tie-dä, että minä olen miehenei veljen ensim-mäinen perijätär?" Kyllä hän olikin, mutta Elosen Oivan eli "Torpon" tienestit hupe-nivat viinapulloon, sitä myöten kun niitä kertyi. Niin vakuuttava Hiljan veto kuiten-kin oli, että piano tuli Elosille, ja Inga kuuli, miten Suhosen ikkunasta helkähteli *Arvon mekin ansaitsemme!* Hilja siellä varmaan soitteli. Hän suunnitteli myös musiikki-illoja, mutta ei tainnut niistäkään totta

tulla. Tyrvään Sanomista luet-tiin hiukan myö-hemmin ilmoitus: "Vuokrataan hu-one pianolla taikka ilman." Piano oli kui-tenkin tehnyt koelas-kun Näлкälänmäkeen, kun Elosen Hilja siitä haaveili. Kulttuuria ei synny ilman haaveita.

Mutta muistin poh-jalta heräsi epäily, että myös Lindhol-milla olisi ollut piano; lindholmilaiset olivat musikaalisia, soittivat ja lauloivat, esittivät juhli-saan kupletteja. Onni, joka kunnostautui myöhemmin näyt-tämöllä, oli esittävä kyky: kerran hän saavutti kupletillaan Messuhallissa toisen palkinnon, koko valtakunnan kilpailuissa.

Näлкälän pelimannit

Oli Näлкälässä todellinen viuluniekka-kin, Rinnen eli Rinteen Eino, perin hy-väsävyinen mies, joka toi Noormarkusta vaimokseen temperamentikkaamman Kaisan. Eino oli Tainion Riston eno, ja Tainion naapurissa Eino ja Kaisa asui-vatkin, omalla tontillaan ja omassa asun-nossaan; siinä taitaa heidän tyttärensä Kirstikin asua.

Eino oli musiikkimies. Hän oli opetel-lut soittamaan viulua ja oppinutkin hy-vin; hän ei jousellaan krahnannut kieliä kuten kansanpelimannit, vaan hänen viulustaan laului kaunis vibrato. Mäkisen Kalle, Näлкälänmäen runoilija, kirjoittikin osuvasti: *Ihanasti viulu helää, tyttölöissä mieli elää.* Säkeet juontuivat luultavasti Einon poikamiesajoilta, sillä minä muis-tan Einon vakiintuneena perheenisänä, joka riiputti viuluaan naulassa.

Kerran Tainion Risto ja minä menim-me tervehtimään Einoa ja Kaisaa, olisiko

Eino täyttänyt pyöreitä vuosia hiukan aikaisemmin. Me toivoimme kovin Einon jotakin soittavan, ja maanittelimme häntä. Mutta Kaisalla oli toinen käsitys: "Älä soita, Eino! Sinä munaat ittes!" Onneksi Eino ei kuunnellut, vaan otti viulun ja soitti, soitti kauniisti. Ei hän munannut. Se jäi elämäni muistoihin.

Einon soitto se johti Tainion Riston ja minutkin ihan viuluopintoihin. Sodan jälkeen Vammalaan perustettiin työväenopisto, jota nykyinen Sastamalaopisto jatkaa. Se otti huomaansa kaikki hyvät kulttuuriharrastukset, mitä ajatella saattaa, otti myös musiikin ja viulunsoiton opetuksen. Einon soiton lumoissa me päätimme sitä opetella. Asiassa oli kuitenkin suuri mutta: viulu. Eino tosin lupasi viulunsa Riston käyttöön, mutta mistä minä saisin? Viulut olivat kalliita, ainakin Salon Laurin ja Eevan rahoissa.

Mutta sitten välähti: Tuomenoja Esu, Ensio. Hän asui Allinsa kanssa radanvarressa työväentalon alapuolella, ja sielläkin riippui naulassa viulu! Esu oli asemamies eikä ilmeisesti viuluun paljon tarvinnut; hän antoi sen lainaksi, hienon pelin. Jos katsoit sen f-aukosta kopan sisään, saatoit viulunpohjan liimalapusta lukea sanan *Stradivarius*. Kyllä kelpasi.

Ilmoittauduimme opistoon ja saimme ohjeen hankkia kummallekin oppivihkon, Ries-Sittin viulukoulun. Kosken musiikkikauppa, siinä Hotelli Tyrvään oven vieressä, tilasi meille siniset korukantiset vihkot. Menimme ensimmäiselle tunnille, neljä toivorikasta viulunvinguttajaa, Risto ja minä sekä Jokisen Mikko, aikuinen mies

ja insinööri, ja joku neljäs. Meidät otti vastaan kanttori Ritala, siviilissä mielisairaanhoidtaja, tarkasti viulut, taisi virittääkin, ja antoi kotiläksyn, nuottiviivaston kaksi riviä; hän näytti sitten, miten ne soitetaan ja millaisiksi ne tuli harjoitella.

No, koitti päivä ja ensimmäinen tunti. Opettaja viritti viulut, asetti meidät riviin ja alkoi johtaa kuin kapellimestari. Me soitimme, minkä osasimme, neljä oppilasta, molemmat viivastot uljaasti loppuun. Opettaja viittasi viimeisen tahdin ja lausui, hiukan honottaen ja viimeistä sanaa painottaen: *Kylä se oli kau-heeta!* Varmaan olikin, lasketaan esirippu. Mutta jälkepäin olen miettinyt, että jos olisimme jatkaneet, olisimme voineet jalostaa sellaisen esityksen, ettei M. A. Nummisella olisi sen jälkeen ollut mitään mahdollisuuksia.

Nälkälän kultakurkut

Mutta kyllä mäessä laulettiinkin. Työväentalolla kokoontui kuoro harjoittelemaan, ja harjoittelikin oikein musiikkimiehen johdolla, luultavasti jo 20-luvulla, koska minä en siitä mitään muista. Mutta muistan isän lauluja, jotka hänen oli täytynyt oppia kuorossa, koska hänen koulunkäyntinsä rajoittui pariin kiertokoulupäivään. Hän lauloi tunteellisia kansanlaulumaisia kappaleita:

*Ma hengin lehdikoissa
kevättä rintahain,
se muualta on poissa,
jää tänne yksin vain.*

*Jos venhon pienen saisin,
merelle lähtisin,
ja armaan synnyinmaani,
iäksi jättäisin!*

Samana kuoron peruja oli varmaan sekin, että mäessä kokoonnuttiin tervehtimään ja puolelta öin esittämään laulutervehdys, kun joku ystävistä täytti vuosia. Ensin harjoiteltiin joukolla, usein Salolakin, ja sitten viriteltiin asianomaisen akkunan alla:

*Sinun syntymäpäiväs on koittanut,
elä-, elä-, elä-, eläköön!
Sinun intosi älköön laimetko,
se kauan-kauan kestäköön!
Suta sunffatirallalei!
Elä terveenä terveenä
hei hei hei,
pidä kurssisi aina kunnossa,
onni potkikohon sinua!*

Jos laulettiin Tyynelle, voitiin viimeinen säe muuttaa koirankurisesti: *Matti potkikohon sinua!* Viimeksi viritettiin jäähyväislaulu:

*Sä uinu vaan, sä uinu vaan,
et mitään kuule, nää.
Ei sulle, paras ystäväin,
soi laulun` enempeä.*

Nälkälänmäki oli todellinen yhteisö.

Teksti on laadittu vuonna 2007, jolloin tarkoituksena oli julkaista antologia Vammalan kaupungin juhluvuodeksi.

Mennyt aika nukkumalähiössä

Aika ajoin tulee muotiin koota tarinoita menneiltä vuosikymmeniltä. Näin on tapahtunut myös Vammalan Nälkälänmäessä. Siellä asuneista muutama on koonnut muistojaan kirjaksi.

Risto Tainion kirjan nimi on *Muistikuvia 1930-luvun Nälkälänmäestä pikkupojan silmin* ja Pauli T. Matikaisen kirja on *Pula-ajan pojasta nuorukaiseksi Nälkälänmäessä*. Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistys kustansi 1994 Pentti R. Hakalan kirjan *Nälkälänmäen patriootit*. Samoissa kansissa on myös Kaarlo Mäkisen 80 vuotta sitten kirjoittama *Nälkälän kronikka*. Viimeksi ilmestyi Nälkälänmäen kylätoimikunnan aloitteesta ja Sastamalan Opiston piirinä koottu tarinakirja *Vuokrataan huone pinnalla tai ilman*.

*Nälkälä on valtakunta,
täällä on oma palokunta
kadut suorat, talot uhkeet,
tehtaat monet suuret, muhkeet.*

*Asukkaita tulvimalla,
lisää aina työn alla.
Siispä - tästä nyt mä alan,
jokainen saa oman palan.*

Noin aloitti Kaarlo Mäkinen kaikkiaan 105 säkeistöä käsittävän kronikkansa, jossa todella jokainen silloinen kylän asumus sai oman säkeistönsä. Ansaitsi tai ei.

Nälkälänmäen patriooteissa ja tarinakirjassa on anekdootteja ja kertomuksia pikkutapahtumista, jotka antavat tuokiokuvia 30-40 -lukujen oloista ja ih-

mistyypeistä. Seuraavassa siteeraan näiden kirjojen juttuja.

Kylässä asui nykyisten Käsityö- ja Vänninkatujen kulmauksessa 1930-luvulla armoitettu kertoja, Antti Aaltonen, joka paremmin tunnettiin nimellä Mahdoton Antti. Hän oli innokas kalamies, jonka saaliit olivat vertaansa vailla.

Hän oli joskus kulkenut Liekoveden rantaa. Siellä Vännin rannasta Vaunujoelle päin oli kaislikossa suuri kivi lähellä rantaa. Antti kertoi kiinnittäneensä huomionsa ääneen, jonkinlaiseen pläjäykseen, joka kuului lähistöltä. Antti otti äänestä selvää ja sieltähän se tuli: parin kilon hauki oli nielemässä kokoistaan haukea. Hauki peruutti parin metrin päähän kivistä, otti kovan vauhdin päin kiveä ja joka pläjäyksellä toinen hauki painui pari tuumaa toisen sisään.

Antti seurasi tapahtumaa kaikessa rauhassa. Lopuksi siitä toisesta hauesta ei ollut enää mitään näkyvissä ja siinä leikkeli oikein lihava ja paksu hauki aivan velttona. Urakka oli kai ottanut voimille.

No, mikäs siinä. Antti riisui kenkensä ja koppasi hauen kiduskannasta kiinni, toi rantaan ja perkasi molemmat kalat ja vei ne kotiin.

Toisella kerralla samainen Antti laski pitkänsiiman ja aloitti laskun ns. selkëpollarista, johon satoi siiman kiinni. Vähän hajamielinen kun oli, ei muistanutkaan siiman loppupäähän laittaa ankkuria ollenkaan.

Seuraavana aamuna hän lähti kokemaan siimaansa, mutta ei löytänytkaan merkkiä siiman päästä. Niinpä hän lähti soutamaan sinne selkëpollarille. Järvellä oli kohtalainen aamusumu ja siinä siiman solmuja availlessaan Antti hämmästytti, kun huomasi siiman sojottavan kohti taivasta. Siima heilui sinne tänne ja siellä sumun seassa vilahteli sitten sorsaa, särkeä, lokia ja muuta elävää.

Antti kertoi, kuinka hän veteli sitä siimaa alaspäin ja irrotteli kaloja ja lintuja pois koukuista. Oli siinä kaiken kokoista kalaa ja oli joukossa kolmikiloinen haukikin, jonka selkään oli kynsistään kiinni tarttunut suurikokoinen kalasääski. "Kuusikymmentäkolme sorsaa sain siitä siimasta," sanoi Mahdoton Antti, "meinaan perskules viekөөn!"

Näitä ja paljon muita luotettavia kalajuttuja Antilla riitti. Kertoi hän myös soutaneensa uistinta todella kauniina ja kuumana kesäpäivänä Liekovedellä. Hän oli varautunut kuumaan päivään viiden litran kaljapullolla, jossa sillä kertaa kuitenkin oli puhdasta vettä. Se oli perätuhdolla ja siitä Antti vähän väliä joutui kostuttamaan suutaan. Lopuksi se sitten tyhjjeni.

Samalla Antti kuitenkin huomasi muuten pilvettömällä taivaalla pienen pilven, joka kulki samaan suuntaan kuin Antin vene. Eipä aikaakaan, kun pilvestä alkoi

Tampereen Kirjanpito Oy

- Kirjanpidot
- Tilinpäätökset
- Veroasiat
- Yritysneuvonta
- Yritysten perustaminen
- ATK-palvelut ja palkanlaskenta

TAMPERE

Häkiläpolku 3 A
puh. (03) 254 2200, fax (03) 254 2255

KANGASALA

Kuohunharjuntie 26
puh. (03) 377 4433, fax (03) 377 4466

Heikki Punkka HTM, KLT

www.tampereenkirjanpitoimisto.fi

AUKTORISOITU KIRJANPITOTOIMISTO
TALOUSHALLINTOLIITON JÄSEN

TEKNIKUM

Teknikum Oy

Hyvää joulua!

www.teknikum.com

PL 13, 38211 Sastamala • Puh. (03) 51911

jps-mainos.fi

Joulun Taikaa...

*Joulun taika valtaa vanhan ja nuoren mielen. Piparintuoksu leijailee keittiössä
ja kuusi valaisee pimeitä iltoja, kun odottava tunnelma laskeutuu.
Toivotamme riemukasta joulua ja mantelirikasta puuroa jokaiselle!*

esp
esp.fi

jps-mainos.fi

tulla vettä. Se oli onneksi niin pieni pilvi, että vaikka Antin pullo siinä perätuhdolla satoi aivan täyteen, Antti ei kastunut tippaakaan!

Pentti Hakala kertoo muisteluissaan variksen tapporahasta, jota Tyrvään kunta maksoi. Taksa oli 10 penniä jalkaparilta. Kunnankirjurina toiminut Tyne Lehtimäki otti jalat vastaan ja luki pennit kouraan.

Raha oli pojillekin tärkeää. "Otolla ja minulla alkoivat kauppasuhteet kunnankirjurin kanssa aika mukavasti. Saatiin rahat, jotka sitten tasattiin. Kysyin Otolta, että lähdetäänkö Pappilansaareen (Liekosaari) vai mennäänkö metsään, mutta Otto tuumasi vain, että kyllä me jalkoja saadaan, kunhan ilta vähän pimenee.

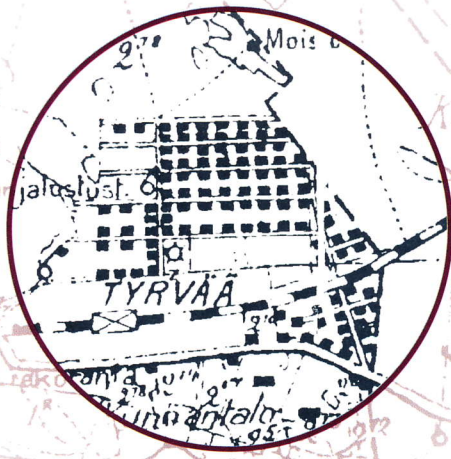
Illalla Otto tuli hakemaan minua ja selitti matkalla, mistä jalkoja saadaan. Matka kävi kunnantalon tunkiolle, jonne oli heitetty ne päivällä myymämme variksenjalat. Seuraavana päivänä mentiin jälleen variksenjalkakaupoille kunnantomistoon. Kunnankirjuri kehui meitä ahkeriksi pojiksi ja tilitti meille pennit kouraan.

Sen jälkeen ne samat jalat tekivät vielä kaksi matkaa toimistoon, mutta sen jälkeen ne haisivat jo niin paljon, ettei kauppoja syntynyt ja kauppasuhteet katkesivat Tyne Lehtimäen kanssa siihen."

Kylässä hoivailtiin useassakin taloudessa jotakin kotieläintä. Lampaita, kaneja, kanoja, possuja. Niistä lähti lisäelantoa, kun niitä sitten syksyllä teurastettiin.

Hakalassa oli erään kerran possu, joka jo syksyllä oli niin iso, että se päätettiin teurastaa ja panna lihat suolaan. Teurastaja tuli sitten eräänä päivänä pyssyineen ja puukkoineen. Sika haettiin karsinasta ja teurastajan valmistautuessa hommiinsa hän huomasi pikkupojat, jotka olivat joka paikassa tiellä. Ainakin aikuisten mielestä. Teurastaja sanoikin pojille, että juoskaas, pojat, hakemaan "hännänverikepuu" Länsilän Kallelta, se jäi sinne.

Pojat juoksivat Kallen luokse, muttei se puu ollut enää Kallella, hän oli antanut sen Tuomisen Erkille jo viikko sitten. Ei sitä puuta löytynyt Tuomiseltakaan, oli kuulemma antanut sen eilen Mäkipäälle. Juostiin taas ja pelättiin, ettei sitä puuta

löytyisikään mistään, eikä koko teurastamisesta tulisi mitään. Kun pojat esittivät asian Mäkipään isännälle, hän purskahti leveään nauruun ja sanoi, ettei semmoista puuta ole olemassakaan. Teurastaja ilveilee teidän kanssanne saadakseen teidät pois jaloistaan.

Pojat palasivat kotiin pahoilla mielin, kun olivat joutuneet juksatuiksi. Ja sielähän se sika sitten killui liiterin katosta köyden varassa ja teurastaja nauroi pojille makeasti. Pojat olivat ehkä jälleen vähän viisaampia.

Mäessä asuivat naapuruksina Anna ja Saima. Viimeksi mainittu oli poikkeuksellisen verkkainen puhetavaltaan, kun taas Anna oli hyvinkin lipeväkielinen. Saima oli joskus istunut kotinsa ulkorappusilla, kun Anna oli tullut juttusille. Saima oli todennut hitaaseen tapaansa, että 'on se ihme, kun noi pillit ei vielä soi'. 'Herran tähden, mikkä pillit nyt pitäis soida?', kysyi Anna hätäiseen tapaansa. 'No ne tulipalopillit'. 'Minkä takia niitten ny pitäis soida?' 'No kun teidän talon katolla on valkee!'

Ruohosella oli Artturi-niminen poika, joka lähti nuorena merille. Hänen kerrotaan sittemmin asettuneen asumaan Uuteen Seelantiin. Isonveljen esimerkkiä noudattaen Ruohosen Ottokin lähti merille.

Hän tuli kuitenkin jo kahden päivän kuluttua takaisin. Kotiin tultuaan hän oli kysäissyt: "Onks toi vielä se sama kissa, joka meillä oli, kun merille lähdin?"

Sodan aikana annettiin Vammalassakin tarvittaessa ilmahälytyksiä, kun viholliskoneita ilmestyi taivaalle. Yleensä ne olivat matkalla kohti Poria. Asukkaille oli annettu ohjeet ottaa tärkeimmät tavarat mukaan metsään, jonne suositeltiin mentäväksi. Usein kohteeksi otettiin Ruutikallion maasto.

Alkuun tilanteet olivat häkellyttäviä, kun ei oikein tiedetty, mitä pitäisi pelastaa mukaan. Niinpä pari rouvaa oli haalinut kiireessä matkalaukkuun tärkeitä tavaroita. Metsässä kummankin laukku aukesi ja sisältö paljastui: Toisella Helmillä oli laukku täynnä kauniita liinoja ja toisella Helmillä Tatun urheilukilpailujen palkinnot!

1950-luvulla kylässä vaikutti kaksi pojankloppia,

Risto ja Vesa. He olivat tavallisia vilkkaita miehenalkuja. Jonakin alkusyksyn illan hämärässä he kulkivat mäessä ja kaipaivat tekemistä.

Kylässä asui Alveri, joka hoiti ahkerasti pihaansa. Päivittäin hän haravoi ja kunnosti pihaa. Talon nurkalla hänellä oli 200 litran tynnyri sadeveden keräämistä varten. Pojat huomasivat tynnyrin ja todetessaan sen tyhjäksi tiesivät löytäneensä tekemistä. He siirsivät varoen tynnyrin Alverin korkeiden ulkoportaiden yläpäähän, ulko-oven taakse makuulle. Sitten he koputtivat oveen ja juoksivat nurkan taakse seuraamaan tilanteen kehittymistä.

Viereisessä talossa, pienen mäen alla, juuri Alverin rappuja vastapäätä asui Yrjö, joka myös oli jo nukkumassa. Kun Alveri tuli katsomaan, kuka ovelta koputtelee, työnsi hän oven avulla tynnyrin liikkeelle. Se vieri betonirappujen kymmenen askelmaa kamalasti kolisten alas, edelleen myötämaata naapuritalon seinään ja jysähti juuri sille kohdalle, missä Yrjö-naapuri nukkui.

Yrjö tietysti heräsi ääneen ja avasi ikkunan nähdäkseen, mistä oli kysymys. Vasta heränneenä ei syy hänelle selvinnyt. Hän näki vain naapurinsa rappujen yläpäässä ihmettelemässä myös, mitä tapahtui. Tällöin Yrjö vain vihaisena totesi: 'Pistä nyt, Alveri, p-le se harava pois!' Veti ikkunan kiinni ja paneutui taas nukkumaan. Ja pojilla oli nurkan takana naurussa pitelemistä! ●

KIVINIITTY

VARAOSAT JA TARVIKKEET
KAIKKIIN MERKKEIHIN

TYÖKALUJEN MAMMUTTI-
MYYMÄLÄ

AUTO- JA MAATALOUS-
KONEHUOLTO

TYÖVAATTEET JA
SUOJAIMET

WWW.TYOVAATE.COM

KIVINIITTY

www.kiviniitty.net

SASTAMALA 0207 431 060 - HUITTINEN 0207 431 065

puhelun hinta lankapuhelimesta 8,21 snt/puhelu +6,90 snt/min, matkapuhelimesta 8,21 snt/puhelu + 16,90 snt/min

www.agrimarket.fi
AGRI MARKET

Pesurinkatu 1, 38200 SASTAMALA

☎ 010 76 84386, faksi 010 76 84399

Trakinkatu 2,
38200 Sastamala

Puh. (03) 511 9040, fax. (03) 511 9049

PLUSSA

www.rautia.fi

Avoinna:

ma-pe 9-18 Tervetuloa!
la 9-14

Itsenäisyydentie 64, 38200 SASTAMALA
puh. 010 230 2400, fax. 03-5141 071

Hotelli • Ravintola • Pubi • Yökerho

lauantaisin elävää musiikkia
sauna & kabinetti & kokoustila

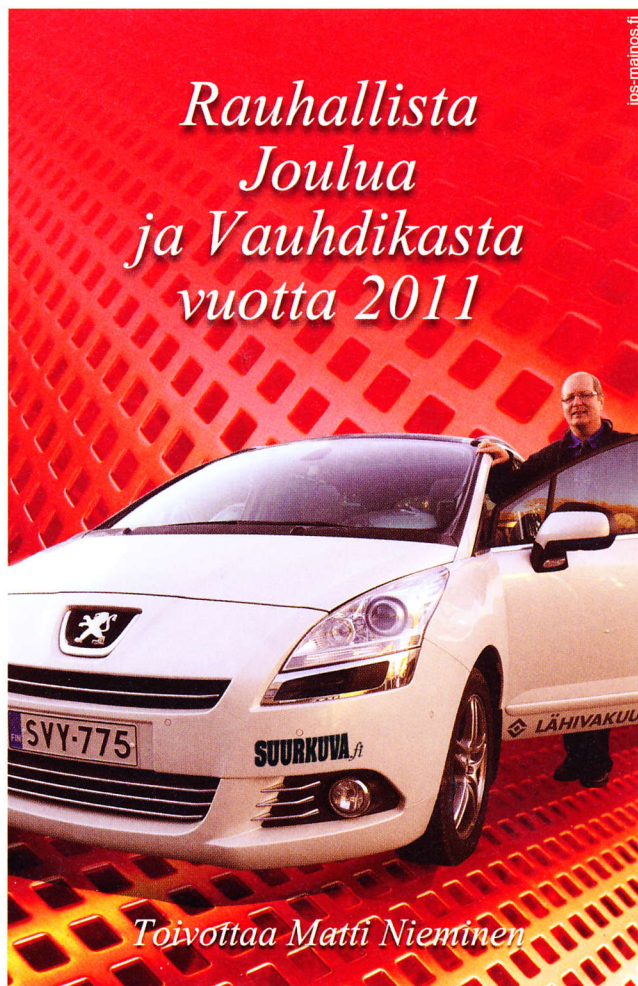
viihtyisät hotellihuoneet

arkilounas & à la Carte

sukujuhlat, tilaisuudet

Puistokatu 4 • 38200 Sastamala • puh. 03-51 941 • www.vammalanseurahuone.fi

Rauhallista
Joulua
ja Vauhdikasta
vuotta 2011

Toivottaa Matti Nieminen

Lantulan seudun valssi

Seija Levonoja

Seudun Lantulan, valssi kaihoisa,
kesäillassa kutsuen soi.
Silmän kantama, onnen antava,
kylätielle se kulkijan toi.

Nuoruusystävät kauas lähtivät
elonpolkuja tallailemaan.
Silti mielessään lapsuustienoot nää
kaipuu saa heidät taas palaamaan.

Pellot vainiot, metsät mainiot,
Rusun laavu ja kalliot sen;
kun siellä viivähtää, arki taakse jää
tuli nuotion kun lämmittää.

Sahan seutu tuo, vanhat muistot nuo,
nostaa mieleen ja haikeuden.
Aika entinen, niin työn täyteinen,
onnen hetkiä mieleen myös tuo.

Ekojärven sen, ranta suojainen,
siellä joutsenet rauhassa voi
pesän rakentaa, pienet turvan saa,
emo siipensä suojaksi suo.

Jälleen yhtehen, tänne kaikki me
oomme tulleet nyt taas uudestaan.
Käsi lämpöinen käteen tarttuen,
elon murheet saa unhoittumaan.

Sävel: Asfalttikukkiä

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2011!*

Lakeside Golf & Country Club Oy
Puh. 03-512 9500, Sastamalanantie 1901, 38100 SASTAMALA

 Neon
Sport

 Salon®

Puistokatu 24, 38200 Sastamala,
av. ma-to 10-17, pe 10-18, la 9-14

Martilankatu 5, 38200 Vammala
Puh. (03) 512 5000 | www.netland.fi

www.lauhamo.fi

Tilausmatkalle,
soita

(03) 513 0412

**LINJA-AUTOLIIKENNE
ANTTI LAUHAMO OY**

VAMMALA, Telefax (03) 513 0411 toimisto@lauhamo.fi

Muistojen Joulu!

Ilahduta jouluna Matkapoikien lahjakortilla.
Se antaa saajalleen muistettavaa joulusta
aina pitkälle matkan jälkeenkin.

MATKAPOJAT

Puistokatu 19, Sastamala, p. 010 2323 990
Toimisto suljettu 22. - 23.12. • sastamala@matkapoijat.fi

www.volkswagen.fi

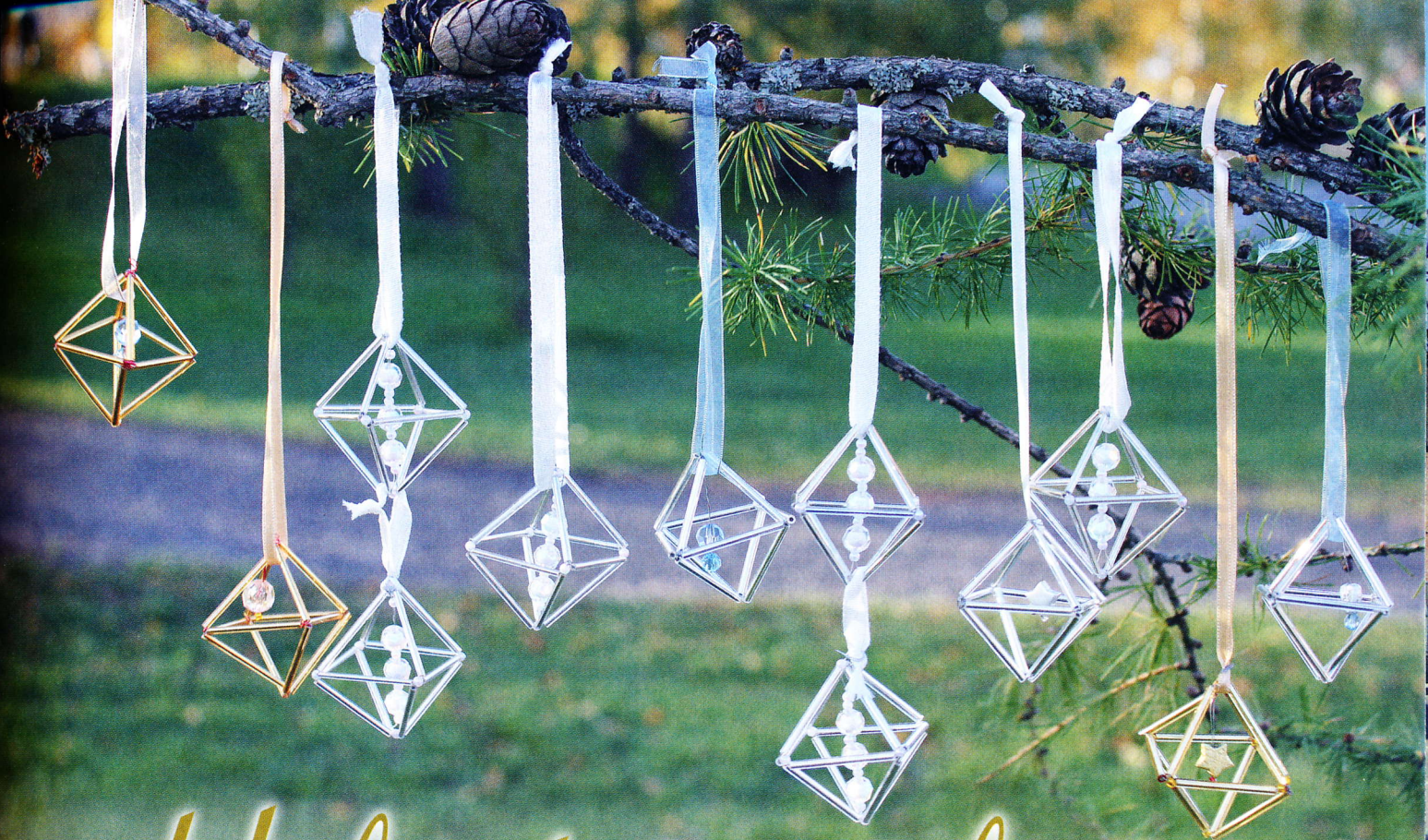

Toivotamme kaikki lukijat
hyville autokaupoille
Huittisten Laatuautoon.
Tervetuloa!

Huittisten Laatuauto Oy

Korkeakoskentie 75, Huittinen, vaihde (02) 560 1670
Automyynti p. (02) 5601 680: ma-pe 9-18, la 10-14
www.huittistenlaatuauto.fi

Helmihimmelet Jouluskartelua

TAINA-RIITTA HAUTALA

Kun olin pieni ihailin aina käydessämme perhetuttavien luona heillä olevia kauniita himmeleitä. Ne olivat suuria ja taidokkaasti tehtyjä koristeita, jotka olivat ripustettuna perheen tuvan kattoon. Pienen lapsen silmissä niissä oli kiiltoa ja hohtoa, aivan kuin ne olisivat olleet kultaisia. Himmeli liittyy mielestäni edelleenkin perinteeseen jouluun. Ohjeeni on modernisoitu muunnelma perinteisestä peruskuviosta, koska siinä käytetään erilaista materiaalia. Tämän ohjeen mukaan voi kuitenkin muistutella mieliin perinteistäkin valmistustapaa.

Tarvikkeet:
12 kpl pitkiä putkihelmiä (mallissa käytetty 3cm:n pituisia helmiä) ohutta ja taipuisaa metallilankaa kuviohelmi tai koriste himmelin sisään nauhaa

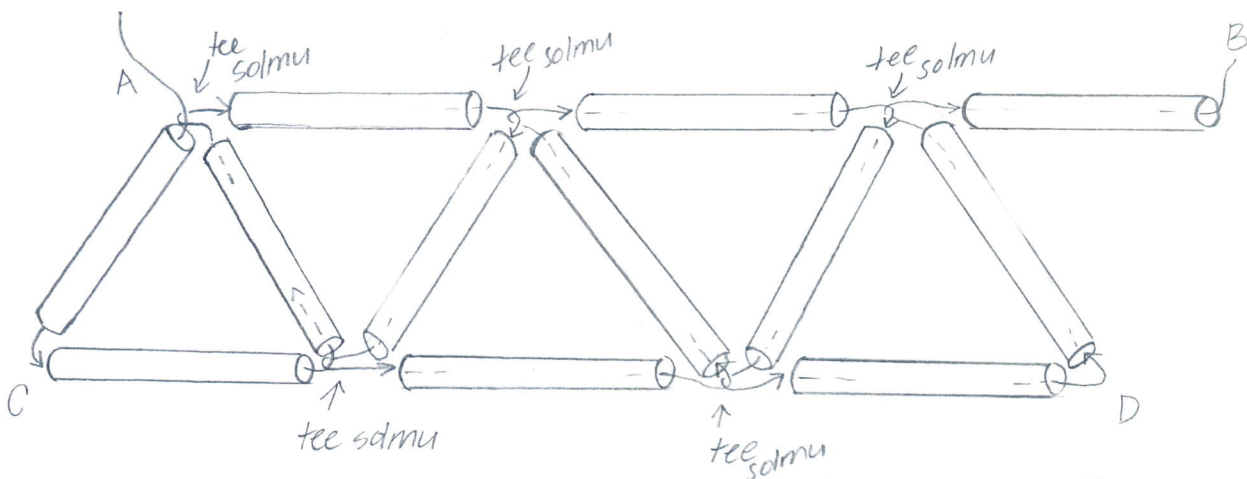
Ohje:
Pujota metallilanka helmien läpi kuvan järjestyksessä. Voit jokaisen solmun kohdalla kiertää varovasti metallilangat toistensa ympäri.
Jos lankaa kiertää tai vetää liikaa se kat-

keaa. Metallilanka pitää työn hyvin koossa kun se on valmis.

Kun pujottelu on valmis yhdistetään A ja B toisiinsa (katso kuvaa). Yhdistä sen jälkeen C ja D pujottaen metallilankaa alaspäin kohdasta AB.

Kun työ on himmelin peruskuvion muotoinen voit koristella sitä pujottamalla ylimmästä kärjestä helmien välistä metallilankaan kiinnitetyn helmen, kulkusen ym. pienen koristeen sen sisään.

Ripusta himmelet kauniilla nauhalla ikkunaan tai vaikka joulukuusen oksaan. ●

Nauru Tyrväälle

YouTubessa ja muilla netin videosivustoilla julkaistiin vuosina 2007–2009 kummallinen sarja Tyrvää-aiheisia humoristisia lyhytelokuvia.

Elokuvat julkaistiin "Seutula-Filmin" nimissä. Seutula-Filmin jäsenet ovat elokuvantekoa harrastelevia, ilmeisesti Turussa opiskelevia nuoria miehiä. En tiedä heistä mitään; tunnen tekijäjoukon vain niillä nimillä, joilla he ovat ladanneet videoita nettiin: "Prestiisi", "Dernsten", "Defecz1" ja "Kiisseli2".

Kenelläkään ei näytä olevan entuudestaan siteitä Tyrvään suuntaan. Jostakin tekijät olivat vain saaneet käsiinsä Pertti Virtarannan "Tyrvään murrekirjan". Kirja oli onnistunut huvittamaan joukkoa monella tavalla. Siinä kerrotut tarinat tuntuivat olevan peräisin jostakin hyvin kaukaisesta maailmasta. Myös murteentutkijan ponnistelu näiden tarinoiden ja niiden kertojien kielen pikkutarkaksi taltioimiseksi on tuntunut ihmeelliseltä ja koomiselta. Ryhmä ryhtyi käsikirjoittamaan ja filmaamaan Tyrvään murrekirjan pohjalta elokuvia yhden toisensa perään.

Elokvien käsikirjoitus ja dramaturgia ovat useimmiten mainioita, kuvaus ja leikkaus taitavaa. Näyttelijäntyö on kömpelämpää, mutta antaumuksellista sekkin. Elokvien hauskuus on tietysti makuasia. Monen mielestä se on luultavasti vain lapsellista ja typerää. Minuun se oppoa.

"Tyrvään murrekirja" oli ensimmäisiä sarjan elokuvia. Se kertoo anarkistisella tavalla faktaa ja fiktiota yhdistellen Tyrvään murteen tutkimuksen historiasta. Sääli vain, ettei filmi ole enää katseltavissa; ylläpito poisti sen elokuvassa käytetyn musiikin tekijänoikeusrikkomuksen vuoksi. Samasta syystä on poistettu myös lyhytjännitteisemmille katsojille tehty ääriilyhyt versio "Tyrvään murteen sanakirja kuudessa sekunnissa".

Muut filmit löytyvät YouTubesta edelleen. Siellä on muun muassa animaatioelokuva "Ruumis riihessä vaikutteli", jonka tarinan sanotaan lopputeksteissä perustuvan "Tyrvään murrekirjan selostamiin tositahtumiin". Yhden elokuvan aiheena on Sokea-Aappo, yhdessä ollaan "Voimammiäs Suppulan" jäljillä. On myös taide-elokuvaparodia "Katso minua silmiin", jonka innoittajana on ollut tarina Remmantuusta, Tyrvään Vatajassa Rekulla asustelevasta riihitontusta. Ja monta muuta.

Aihepiirissään viimeiseksi jäänyt filmi valmistui vuoden 2008 lopussa. Pitkässä elokuvasarjassa oli nyt päästy perimmäisten kysymysten äärelle: miten Tyrvään murre on syntynyt?

Tyrvään murteen takaa paljastuu uskomaton, onto totuus. Koko murre onkin väärinkäsitysten, niiden peitelyiden sekä järjestelmällisten huijausten summa!

Elokuvan alussa ollaan nykyhetkessä: nuori innokas Tyrvään murteen tutkija saapuu yliopiston arkistoon lukemaan Pertti Virtarannan tunnustuskirjettä.

Näin vanha Virtaranta, elokuvan kertojaääni, kirjoittaa:

"Tarinani alkaa vanhasta yliopistokaupungistani kauan kauan sitten. Tuolloin eräänä syksyisenä päivänä tapasin boheemin tutkijatoverini seurauksin, jotka muuttivat elämäni kulun.

Toverini oli kuullut huhua etäisestä, us-

komattoman pienestä paikakunnasta – sitä kutsuttiin Tyrvääksi – jossa ani harva ulkopuolinen oli koskaan käynyt. Sen murre oli vanhojen tietojen mukaan säilynyt samanlaisena vuodesta 1465 asti, jolloin Tyrvää erotettiin emopitäjästään Sastamalasta ja jolloin Tyrvään siteet ulkomaailmaan katkesivat.

Tämä tarinani olkoon opetus siitä, mihin nuoruuden kritiikitön into voi johtaa."

Vanha Virtaranta kertoo, kuinka nuori Virtaranta otti Tyrvään murteen elämäntehäväkseen:

"Halusin tutkia Tyrvään murretta modernin kielitieteen keinoin, halusin selvittää sen alkuperän ja sukulaismurteet, halusin tietää siitä kaiken. Kaiken! Halusin lentää sen morfologian yli ja loistaa historiassa hahmona, joka nosti Tyrvään murteen maailmankartalle.

Niinpä hain kirjastosta toverini suosittelman Antero Wareliuksen Tyrvää-kronikan nimeltä Kertomus Tyrvään pitäjistä 1853. Pakkasin kapsäkkiini ja lähdin matkaan kohti tuota tuntematonta maanolkkaa."

Perille Tyrväälle saapuu onnellinen nuori mies. Kertojanääni huudahtaa: *Tyrvää! Vihdoinkin täällä!*

Viipymättä Virtaranta etsiytyy aitojen tyrvääläisten pariin. Virtaranta kuuntelee hetken, kuinka kaksi nuorta tyrvääläismiestä istuskelee ulkokuistilla ja kertoilee toisilleen tyrvääläistarinoita:

- Mitenkä se...
- Re...
- ...tota se Re...
- ... Re...
- ... ku se tota...

- ... Remmantuu.
- ...olikos... Remmantuuko se oli s---na?

- Eikun, oiskos se sokea Aapo?

Virtaranta liittyy arkailematta joukkoon ja alkaa puhutella toista miehistä:

- Päivää!

- Päivää.

- Saanko häiritä, oletteko syntyperäinen tyrväälinen.

- Olen, ja saatte häiritä.

- Minä olen Pertti Virtaranta ja kerään materiaalia Tyrvään murrekirjaan.

- Selvä.

- Voisitteko kertoa tähän nauhuriini jotain...

- Joo, kyllä, tuota...

Miehet jatkavat tarinankerrontaansa ja Virtaranta tallentaa kaiken sanotun nauhuriinsa:

- ...Tosiaan, se ongelmahan sitten lopulta ratkesi...

Virtaranta kuuntelee korviaan uskomatta: *Mitään!*

Tarinankerronta vain jatkuu ja jatkuu, ja Virtaranta on yhä enemmän ihmeissään.

- ... kun väentuvassa semmonen, mikä sen rengin nimi oli...

- Olisko ollut sokea Aapo?

Mitä ihmettä. Eihän tämä nyt ole mitään Tyrvään murretta, eihän tämä puhe muistuta Wareliuksen kertomaa kuvausta lainkaan.

Virtaranta jättää nuoret miehet ja etsiytyy vanhem-

man tyrvääläisen seuraan. Jospa tämä puhuisi oikeaa tyrväättä!

Mutta ei, ei hänkään.

Virtaranta vetäytyy matkustajakotiin, kävelee huonetta edestakaisin ja miettii ankarasti:

Siis mitä! Ei ole mahdollista. Kaikki tapaamani tyrvääläiset puhuvat järjestään väärin. Heidän puhutapansa ei muistuta Tyrvään murretta etäisimmälläkään tavalla. Ei, ei tämä nyt mene yhtään niin kuin piti.

Matkustajakodista Virtaranta lähtee vielä kerran yrittämään. Hän löytää eräältä pihamaalta jälleen yhden tyrvääläisen ja toivoo hartaasti, että edes tämä puhuisi aitoa tyrväättä.

Mutta ei! Tutkija joutuu oikomaan haastateltavan puhe-
tapaa kesken haastattelun:

- Päivää! Saanko häiritä!

- Te-erve terve, kukas te oikein olette?

- Olen Pertti Virtaranta ja kerään materiaalia Tyrvään murrekirjaan. Laitan tämän nauhurin päälle. Voitteko kertoa tähän joltain tarinoita vaikka siitä Suppulasta?

- Jaa Suppula. No se oli se voimamies...

- HETKINEN! Eikös näillä seuduilla sanota "miäs" eikä "mies" niin

kuin normaalisti sanotaan?

- Aijaa. No se Suppula kuitenkin oli sellainen voima...

- MIÄS!

- Ja sitten se oli aika voimakas...

- MIÄS!

- ... tyyppi ja sitten tota noin se kyllä joi näitä voima...

- MIÄS!

- ... juomia...

- Aha, juomia.

- ... ja sitten, sitten se kyllä hakkasi porukkaa ja sitten se joi lisää. Mutta kyllä se sellainen voimaantunut tyyppi oli...

- Hetkinen hetkinen. Kyllä... Antero Wareliukselta Kertomus Tyrvään pitäjästä 1853. Täällä nimenomaan sanotaan, että näillä seuduilla sanotaan "miäs"!

- Niin mutta siis... E-eikö tuo Warelius ollu semmonen... sillä oli semmonen... dyk... dykse... leksia... dyk...

- Lukihäiriö!

- Niin sellanen juttu. Se vähän niinkun kirjotti väärin näitä juttuja silleen, kun ei se oikein tajunnu silleen. Ei se oikein osannu. Kyllä sitä vähän kaikki nauroivat, kun sillä oli vähän semmonen dyks... dy... dys... dyskseleksikon.

Ahdistunut Virtaranta ryntää miehen luota tutkimaan

vanhoja kirjoituksia ja yrittää löytää edes jotakin merkkejä aidosta, Wareliuksen kuvamasta Tyrvään murteesta. Mutta ei niin mitään!

Mitä sitten tapahtuu? Jotakin, minkä katsoja kenties tässä vaiheessa jo aavistaa. Virtaranta päättää kirjoittaa Tyrvään murteen itse.

Itsekseen puhuen Virtaranta kirjoittaa sanaluetteloa:

- Minä sen keksin. Minä sen valmistan. Minä kirjoitan Tyrvään murteen.

- "Voimamiäs."

- "Kasi."

- "Kusi."

Ja niin edelleen. Välillä Virtaranta katsoo edessään olevaa Wareliuksen kirjankantta ja pauhaa:

- Sinä, sinä sen teit! Minä, minä sen korjaan!

Lähes kymmenminuuttisen elokuvan loppukuvissa palataan yliopiston arkistoon, jossa nuori kirkasotsainen tutkija on lukenut Virtarannan tunnustuksia. Loppuun päästyään tutkija kaappaa paperit mukaansa, ryntää sil-
lalle (Turun Tuomaansillalle), tuijottelee synkkänä veteen ja heittää lopulta paperit menemään.

"Tyrvää-filmi" on katseltavissa YouTubessa osoitteessa <http://www.youtube.com/watch?v=kXly4Llbr2Q> ●

**Door
Team**

- AIDAT JA PORTIT
- NOSTO-OVET
- OVIAUTOMATIikka

Puh. 044 373 7002
teppo.tamminen@doorteam.fi
Savipajakatu 5, 28610 Pori

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!**

Nordea Pankki Suomi Oy

Teemme sen mahdolliseksi

Puistokatu 12
Sastamala
nordea.fi

Nordea

Ilmoituksen auto erikoisvarustein

Unohda tavanomainen - valitse yksilöllisyys

Uusi **Ford Kuga** 2.0TDCi 140 hv 4WD h. alk. 36.895 e + tk 600 e

Feel the difference

Levorannan Autoliike Oy

Valtatie 12, Vammala
38200 Sastamala
www.levorannanauto.fi
Puh. (03) 512 7710

Automyynti avoimena
ma-pe 9-18.30, la 10-15
Huolto p. (03) 512 7720
Varaosat p. (03) 512 7730

Levorannasta löydät etsimäsi, yli 300:n vaihtoauton suurvalikoima: www.levorannanauto.fi

Jouluaikaan

"Siihen aikaan antoi keisari Augustus käskyn, että koko valtakunnassa oli toimitettava verollepano." Luuk. 2:1

Voi Augustus minkä teit,
kun alamaisilta rahoja veit.
Ei päässyt unhoon yksikään,
kun nimet luetteloon merkitään.
Sitten vain veroja keräämään
ja keisarin käskyä täyttämään.
Näin laillisesti perinnän sallit
ja annoit jatkajille oivat mallit.

Niin varoja sait sä itselles,
toki hyvääkin teit myös kansalles.
Mutta usein oli taakka liian raskas
ja huokailten kansa veroihin vastas.
Siitä kerääjät eivät toki välittäneet,
he vain työtään teki, paatuneet.
Mikä saatava oli, sen ottivat
ja osansa varmasti vaativat.

Eikä jäänyt verotus Augustukseen,
vaan liittyi eelleen kehitykseen.
Mekin saamme siitä osamme,
ja yhteiskunta ottaa rahojamme.
Harva meistäkään veroja rakastaa,
joku niitä jouluksi takaisin saa.
Mutta niin kuin silloin aikoinaan,
samoin nykyään täälläkin huokailtaan.

Mutta tiedämme jotain kuitenkin,
veronlapsena syntyi Jeesuskin.
Hän antoi ihmisten ymmärtää
ettei kaikki suinkaan keisarille jää.
Hän Jumalalle kehotti myös antamaan,
niin ihmisen toistansa rakastamaan.
Saamme antaa jouluna lahjamme,
sillä niin teki myös hyvä Jumalamme.

Hyvää Joulua

Tarmo Tuusa

Lapsi tulee ma

Talo täyttyy **Aune Knuutin**, tai tässä tarinassa tuttavallisemmin Aune-mummon lämmön ja lieden kuumuuden hauduttamista joulupuuroista houkuttelevina kohoavista aromipilvistä. Puurojen tuoksut kiertelevät tilaa huoneilman kannattelemina härnäten joulupöydän ympärille kerääntyneiden ruokailijoiden odotuksesta vettyneet aistit äärimmillen.

Lopulta yhteiselle jouluaattoaterialle kokoontunut armahdetaan. Lusikat rikkovat lautasilta kasattujen puuroannosten kanelin ja sokerin kuorruttaman samettisen pinnan. Tuoksuhermoja kutkuttanut aistimus vaihtuu kieleltä kitalakeen leviäväksi suuntäyteiseksi pehmeäksi makuelämykseksi.

Ulla Pyymäen tuntemukset vaeltavat jossain elämyksen ja pahoinvoinnin välimaastossa. Ulla lappaa urheasti ohrapuuroa lautaselle, vaikka sisuksissa kiertää.

Isosisko nyökkää vaivihkaa Ullalle pöydän yli ymmärtämisen merkiksi. Naisen vaitto, tyttöjen juttuja, sisarten välinen YYA-sopimus. Aina voimassa. Helpottaa. Kohta jo Ullan hampaissa kalisee ohrapuuroon piilotettu manteli.

Ullan aviomies **Petri Pyymäki** kauhoo halulla vaimonsa vieressä riisipuuroa ääntä kohti. Hetken päästä hänenkin suussaan muljahtelee kuorimaton manteli, jonka karheen pinnan äijämäisyyden sekoittuu puraistaessa vaaleaa naisellista lempeyttä. Luonnonlaki. Feminiinisyyden maskuliinisuus tasapainos-

sa puristettuna muutamaan grammaan. Täydellistä.

Nuoren parin katseet kohtaavat. Lämpö läikky rinnossa, puna poskilla. ”Päivänsäde ja Lemminkäinen”, Rautavaara näppäilee Väinämöisen kannelta. Kaksi päivää ennen jouluaattoa tehty raskaudesta on saanut tuplasinetin. Meille syntyy vauva. Kallein joululahja, elämän kokoinen paketti, jonka arvoa ei voi mitata markoissa tai materiassa.

Synnyttämässä

Kello 02.37 aamuyöllä syyskuun 1. päivänä vuonna 2010 terve tyttölapsi tulee osaksi näkyvää maailmaa Vammalan aluesairaalan synnytysosastolla. 26 tunnin rutistuksen jälkeen Ulla Pyymäen rinnalla lepää 52 sentin mittainen ja neljä kiloa 30 grammaa painava terve tyttölapsi ”**Sisu Justiina**” **Pyymäki**.

Sisu on Ullan ja Petrin lapselleen antama työnimi, Justiinaksi puolestaan kutsuvat kättilöt. Jos työnimi on enne, Sisu Justiinan kodissa tulee vallitsemaan matriarkaallinen marssijärjestys.

Pieni sydäntenenmurskaja on löytänyt nopeasti paikansa isänsä rintalastan alta siitä kohdasta, johon vastasyntyneen lapsen viattomuus asettuu vastustamattomana läsnäolonvoimana pysyväksi muistoksi puhtaudesta. Pakahduttava tunne laulattaa Petrin sydäntä.

”Itku tuli väkisin moneen

kertaan, ei sille voinut mitään”, tuore isä puristaa sanoiksi syntymähetken unotumattoman onnentunteen. Tuo hetki tatuoidaan tulikirjaimin jokaisen synnytykseen mukaan pääseen miehen sieluun ja selkäyttimeen. Ikuisesti.

Äidin ja lapsen välille ehtii muodostua vahva tunne-side jo raskausaikana vielä syntymättömän pienokaisen ilmaistessa tarpeitaan ja tunteiltaan laajalla skaalalla.

Käyttäytyminen on toki yksilöllistä. Toiset odottavat näkyvään maailmaan pääsyään levollisen rauhallisina, toiset taas korostavat haluaan tulla nähdyksi ja kuulluksi ruskoimalla äidin vatsanpeitteitä terhakoilla karatepotkuilla. Nämä tahtotilanosoitukset isäkin voi aistia helposti painamalla korvan tai käden äidin vatsaa vasten. Potkujen ääni ja pingoitunut vatsanahka luovat yhdessä mielikuvan auringonpaisteesta pompahtelevalta kengurupallosta kimmoisalla pinnalla.

Vuorovaikutussuhde käynnistyy viimeistään jo odotusai- kana ja nykyteknologia mahdollistaa lapsen kehityksen seuraamisen alkioista ihmiseksi ultraäänikuvien avulla.

”Odotusaika sujui kaiken kaikkiaan hienosti, vaikka itse synnytys kesti kauan. Supistuskivet olivat kovat, huusin kuin hyeena, mutta hoitohenkilökunta ohjasi tilannetta varmoin askelin ja tunsimme olevamme turvassa heti osastolle saapuessamme. Kättilön kasvot, joka auttoi lapsemme maailmaan, olivat tutut työpaikan pikkujouluista”, Ulla kertoo muistikuviaan synnytyksestä.

Kivet ovat haihtuneet ja vaihtuneet nyt toista vuorokautta kestäneeksi euforiaksi, hykerryttäväksi tietoisuudeksi omasta äitiydestä.

”4 -5 tuntia synnytyksen jälkeen tuntui jo kuin lapsi olisi ollut aina läsnä. Synnytyksessä se vain konkretisoitui käsin koskeltavaksi eläväksi olenoksi.”

Sukulaisille, jotka olivat vielä joulupöydässä autuaan tietämättömiä herkkävai- toista Ullan isosiskoa lukuunottamatta, asioiden todellinen tona paljastui aikanaan.

Alussa tapaamamme suloinen puuronkeitäjä Aune-mummo, tai Ullalle mummo ja Sisu-Justiinalle isomummo, nousee tämän tarinan sankarimummoksi, mummojen mummoksi. Hän laittoi asiat tärkeysjärjestykseen karatessaan lääkärikäynniltään katsomaan kauan toivottua lapsen-lapsen-lastaan. Rakkaudesta kumpuavaa siviilirohkeutta, hellyttävää kansalaistottelemattomuutta ja itseenäistä päättelykykyä osoittava teko.

Jätän nuorenparin haltiotumaan jälkikasvunsa seurasta. Tyytyväinen lapsi nukkuu rauhallisena äitinsä sylissä vanhempiensa hymyyn jähmettyneiden katseiden vahtiessa herkeämättä hänen unta. Nuku hyvin, Sisu-Justiina.

Henkilökunnan ilot ja surut

Synnyttävien äitien voihkinta ja lasten itkut sekoittuvat betoniin uppoavan poran terän turruttaavaan jurinaan. Vam-

ailmaan

Noin puolen
vuorokauden
ikäinen "Sisu-Justiina"
ja hänen läsnäolostaan
haltioituneet van-
hemmat Ulla ja Petri
Pyymäki Vammalan
aluesairaalan synnytys-
osastolla.

Rauhallista Joulua ja kasvurikasta vuotta 2011

ips-mainos.fi

Thermosoft®

Kaikki lämpö on kotona

Turvallinen ja taloudellinen Thermosoft on erinomainen lämmitin kodin kaikkiin tiloihin. Tuoteperheeseen kuuluvat kasviöljytäytteiset sähkölämmittimet, valugraniittiset sähkölämmittimet ja pyyhekuivaimet sekä öljytäytteiset pyyhekuivaimet.

LVI
The Hot Alliance

Pyyhekuivaimet

Valugraniittiset lämmitimet ja pyyhekuivaimet

Tukkumyynti:
Elektroskandia

Jälleenmyyjä:
SÄHKÖLIIKE Matti Rantala Oy

Hopunkatu 3, 38200 SASTAMALA
p. (03) 514 1311, 0500 631 380
www.sahkoliikerantala.fi

Lapsi tulee...

malan aluesairaalaan mittavat laajennus- ja saneeraustyöt ovat tavoittaneet myös synnytysosaston.

Osastonhoitaja **Taru Kaaja** istuu – poikkeuksellisesti – työhuoneessaan. Synnytysosasto on kuin vilkkaasti liikennöity lentokenttä, jossa elämän kokoisia välilaskuja ohjataan tornin sijaan kentän pinnalta, ihmisyyden tasolta.

Matkustajaterminaalia kansoittavat synnyttämään tulevat äidit puolisoineen, osastolla vierailevat omaiset ja ystävät, synnytysohjeistajat, imetystukiryhmäläiset, huoneissaan lepäävät tai jo kotimatkalle lähtevät perheet arvokkaine kantamuksineen.

Liike on jatkuvaa ja vaihtuvuus tiheää. Synnytysosaston rytmi, suurkaupungin syke ja Muumitalon henki, elämän ääniä 24 tuntia vuorokaudessa avoimin ovin. Uuden elämän alku ei katso vuorokaudenaikaa.

Viime vuonna synnytysosastolla hoidettiin 544 synnytystä päättyneitä raskautta, ja suunta näyttää nousujohteiselta. Tilasto kertoo, että tänä vuonna synnytykseen päättyneitä raskauksia on kertynyt tammikuun alusta elokuun loppuun yhteensä 383 kappaletta.

Sastamalalaiset äidit valloittavat synnytysohjeistajien vajaan kolmanneksen 122 synnytyksellä. Täytyy huomioda, että synnytykset jakautuvat seitsemälle kuukaudelle, koska osasto suljetaan keskikesällä henkilökunnan kesälomakauden ajaksi.

Vammalan aluesairaalaan synnytysosasto tunnetaan ihmisläheisestä huolenpidostaan. Synnytykseen päättyneiden raskauksien tilastosta käy myös ilmi, kuinka Sastamalan Vammalaan tullaan synnyttämään ympäri Pirkanmaata ja vähän kauempaakin.

Palaute tyytyväisiltä synnyttäjiltä läheisineen on kovin positiivista. Huolenpito jatkuu vielä pitkälle synnytyksen jälkeiseen elämään vanhemmuuden poluilla ensiaskeleitaan ottavien parien hakiessa neuvoja lastenhoitoon liittyvissä kysymyksissä.

”Tämän ajan ihmiset tarvitsevat tukea ja ohjausta. Ensisyntäjissä on paljon äitejä, jotka eivät ole koskaan olleet lasten kanssa tekemisissä. Perhekoot ovat pienentyneet, eivätkä perheyhteisöt ole enää niin tiiviitä kuin menneinä vuosikymmeninä”, osastonhoitaja näkee syitä arjen pirstaloitumiseen.

Hän on saanut seurata hoito- ja hoivatyön muuttumista aitiopaikalta yli 20 vuoden ajan. Kaikkialle tunkeva tehokkuusajattelu säästöineen pitää henkilökunnan kiireisenä ja reservin olemattomana. Käytännön ohella osastonhoitajaa työllistävät erilaiset hallintoon liittyvät tehtävät,

Vasta viikko lapsen syntymästä, kun Petri-isä jo heilautti harsovaippaa tottuneesti kuin matadori muletaansa. "Sisu-Justiinasta" tuli 17.10 toimitetussa kasteessa virallisesti Lotta Emma Karoliina Pyymäki.

paperityöt ja palaverit. Pakkaa sotkevat lisäksi muiden osastojen touhut ja hallintoon kuuluva byrokraatia.

Synnytysosaston alasajopuheet eivät ainakaan vähennä paineita. Byrokraattien tehokkusvaatimukset uhkaavat synnytysosaston ilmatilaa rikkoen inhimillisyyden äänivallin.

"Muuttuviin tekijöihin nopeasti reagoiva tilannetajuinen ja organisointikykyinen palikoiden kasassa pitäjä pärjää tässä hommassa", Taru niputtaa osastonhoitajalta vaadittavia ominaisuuksia.

Ovi käy ja huoneeseen astuu **Katri Ahva**, lapsenpäästäjistä parhaita. Kätilönä hän

tuntee tekevänsä sitä, mihin hänet on luotu, vaikka käväisikin välillä avartamassa maailmankatsomustaan päihdetyön puolella. Kolmen vuoden jakso antoi valmiuksia ja avasi uusia näkökulmia, joita voi hyödyntää myös kätilön ammatissa.

"On niin synnytyssali-ihmi-

nen. Rauhallinen ja kuuntelevainen, mutta tarvittaessa päättäväinen ja napakka. Hyvät vuorovaikutustaidot omaava ihmistuntija, joka osaa lukea äidistä, mitä tämä tarvitsee", kehaisee Taru, jonka kolmannen lapsen Katri auttoi maailmaan.

Katri kertoo saaneensa parhaan palautteen työstään äidiltä, joka kolme minuuttia osastolle tulon jälkeen oli tokaissut. "Kyllä tämä kovasti vastasi odotuksia."

Naiset täsmentävät, että vaikka perheen tarpeet huomioidaan, täytyy kätilön pysyä tilanteen tasalla ja ohjata herkkää synnytystapahtumaa varmojen ottein. Kätilöt näkevät ammatissaan päivittäin uuden elämän alkavan, mutta kaikki ei aina ole pelkkää onnea ja auvoa. Hoito- ja hoivatyössä joutuu kohtaamaan raskaita asioita, riittämättömyyden tunne ja surutyö kuuluvat toimenkuvaan.

"Rankoista jutuista ei pääse koskaan yli. Jos esimerkiksi lapsi on kuollut kohtuun ja äiti tietää synnyttävänsä kuolleen lapsen. Synnytys täytyisi käynnistää ja aloittaa samalla surutyö. Se on kova paikka äidille ja kätilölle. Kuinka motivoitua äitiä, kuinka pitää samalla itsensä kasassa?"

Toisinaan tahtoo kiehahtaa, kun joku tulee sanomaan, että pääsette niin helpolla täällä auttaessanne lapsia maailmaan", Katri pohtii olemassaolon realiteetteja.

Katrilla ja Tarulla huokuu moniulotteisen kokemusmaailman vahvistama terve itsevarmuus. He eivät pakene ikäviäkään asioita, muullakin on käyty kuin marjassa, eikä ryppyisistä päiväpeitoista kehitetä kiihkeitä draamoja.

Naiset muistuttavat, että toisinaan henkilökunnan mielisissä negatiivisiksi koetut asiat voivatkin olla perheille positiivisia ja eheyttäviä kokemuksia. Synnytyskeskusteluiden analyttisissä pohdintoissa tapahtumille löydetään syvempiä merkityksiä.

Synnytysosaston rutiineja. Kätilö Katri Ahva (selin) mittaa vielä syntymättömän lapsen pulssia. Pöydälle sijoitetussa kelloa muistuttavassa laitteessa näkyy sydämenlyöntien tiheys punaisena lukemana.

SILKKIPAINO

silkkeri

tarrat
teipit
kilvet
kyllit
laserkaiverrus
tekstiilipaino

Painopalveluja jo yli 30 vuotta

Silkkeri Oy
Kiertokatu 6
38210 Sastamala

puh: 03 - 5114 901
fax: 03 - 5114 902
www.silkkeri.fi

Ravintola Patruuna on 150-paikkainen lounasravintola Sastamalassa. Tasokas lounasbuffet on katettuna arkinen 10.30-13.30, tarvittaessa myös iltaisin ja viikonloppuisin.

Patruunasta löydät runsaasti kokous-, koulutus- ja neuvottelutiloja ajanmukaisin laittein isoillekin ryhmille ja yrityksille sekä saunatilat 25 hengelle. Meiltä saat myös juhla- ja tilauspalvelut.

Tule tutustumaan, esittelemme mielellämme palveluitamme!

Ravintola Patruunan väki toivottaa kaikille hyvää ja rauhallista joulua!

"Tunnettu hyvästä ruuasta!"
Vammaksentie 1, 38210 Sastamala
p. 040 509 4349
asiakaspalvelu@ravintolapatruuna.fi

www.ravintolapatruuna.fi

Lapsi tulee...

"Lapset, äidit ja isät. Heitä varten olemme täällä, heidän kanssaan työskentely on tämän ammatin suola ja pipuri. Kyllä hoitotyö ajaa organisaation ohi", Katri ja Taru vakuuttavat.

Synnytysosastolle kantautuvat remontin äänet vaimenevat tärkeimpien asioiden alle merkityksettömäksi ininäksi.

Kotona, äiteinä, isinä...

Sini ja Tuomas Manninen sanoivat toisilleen "tahdon"

Tyrvään kirkossa kaksi kesää sitten.

8.8.2008 on tärkeä päivämäärä heidän elämässään, mutta 25.5.2010 tapahtui jostain vieläkin merkittävämpää, kun perheen esikoispoika **Leevi** ponnisti maailmaan Vammalan aluesairaalan synnytysosastolla.

Tätä kirjoittaessa Leevi on ehtinyt "syödä ja nukkua hyvin" ensimmäiset kolme kuukautta elämästään.

Sinillä ja Tuomaksella yhteistä taivalta on takana jo

Mannisten perhe-elämässä käännettiin uusi lehti Leevi-pojan syntymän myötä. Sini Manninen tahtoo nauttia äitiydestään täysillä.

kymmenen vuotta. Heidän parisuhteensa pohjaa luottamukselle ja toisen tarpeiden huomioon ottamiseen omista tarpeista huolehtimisen ohella. Rakkaus kukkii, jos muistaa pitää maaperän kuohkeana, vaihtaa mullat ja huolehtia riittävästä ravinnon saannista.

Sinin ja Tuomaksen rakkauden kukinnasta kasvanut hedelmä jakelee lattialla iskuja leikkikehässä roikkuville eläinhahmoille selällään maaten ja yrittää välillä kääntyä mahalleen kasvot ponnistuksesta punaisina. Äiti auttaa hiukan ja Leevi kiittää valuttamalla runsaasti vauvakuolaa leualleen.

"Kyllä äitiys on ihanaa", Sini riemastuu.

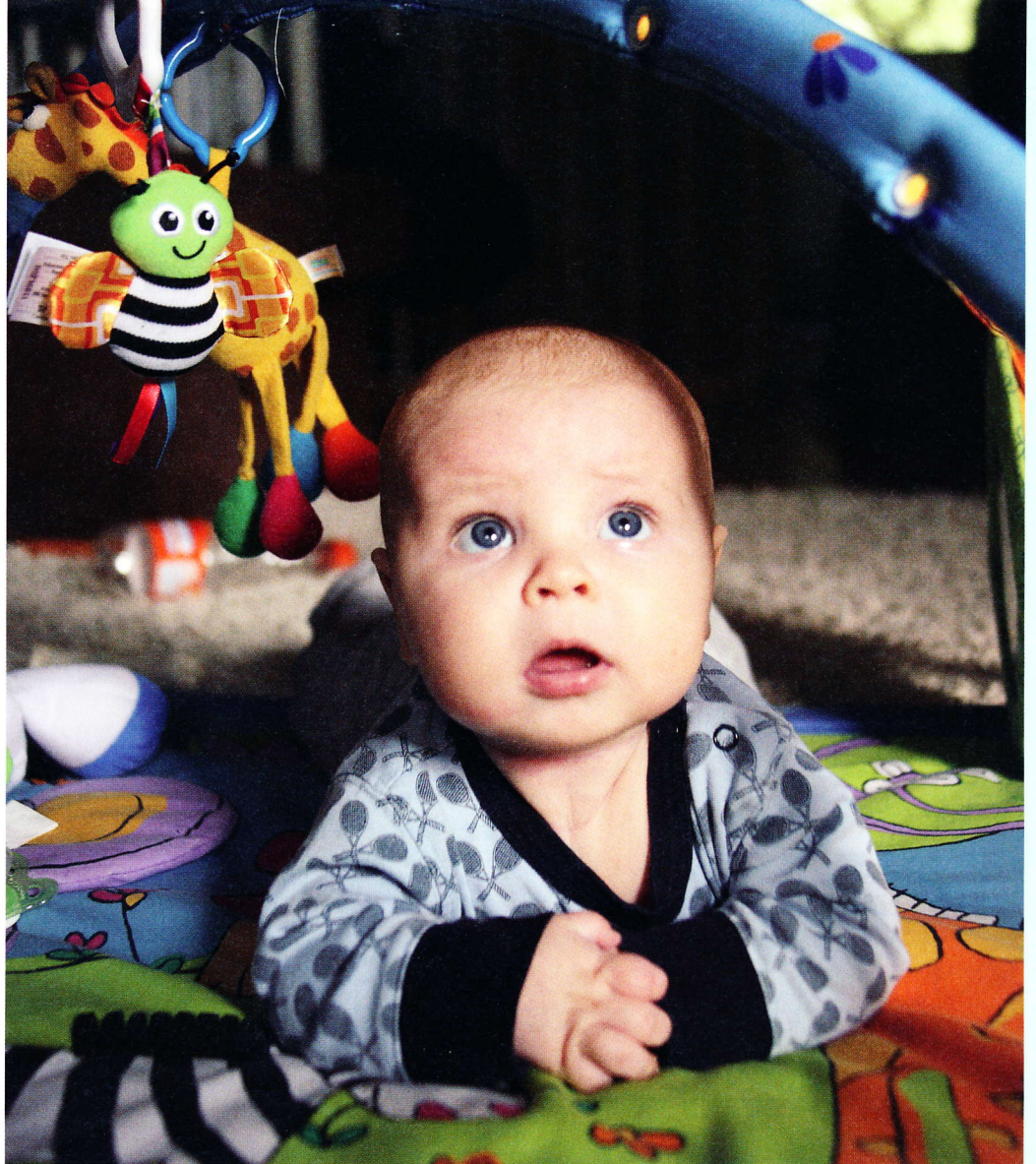
Eikä varmasti liioittele yhtään. Äitiyden ihanuus näkyy kehon kielessä ja tavassa pidellä lasta, se kuuluu hellänä sopotuksena lapsen korvalla ja tuntuu pehmeinä huulina vauvan poskilla.

Sini ei haikaile mennyttä ja kutsuu lapsen syntymää elämässään luonnolliseksi muutokseksi parempaan suuntaan. Hän jätti marraskuussa, lähes vuosi sitten mallitoimisto Paparazzin ja catwalkit edelliseen elämään. Ainakin toistaiseksi.

"Nyt ei vaan ole sen aika. Ehkä sitten jossain vaiheessa, en tiedä, aika näyttää. Palaan äitiyslomalta Ylöjärvelle päiväkoti Kissankelloon, josta sain vakituisen paikan vuonna 2007 juuri ennen lamaa. Mutta siihen asti eletään todeksi tätä hetkeä ja nautitaan äitiydestä", Sini päivittää tuntojaan, ja tuulettaa vakituisen työpaikkansa puolesta.

Sinin aviomiestä ei juuri lehtien palstoilla ole nähty. Se on Tuomaksen tietoinen valinta ja sitä päätöstä kunnioitetaan. Kuvattavaksi hän ei suostu nytkään, mutta vastaa kuitenkin kömpelöön "kuinka isyys on muuttanut elämäsi" -kliseeseen.

"Ei voi nimetä jotain yksittäistä asiaa, mitä isyys ei olisi muuttanut. Se on vaikuttanut

Leevi Manninen kannatelee tomerasti päätään hämmätellessään maailman menoa.

niin moneen tekijään ja käytäytymismalleihin", Tuomas laskettelee sujuvaa arjen filosofiaa.

"Joo, kyllä Tuomas on muuttanut", Sini vahvistaa vierestä.

Vanhemmuudessa on omat haasteensa, mutta kulkemista Mannisen perhe ei aio lopettaa. Puheissa vilahtelevat Tallinna, viikko Rukalla, Konnevesi, Porin jazz, Tangomarkkinat ja yökylä Leevin isovanhemmilla. Tänään äiti lähtee viettämään mammailtaa Tervahoviin, kavereita ei jätetä.

"Täytyy olla touhua ja tohinaa, ei pidä jämähtää." Sini ja Tuomas tahtovat välttää jummittavimmat perunakuopat. Ja mikä on Leeviä yökylään videssä, kun poika nukkuu parhaimmillaan 12 tunnin yönä omissa pinnasängyssään.

Leevi tarkkailee lattialta

maailman menoa palttoon-nappien kokoisilla silmillään kunnes niskalihakset väsyvät kannatelemaan päätä. Turhautuminen ja näläntunne ilmaistaan vauvojen kielellä itkuna.

Suon Leeville ja hänen vanhemmilleen ansaitun ruokarauhan ja poistun paikalta.

...ja rakastavina vanhempina

Piipahdetaan vielä toviksi osastolta kotiutuneiden Ullan, Petrin ja Sisu-Justiinan luona Sastamalan Liuhallassa.

Hymyt eivät ole viikossa haihtuneet vanhempien kasvoilta mihinkään ja katseita on edelleen vaikea irrottaa omasta lapsesta.

Osastolla Sisu-Justiina nukkuu äitinsä sylissä, nyt nukku-

vaa lasta kannattelee isä. Petri lauleskelee lapselleen, ettei tämä tarvitse vielä tietokonetta tai kännykkää. Hän esittelee nukkuvalle pienokaiselle akvaarion kaloja, istuu välillä Ullan viereen sohvalle ja seisautuu lopulta olohuoneen ikkunan eteen.

Lapsi kietoo unissaan pienen nyrkinsä isänsä sormen ympärille. Aika pysähtyy, keino paikkanaan kuin Leinon runossa, "en mä enää aja virvatulta, kädessäni on Onnenvuoren Kulta.."

Ei ole mitään sanottavaa, ei kysyttävää. En tahdo rikkoa pienen ikuisuuden kestävän hetken kauneutta turhalla dialogilla.

Sisu-Justiina ristittiin 17.10.2010 toimitetussa kasteessa **Lotta Emma Karoliina Pyymäeksi.** ●

Yhteistyötahoja ja asiakkaita
kuluneesta vuodesta kiittäen

 **Hopun
apteekki**

Superin liikekeskus

Rauhallista Joulua!

Alan
moni-
puolisin
nettikauppa

Laaja valikoima ompelualan tarvikkeita
ja välineitä yleistä hintatasoa selvästi
edullisemmin!

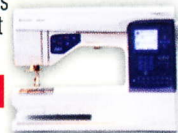
OMPELIJAN TARVIKETUKKU
ompelijanmaailma.fi

Ompelijanmaailmasta löydät myös
tunnetuimmat ompelukonemerkit

SINGER

Husqvarna VIKING

BERNINA

Varastomyymälät:

Pispalan valtatie 50, TAMPERE, puh. (03) 344 0022

Puistokatu 18, VAMMALA, puh. (03) 514 2280

Aukioloajat ja lisätietoja: www.ompelukonekoivu.fi

Ompelukonekeskus
Koivu Oy

Haapaniemen juhla- ja pitopalvelu
käytettävissänne!

Haapaniemen Pidot Ky

Haapaniementie, 38140 Sastamala
SASTAMALA, p. 03-515 4121

- * perhejuhlat
- * yritys-tilaisuudet
- * mukava retkikohde; tilauksesta lounas/kahvi
- * viihtyisä rantasauna

TERVETULOA TUTUSTUMAAN!

Pyymäen Konditoria

Torin laidassa

Pyymäen Leipomo

Nuutilankatu 2, Vammala, p. 03-512 3100

LAADUKKAIDEN KALUSTEIDEN OSTOPAIKKA

NOJATUOLI "SENIOR"

- tavallista korkeampi istuin
- tukeva ja ryhdikäs
- helppo istua
- helppo nousta

Aik. **475,-**

**Huonekaluliike
Pekka Ahonen**
Vammala • Humpilla • Kankaanpää
www.hklahonen.fi

VAMMALA
Roismalan risteyskeskus
liikekeskus
Ma-pe 9-18
La 9-14.30w
Puh. (03) 514 1840

K-supermarket Superin
kauppiat Outi ja Petri Vesänen
henkilökuntineen toivottavat

**Rauhallista Joulua
ja Hyvää Uutta Vuotta**
asiakkailleen ja
yhteistyökumppaneille!

K SUPERMARKET SUPERI

Sorvankatu 5, 38200 Sastamala, puh. 010 470 1820

Tähtipojat

ANTTI KORVENTAUSTA

"Vaeltakaat Beetlehemiiin, Juutaan maan Taavetin kaupunkiin, sieltä te löydätte lapsen kapaloituna ja seimessä makaamassa, jota Herran enkelit vartioitsevat härkäin ja aasein kanssa."

Olin päässyt syksyllä 1949 oppilaaksi *Tyrvään Yhteiskoulun* I B-luokalle. Keskenkasvuaiselle, *Punkalaitumen* takamaiden syrjäkulmilla (entistä *Tyrväättä*) kasvaneelle pieneläjän pojalle tämä merkitsi melkoista elämänmuutosta. Vammalan keskusta asuinympäristönä oli kovasti toisenlainen kuin kotopirtin nurkat kylätien varressa naapureilta näkymättömissä. Kortteeri-paikka *Keinosen* neitien luona vaati sopeutumista kotioloista poikkeavaan järjestykseen. Ja sitten itse koulu, puolen tuhannen oppilaan tietotakomo, oli valtava tuttuun, muutaman kymmenen oppilaan kyläkouluun verrattuna. Luokkatoveritkin olivat enimmiltään paikallisen väestön toisenlaisessa kasvuympäristössä varttuneita ja paljolti ylemmän sosiaaliryhmän vesoja.

Tottuminen uusiin olosuhteisiin oli jo hyvässä menossa, kun lähestyttiin jouluaikaa. Silloin tuli, niin sen koin, uusi shokki. Totesin tulleen määrättyksi mukaan joulujuhlassa esitettävään *Tähtipojat*-kuvaelmaan. Tähtipojat (tiernapojat) kiersivät erityisesti *Pohjanmaalla* 1800-luvun loppupuolella talosta taloon esittämässä tarinaa, joka perustuu kolmen kuninkaan (tietäjän) käyntiin *Herodeksen* ja *Jeesus*-lapsen luona, mutta johon on sekoittunut "vapauttajakeisarin" *Aleksanteri II:n* ylistystä.

Meidän Tähtipoika-esityksemme tuottaja ja ohjaaja oli yläluokkien saksan- ja englanninkielen opettaja, maisteri *Sanni Riukula*. Hän oli valinnut esittäjäkaartin minua lukuunottamatta lukion oppilaista. Herodesta esitti *Heikki Kalha* VIII luokalta, Murijaanien kuningasta *Paavo Riihivaara* VI luokalta ja Knihtiä *Veikko Yli-Krekola* VIII luokalta. Lisäksi joukkoomme kuului "enkelikuoro" vahvistamassa yhteislauluosuuksia. Ymmärtääkseni hekin olivat kaikki lukiolaisia.

Minä, tähden pyörittäjä *Mänkki*, tunsin itseni kovin heiveröiseksi tässä korkeatasoisessa ja nimekkäässä porukassa. En ole onnistunut selvittämään, miksi juuri minä valikoituin Mänkin rooliin. Jos laulunlahjat tai esiintymiskyky olisivat olleet kriteereinä olisi luokkatovereistanikin, puhumattakaan muista, löytynyt paljon parempia. Luultavasti musiikinopettajaltamme *Pauli Riihivaaralta* ei asiaa oltu kysytty. Saattaa olla, että tuottajamme ja ohjaajamme, joka ei alaluokkalaisia välttämättä tuntenut, valitsi joukkoon ensimmäisen, joka eteen sattui. Oli näet niin, että Riukulat asuivat aivan kortteeri-paikkani *Keinosen* naapurissa. Kun serkkuni, *Hakasen Aimo*, kortteerasi Riukulassa, poikkesin silloin tällöin häntä tapaamaan. Näillä reissuilla kaiketi naamani oli tullut tutuksi.

Eivät nämä isommat minua kuitenkaan pahasti pidelleet. Päin vastoin. Enkä kai pahasti pilannut esitystämmeäkään, jossa minun puherepliikkieni pituus oli yksin sanoin las-kien 26 sanaa, kun olin saanut päntättyä päähäni, että esityksen tapahtumat olivat *Juutaan* maalla eivätkä *Juuttaan* maalla,

joka minusta tuntui kotoisemmalta nimeltä.

Muistini mukaan isot pojat miekkoineen komeilivat kruunuisaan ja kypärissään, taisipa jonkun hartioilla viittakin hulmuta. Itse olin käsittäökseni kiedottu lakanaan ja päässäni oli varmaan jonkinmoinen pahvitötterö. Ja sitten minulla oli iso tähti. Oliko se sellainen, jota voi pyörittää, en muista, mutta oli kai.

Sen muistan, että jonkun aikaa minulla oli kieliongelma. Kun näet joku isoista pojista esityksen lopuksi sanoi kuulijoille, että "emme millään viekkauksella emmekä vääryydellä ole tulleet teidän rauhaanne häiritsemään, vaan olemme köyhiä poikia ja pyydämme lanttia", tuli minun, Mänkin, jatkaa, "ja tähteemme kynttilän pätkää." Luulin aluksi, että samalla tavoin kuin pyydämme, me myös *tähteemme*, enkä saanut päähäni, mitä semmonen tähteeminen on. En millään meinannut oivaltaa, että siihen tähteen, jota mielestäni valaisi oikein kirkas taskulamppu, tarvittiin kynttilää.

Esityksemme oli sikäli menestys, että se uusittiin seuraavana jouluna. Roolijako muuttui, kun kahdeksaluokkalaiset olivat lähteneet uusille teille. Paavo Riihivaara pääsi nyt vähemmällä kasvojen pesulla, kun sai Herodeksen roolin. Murijaanien kuninkaaksi tuli *Esko Koiranen* VI luokalta ja Knihtiksi *Orko Vila* III B-luokalta. Tämän esityksen tiimoilta minulle ei ole jäänyt yhtä pahoja traumoja kuin edellisestä päätellen siitä, että ei ole jäänyt paljon muistikuviakaan.

Ikääntyneenä on mukava muistella. Rauhaisaa joulunaikaa kaikille. ●

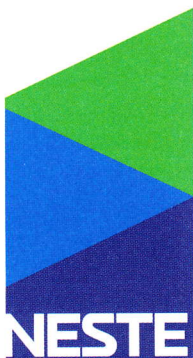
DEKK Partner

VAMMALAN RENGASPALVELU KY

Hopunkatu 12 • 38200 Sastamala • Puh. (03) 514 2660

TAUNO KIVIRANTA OY

TRAKINKATU 4, 38200 SASTAMALA, puh. 03-517 9000, fax. 03-517 9019
www.taunokiviranta.fi

*Hyvää Joulua
ja Onnellista Uutta Vuotta!*

NESTE Vammala

L&T KURKI OY Itsenäisyudentie 66, 38200 Vammala, puh. (03) 511 2780

Ystävällisen palvelun Neste-asema

Koeaja uusi
Auris 2011 nyt meillä.

TOYOTA

Mallisto alkaen:
Autoveroton suositushinta: 13.314,50 €
Autovero: 3.872,14 €
Kokonaishinta: 19.786 € sis. toim.kulut

EU-yhdistetty kulutus 4,8-6,7 l/100 km,
CO₂-päästöt 127-156 g/km. Takuu 3 vuotta/100.000 km,
korin puhkiroostumattomuustakuu 12 vuotta.

Nauti enemmän. Kuluta vähemmän.

Uusi Toyota Auris yhdistää suuren ja pienen – suuren ajonautinnon ja suorituskyvyn sekä pienen kulutuksen ja luokassaan pienet päästöt; suurenmoisen muotoilun, suuret tilat ja ergonomian sekä pienet ulkomitat; suuren laadun ja luotettavuuden sekä lukuisat pienet innovaatiot, jotka yhdessä tekevät joka päivästä paremman.

Myynti • Huolto • Varaosat • Peltikorjaamo

**AUTOTALO
PELTARI**

Loimijointie 55, Huittinen • Puh. 02-560 5300 • www.autotalopeltari.fi

FINNMIRROR STUDIO

avoinna maanantaisin klo 10-17.30

INARIA
säilytys-
järjestelmät

PICARD
kylpyhuone-
kalusteet

FINNMIRROR
sisustuspeilit
ja julistetaulut

FINNMIRROR®
Studio

ASEMAKATU 10
38210 Vammala
puh. 03-511 61
www.finnmirror.fi

Sanaristikot

Toivotus

1. annetaan ja saadaan
2. elin
3. usko — rakkaus
4. olla
5. astelee aitan polulla
6. kohotetaan kunniaksi
7. istuin
8. kaikuu, raikuu
9. liukuu
10. maistuu
11. ovikoriste

1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					

Tuoksu

1. tehdään lumestakin
2. edellisen sisällä
3. soma
4. Nissepolkka
5. tontun lakki
6. kilisee, kilisee...
7. tuikkii
8. urkkija, kurkkija
9. jouluksi tupaan

1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					

Ratkaisut toisaalla
tässä lehdessä.

Kiitämme kuluneesta
vuodesta ja toivotamme
asiakkaillemme

*Slyöää Joulua ja
Onnellista
Mutta Vuotta!*

HAKASEN SAHA
Harjulantie 10, 38250 SASTAMALA
Puh. 03 5130 182, 040 5443 159

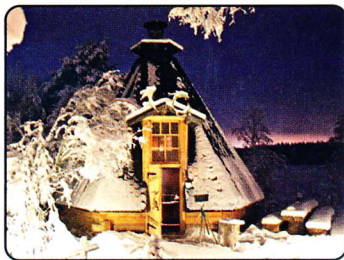
PL 60 JAATSINKATU 1 38201 SASTAMALA PUH. 03-514 2111

- * Rakennusten sähkösuunnittelu
- * Tievalaistussuunnitelma
- * Sähköalan koulutuspalvelu
- * Valtuutettu tarkastaja -palvelut

Rudolfin Keidas

*Elämyksiä ja tunnelmaa luonnon rauhassa.
Yksilöllistä palvelua haluaville ryhmille ikimuistoiset
hetket puron solinassalammen rannalla. Keidas
sijaitsee Rudolf Koivun lapsuuden maisemissa.
Palvelemme tietä kaikkina vuodenaikoina.*

- savusauna • kota • laavu • hirsimökki
- ruokailuhetket terassilla, kodassa tai mökissä
- luontoaktiviteetteja • uutuutena suuri
lämminviesipalju

Tervetuloa
Pekka Tilli 050-596 0704
Maila Tilli 0500-998 328
www.rudolfinkeidas.fi
info@rudolfinkeidas.fi

Pulmat

ERKKI VAINIO

Sana- pyramideja

Ohje:

Kirjoita ylärivin viivoille kolmikirjaiminen sana, joka on vastine tai täydennys vihjesanalle. Muodosta toiselle riville nelikirjaiminen sana, joka syntyy edellisen rivin kirjaimista ja yhdestä lisäkirjaimesta vihjesanan avulla. Täytä seuraavat rivit samaan tapaan.

Esimerkki

Ratkaisusana

Vihjesana

i t ä

ilmansuunta

t ä i t

syöpäläisiä

l ä t t i

läävä

Y t t i l ä

Kokemäen kylä

y+l ä n t t i

pellon tilkku

k y n t t i l ä

valaiseva valos

Pyramidien ratkaisusanat löydät toisaalta tästä lehdestä.

1

näytellyt Korhonen
aina hankala
kehon osa
raveissa kielletty
kasvien talo
kinkun vaihtoehto

2

tytön nimi
sinkilä, määlly
sisäelin
toinen parista
kinkun voide

3

joko...
Latvian raha
tahria
ryhdy!
astua pitkään
lipastossakin
ruokajuoma

4

alkuaine
ranta. . . ., lintu
luomikarva
koru
ukonkivirae
miesrinki
keitto-/uuniruoka

5

...ruoho
ei pyhä
roska
K-kaupan tavaraa
elokuvaohjaaja
paistos

6

ei ylitse
huone
luettelo
nakuna
pontikkaverbi
kasvishakkelus

7

"Urpo"
ent. paavi
vilja
vene
koru
viivakuva
koiraskerho
jouluruoka

8

uksi
kolo
. öljy
huvipaikka
puukon jäljet
ylivilkkaat
vaatteen tuholaiset

9

ymmärrys
sulho
urkkija
puolison sukua
epäkelvolle
pikkuloiden ryhmä
salibandyn pelaajien asuinalue

10

kulkua vasten
minä
kala
sanoma
jokikin
poistetut särmät
Luther naulasi

Hauskaa

Lystikkäitä illanviettoja lienee harrastettu maailman sivun, näin voi päätellä löytämieni kutsukorttien perusteella.

lystinpitoa

ARMI HOHKO

Illanvietto Pipolla

Vanhimmassa kutsussa vuodelta 1904, toivotettiin tervetulleeksi 28.8. Karkun Oravulan Pipolle kello viisi jälkeen puolen päivän. Kyseessä ei liene syntymä- tai nimipäivät, koska järjestäjänä oli toimikunta.

Enteilikö kutsun hempeä kukkakuvio romanttista iltaa? Keitä kuului toimikuntaan, ja keitä oli läsnä, jää täysin hämärän peittoon. Arvoitukseksi jää myös ohjelmapuoli, se ei kutsusta selviä. Luultavasti taival Kutalan Pipolle on tahtunut hevospöydillä, veneellä tai peräti jalkaisin? Autot eivät näillä seuduilla huristelleet vielä pitkään aikaan ja polkupyöriä oli ani harvalla. Saattaa olla, että tästä illanvietosta joku tapasi jopa tulevan elämäkumppaninsa?

Kallenpäivät Luukolassa

"Kallet Lopelta" ovat lähettäneet myös hauskan kutsun. Siinä pyydetään saapumaan Evon Luukolaan sunnuntaina tammikuun 28 päivä kello viisi jälkeen puolen päivän. Kutsussa kehoitetaan koppaamaan "rauhan kämmentä" Lopenkulman "Kalle pojille" ja pitämään pienet lystit päivän sankarien kunniaksi.

Painettu kutsukortti on kauniissa kehysissä ja Terve tuloa teksti on painettu rehevillä kirjaimilla. Silloin on eletty vuotta 1906 ja kutsun saaja on K Herrat Hohko Kaukolasta. Onko Tyrvään pojilla ollut jotain hampaan klossa, kun halusivat lyödä oikein rauhan kämmentä? Mene ja tiedä.

Aikaa on vierähtänyt tästäkin tilaisuudesta rapiat 100 vuotta. Olivatko Kallen päivät yksistään poikien kekkerit, ja montako Kallea oli koolla, jää salaisuudeksi? Talon isäntä oli Kaarle, samoin poikansa. Luukolan Kalle-poika (s. 1888) teki elämäntyönsä kansakoulun opettajana Vampulassa. Evon kylän Luukola on siirtynyt muistojen joukkoon. Talossa oli myös vähän aikaa lastenkoti, joka paloi kesällä 1919. Luukolan paikalle kohosi muutama vuosi sitten kaunis omakotitalo.

Dygdämme kohteliaimmin Teitä saapumaan lauantai-illanviettoon Raipion Jaakkolaan t.k. 27 p. klo 6 i.p.

Tervehtien
Heinoon seudun pojat.

Heinoon poikain tempaus

Poikien järjestämät kekkerit olivat suosittuja. Heinoon seudun poikien kutsu on edellisiin verrattuna painoasultaan vaatimattomampi. Joka tapauksessa tämäkin pieni kortti on painatettu kirjapainossa. Kutsu on perin huomaavainen. - Pyydämme kohteliaimmin Teitä saapumaan lauantai-illanviettoon Raipion Jaakkolaan t.k. 27 päivänä klo kuusi iltapäivä. Tervehtien Heinoon seudun pojat. Kirjekuoren leimasta ei vuosiluku selviä, mutta veikkaan iltaman pidetyn maaliskuussa 1920-luvun alkupuolella. Jaakkolassa oli suuri pirtti ja paljon huoneita, joten tilaa riitti. Salaisuuden peittoon jää taas ohjelmat ja illan tarjoilut. Edelleen kekkerien järjestäjinä olivat pojat. Tottapa kutsun saajina oli myös tyttösiä, muuten ilta olisi ollut tavallisen kuiva. Olivatko Heinoon pojat yhtä kohteliaita saatolle pyrkiessään? Tottahan toki?

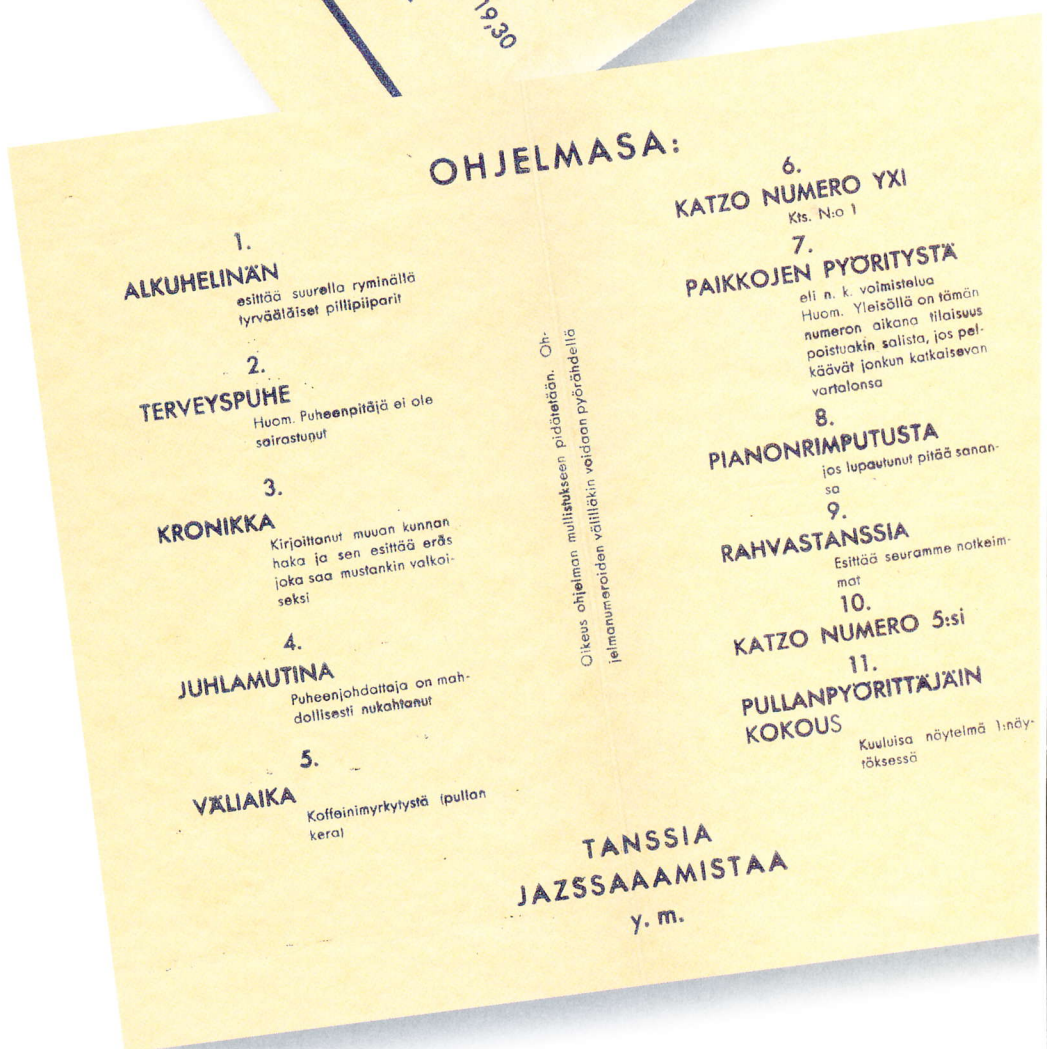
Voiman ukkojen Jazzit

Anno 1931 Prändätty KUTZU. Sen ovat Voiman ukot tilanneet Tyrvään kirjapainosta, siinä kehoitetaan saapumaan ehtoonviettoon 25. maaliskuuta klo 19.30 Seurojen talolle. Kutsukortti huokuu herävää huumoria.

1. Alkuhelinän esittää suurella ryminällä pillipiiparit.
2. Tervehdyspuhe Huom. Puheenpitäjä ei ole sairastunut.
3. Kronikka. Kirjoittanut muuan kunnan haka ja sen esittää eräs, joka saa mustankin valkoiseksi.
4. Juhlamutina. Puheenjohtaja on mahdollisesti nukahtanut.
5. Väliaika. Kofeiinimyrkytystä pullan kera.
6. Katzo numero yxi.
7. Paikkojen pyöritystä eli n.k. voimistelu. Huom. Yleisöllä on tämän numeron aikana tilaisuus poistua salista, jos pelkäävät jonkun katkaisevan vartalonsa.

8. Pianonrimputusta. Jos lupautunut pitää sanansa.
 9. Rahvastanssia. Esittää seuramme notkeimmat.
 10. Katzo numero 5:si.
 11. Pullanpyörittäjain kokous. Kuuluisa näytelmä 1.näytöksessä.
- Tanssia Jazssaaamista y. m.

Jo kutsukortin primitiivinen permantoplastiikka sai osallistujat hyvälle tuulelle. Ilmeisesti juhlat ovat olleet aikalailla hilpeän puoleiset. Uskoakseni kuuluisalla seukun parkettilattialla on loppuilta pyörityvällä vallan tungoksessa. Hauskat illamat, joista juttua on riittänyt varmasti jälkeenkimpäin.

Hanakat[®]

LVI-TAMMINEN OY

Hopunkatu 6, 38200 Sastamala
Puh. 010 404 7500 Fax. (03) 512 9955

VEHMAAN TILA

Tampereentie 212, Sastamala

puh. (03) 511 2775

www.vehmaantila.fi

KULJETUSLIIKE

FINSKA

SASTAMALA

☎ 03-514 3 531

PÄIVYSTYS ☎ 0500 236 212

www.finska.net

Saluunassa syöt hyvin.

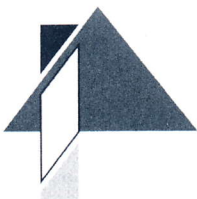
Tervetuloa!

Vammalan

SALUUNA

Puistokatu 16 38200 Sastamala
Puh. 03-511 2954

*Joulun aikaa
rauhaisaa,
vuotta hyvää
alkavaa!*

INSINÖÖRITOIMISTO

Aimo Lehtimäki Oy

Puistokatu 3-5, PL 40, 38201 Sastamala
puh. 03-512 0000, fax. 03-512 0023

- RAKENNESUUNNITTELUA
- RAKENNUTTAJAPALVELUA

Joulurauhaa Ellivuoressa!

Joulun rauha on ihan oma lukunsa talvisen luonnon keskellä. Ellivuoressa vedät henkeä ja irtaudut arjen kiireistä – joko muutaman päivän tai vain pienen hetken!

**Maukkaat sunnuntailounaat
joka sunnuntai klo 12-15:**

aikuiset 17€, 4-12 -vuotiaat 8,50€.
Pöytävaraukset puh. 010 835 1900!

**Joulu Ellivuoressa – 3 vuorokautta irti
arjesta alk. vain 269 €/hlö!**

Hinta sisältää majoituksen (23.-26.12.2010) jaetussa 2 hengen huoneessa, täysihoidon, jouluisen ohjelman sekä saunojen, uima-altaan ja kuntosalin vapaan käytön. Lapset lisävuoteella 119€/hlö.

**Tilaisuus oman maun mukaan:
pikkujoulut, synttärät, kokous...**

Pyydä tarjous: räätälöimme tilaisuuden mittojen mukaan, esim. päiväkokoukset alk. vain 26€/hlö!

Tervetuloa viihtymään Ellivuoreen!

Kokous- ja vapaa-ajankeskus

HOTEL **ellivuori**
www.ellivuori.fi

Ellivuorentie 131,
38130 Ellivuori, Sastamala
puh. 010 8351 900
fax (03) 515 4210
hotelli@ellivuori.fi

Hauskaa...

Kasvat pojat karkeloissa

1934 järjestivät KASVAVAT POJAT illanvieton Tyrvään Seuratalolla. Illanvietto on pidetty lauantaina marraskuun 10 päivä ja se on alkanut iltakahdeksan tienoilla. Ohjelmasta ja illan muusta annista ei kukaan muista. Joka tapauksessa illan ratoksi on pyörähdetty parketilla.

Mutta keitä ovat olleet nämä kasvat pojat? Kyseessä saattoi olla paikallinen urheiluseura tai VPK? Iltamaväki on vöyränyt paikalle hevosilla, polkupyörillä ja jalkaparikassa. Saattoipa joku leiskauttaa kuistin eteen pirsillä tai peräti omalla biilillään.

Jos ei tällainen kutsu tehonnut, niin ei sitten mikään. Saattaisi poikien kutsut olla hyvä vetonaula vielä tänä päivänä. Kyseessä lienee kuitenkin ollut Vammalan Seukku!

Roismalan tyttöjen kyläkutsu

Tyttöjen järjestämistä tilaisuuksista löysin yhden kirjekutsun. Sen on kirjoittanut kauniin käsialan omaava neitonen. Tapah-tuman takana ovat olleet Roismalan seudun tytöt. Tyttäret kutsuvat illanviettoon Roismalan Vilppalaan tämän kuun 10 päivä klo seitsemän jälkeen puolen päivän.

Kun tytöt olivat asialla, veikkaan, että

illan mittaan on kuultu heleää laulua, lausuntaa, ja illan huipuksi on kisailtu piirileikkiä. Välillä valkoessuinen tarjoilija on kierrellyt ison prikan kanssa tarjoamassa sen seitsemät sortimentit. Varmasti on hauskaa

riittänyt ja saattajia kotiportille asti.

Kutsukortit viestivät menneestä ajasta. Silloiset tapahtumat olivat hienotunteisia, ihanteellisia ja juhlaväki pysytteli kohtuuden rajoissa. ●

TERVETULO A

Illanviettoomme
Tyrvään Seuratalolle lauant.
10 p:nä marrask 1934 klo 8.
KASVAVAT POJAT.

Pyydämme teitä tulemaan illanviettoomme Roismalan Vilppalaan t. k. 10 p:nä klo 7 i. p. - Tervetuloa!

Roismalan seudun tytöt.

Kaiken mitä tarvitset sähköstä saat ELEKTRIA-sähköammattilaiselta

Rakennatko uutta vai korjaatko vahaa? Tule ensin meille. Saat asiantuntevan suunnittelun, alan korkealaatuisimmat tuotteet ja ammattitaitoisen asennustyön. Ja voit olla varma: Huolto pelaa.

- Teollisuuden ja toimistojen sähkötyöt
- Uudisrakennusten sähköasennukset
- Kiinteistöjen sähköasennukset
- Huolto- ja korjaustyöt

SÄHKÖLIKE

Matti Rantala Oy

Hopunkatu 3, 38200 SASTAMALA
p. (03) 514 1311, 0500 631 380
www.sahkoliikerantala.fi

Vammalan Sotaveteraanit ry
on julkaissut kirjan

"Muistojen polku"

224 sivua, 250 kuvaa ja piirrosta. Hinta 25 euroa. Kaikki myyntitulot tulevat sotaveteraanityöhön.

Lauri Kosken elämäntarina kertoo sodasta, purjehdusmatkasta Etelä-Amerikkaan, työstä viidakko-seuduilla ja sotaveteraani- ym. toiminnasta.

Sopiva lahjaksi kaiken ikäisille!

Lähetys postitse tai suoraan:
Lauri Koski, Jaatsinkatu 8, puh. 514 2100
Hannu Toivonen, puh. 0400-633 734
Pentti Hannula, puh. 511 3315
Timo Kökkö, puh. 514 2817.

Juho Helin (myöh. Talvia) syntyi Tampereella 14.1.1879. Hänen vanhempansa olivat talonmestajia, isä ent. puuseppä Henrik Helin ja äiti Henrika s. Helldan. Vanhemmat olivat kotoisin Sahalahdelta. Perheessä oli yhdeksän lasta, joista kaksi oli kuollut jo pienenä. Aikuisikään kasvaneista Juho oli kolmanneksi vanhin. Hän oli kuuro kuten myös veli Henrik ja sisar Sigrid.

Vuonna 1906 he muuttivat nimensä Talviaksi, Henrikiä lukuunottamatta. Juho avioitui 1906 kuuron Eva Kristiina Ritälän kanssa Kiikasta ja he asuivat Kiikassa vuodesta 1913.

Talvia oli oppilaana Turun kuuromykkäkoulussa 1889–1896. Seuraavana keväänä hän meni kahdeksi vuodeksi puuseppä J. O. Nikanderin oppiin, jona aikana hän lisäksi harjoitteli kuvanveistoa yhden lukukauden ajan Tampereen Nikkarikoulussa, josta sai todistuksen 8.5.1897.

Vuonna 1896 hän pääsi ylimääräisenä oppilaana Tampereen Ylempään käsityöläiskouluun, jossa hänellä oli oppiaineena koristepiirustus ja ammattiopetus ja josta hän sai todistuksen 30.4.1899. Viimeisenä vuotena arvostana molemmissa aineissa oli 10. Vuonna 1900 hän antoi hyväksytyt kisällinäytteen puunleikkauksessa.

Paavo Nurmi.

Kuvanveistäjä J. F. Talvia

Tämän jälkeen hän oli työssä Helsingissä Henrik Ekbonin ja Hugo Grönroosin työhuoneissa sekä Suomen Kivenhakkaamo Oy:ssä.

Vuonna 1901 Talvia oli Finska Täljstens -yhtiössä ja vielä vuosina 1904–07. Yhtiö teki rakennusten veistokoristeita vuolukivestä, kun noina vuosina valmistui useita isoja rakennuksia. Tuolloin uusi tyyli suosi kiven käyttöä rakennuskoristelussa.

Mentyään naimisiin pariskunta asui ensin Helsingissä, mutta muutti pian Lappeenrantaan, kun Suomen Vuolukivi Oy muutti tuotantonsa sinne lähelle Nunnanlahden vuolukivilouhosta. Samana vuonna Talvia oli muutaman kuukauden Moskovassa tekemässä suuren liikepalatsin koristeita. Samoin samanlaisessa työssä Pietarissa, josta palasi keväällä 1907 Helsinkiin, osallistuakseen Kansallismuseon ja rautatieaseman uudisrakennusten koristelutöihin.

Edellämäinittujen rakennusten lisäksi hän osallistui Pohjoismaisen Osakepankin ja Vakuutusyhtiö Pohjolan talojen koristelutyöhön. Tehtävät olivat vaativia, sillä suunnittelijoina olivat arkkitehdit Gesellius-Lindgren-Saari. Talvialle oli uskottu myös Lars Sonckin suunnitteleman Turun Mikaelinkirkon alttarikehyksen ja saarnastuolin koristelu. Helsingin Töölössä Karhulinna-kerrostalon porttia vartioivat karhu-veistokset

Taiteilijan omakuva.

ovat hänen tekemiään.

Vuonna 1907 Talvia kirjoittautui Suomen Taideyhdistyksen, (nyk. Taideakatemia), kuvanveistoateljeen muovailuluokalle. Todistuksen mukaan hän sai opetusta muovailutaiteesta elävä malli kohteena ja plastillisessa anatomia. Päästötodistuksen hän sai toukokuussa 1909.

Kuten taiteilijat usein, Talviakin lähti opintomatoille Eurooppaan. Hän oli saanut Tampereen Käsityö- ja Tehdasyhdistykseltä 800 markan apurahan matkaa varten. En-

sin hän opiskeli Tukholman Teknillisessä koulussa (taide-teollisuuskoulu) oppiaineinaan vapaallakädelläpiirustus, figuuri- ja maisemapiirustus, taideteollinen piirustus, koristemuotoilu ja puunleikkaus. Opiskelu tapahtui vv. 1901–02. Hän sai todistuksensa 30.4.1902 hyvät arvostukset ja suositukset, kiitosmaininnan puoleikkauksesta ja 15 kruunun stipendin.

Vammaisuutensa vuoksi hän oli täälläkin joutunut sijoitetuksi aivan vasta-alkajien ryhmään, vaikka hänen

taitonsa olisi riittänyt vaativampaankin opetukseen. Huomattuaan hänen taitonsa opettajat sitten kuitenkin pyrkivät auttamaan häntä eteenpäin ja hänen työnäyteensä saivat huomiota. Hän työskenteli myös kuvanveistäjä Gösta Vibergin ateljeessa kuukauden ajan. Jossain vaiheessa hän on ollut myös Kööpenhaminassa.

Seuraavaksi hän saapui Berliiniin 4.6.1902. Vaikeuksia oli sielläkin. Hän työskenteli aluksi lyhyen aikaa Herm. Zietlow Jr:n puusepäntehtaassa, mutta sai sitten kuuromyökäin työtoimiston välityksellä paikan Johannes Cerigiolin kuvanveistoateljeesta vuoden ja kolmen kuukauden ajaksi.

Siellä oloaan hän kuvaa matkakertomuksessaan: "Ensin alussa olin kolme kuukautta opissa ilman palkkaa. Ensimmäiseksi työkseni modelleerasin Jeesuksen kuvan klassisen mallin mukaan 72 cm korkean. Niitä pidettiin varastossa myytävänä kipsiin valettuna. Tämän jälkeen modelleerasin suureen kokoon tytön ruumiin, vaatteella peitetynä, oikeassa kädessä ruusu, pään ympärillä ruususeppele. Pienempään kokoon modelleerasin miehen ruumiin ja Jeesuksen 12-vuotiaana. Perkeleestä tein suuremman kuvan soittamassa viulua, päässä lehtiä ja rypäleitä, pukin sorkat jalkoina ja suuren nauravan naisen kuvan, viinilasi kädessä, pään ympäri lehtiä ja rypäleitä. Lisäksi modelleerasin suuren joukon etevien miesten rintakuvia ja medaljongeja valokuvain mukaan.

Valutöistäni oli suuren sotapäällikön vartalokuva suurin. En tiennyt hänen nimeänsä, mutta asultaan oli se samantainen kuin Pietari Brahen patsas Turussa. Se valettiin kipsiin 2 metriä korkeaksi.

Ensimmäiseksi työkseni marmorista sain tehdä erään vanhan rouvan pään, kädet ja jalat urakalla. Tätä työtäni valvoivat ateljerin omistaja, myös professori. Luulen,

että hän oli ne tilannut tai tilaaja oli hänet pyytännyt työtä valvomaan. Vieressäni juttelivat isäntäni ja professori pitkäkään ja tarjosivat minullekin sikaaria, mutta minä kiitin, sillä en ole tottunut tupakoimaan. Kun työ oli valmis, oli hän minuun erittäin tyytyväinen ja kiitti ja kehui isännälleni.

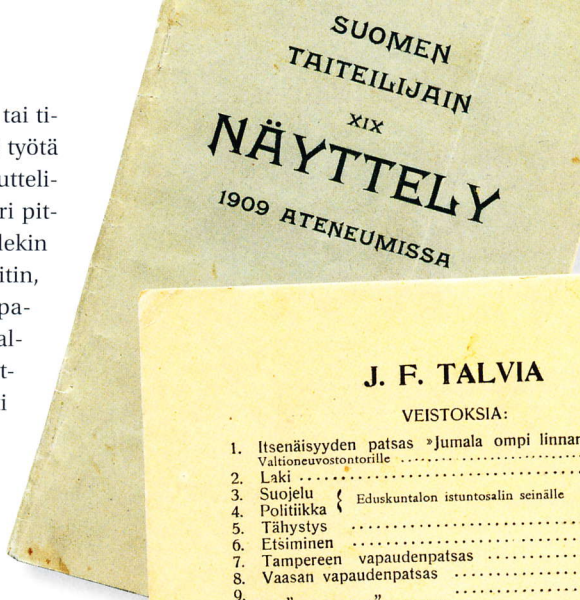
Kun näin olin päässyt hyvään alkuun marmorin veistossa niin sitä jatkui pitkät ajat. Tein suuria ja pieniä rintakuvia etevistä henkilöistä, Jeesuksesta, kreikkalaisen ja roomalaisen mytologian jumalista, pilasteria, listaa j.e.p. aina sen mukaan kuin tilauksia ateljerin omistajalla oli.

Erityisesti minun tulee kiitoksella muistaa ateljerin omistajaa herra Cerigiolia. Hän opasteli minua kuninkaallisessa museossa y.m. aina työni laadun mukaan. Luulen kuitenkin, että työni palkitsi runsaasti hänen vaivansa sillä maksamansa palkka tuskin riitti jokapäiväiseen yksinkertaiseen ruokaan."

Samanaikaisesti Talvia oli aloittanut opiskelun Berliinin Taideteollisuuskoulussa, mutta kun hänen odottamansa lisästäipendi Tampereen Käsi- ja Tehdasyhdistykseltä evättiin, niin hän päätti lopettaa opiskelun varoja säästääkseen, eikä näinollen saanut myöskään sieltä todistusta.

Berliinissä hän osallistui sikkäläiseen kuuromyökkien toimintaan ja sai heiltä arvokasta apua oleskeluunsa. Vaikka hänen saamansa stipendi ei velvoittanutkaan pidempään, päätti hän kuitenkin käydä Italian taidekaupungeissa ja lähti 8.9.1902 Roomaan. Sieltä ei ollut kuitenkaan työtä saatavissa ja matka jatkui Firenzeen. Siellä hän sai lyhytaikaisen työpaikan marmoriveistämössä.

Matkasuunnitelmaan kuuluneen Pariisin sijaan hän lähti Wieniin, jonne saapui syyskuussa 1903 ja työskenteli siellä muutaman kuukau-

J. F. TALVIA

VEISTOKSIA:

1.	Itsenäisyyden patsas »Jumala omi linnanme» Valtioneuvostontorille	—
2.	Laki	—
3.	Suojelu { Eduskuntalon istuntosaliin seinälle	—
4.	Politiikka {	—
5.	Tähystys	—
6.	Etsiminen	—
7.	Tampereen vapaudenpatsas	—
8.	Vaasan vapaudenpatsas	—
9.	—
10.	Vilppulan rintamanpatsas	—
11. plast.	—
12.	Svinhufvud ja Laki	—
13.	Itsenäisyyden julistus	—
14.	Svinhufvudin medaljonkikuva pronssit. kipsiä à ..	40:—
15.	Mannerheimin	40:—
16.	Hakkapeliitan	40:—
17.	Kustaa II Adolfin	40:—
18.	Sankaripatsas (1918) (savea)	—
19. (lunastettu piirustus)	300:—
20.	Jeesus ristissä (kipsiä)	25,000:—
21.	Äiti ja lapsi (suomalaisesta marmorista)	3,000:—
22.	Istuva poika	1,500:—
23.	Kaksi jääkärhuhua	300:—
24.	Lapsen pää	2,000:—
25.	Tukkimies (puuveistos)	—
26.	Maria ja Martta (puuveistos) omistaja rov. Svanberg ..	500:—
27.	Apina ja Poikanen	2,000:—
28.	Judas kavaltaa Jeesusta (pronssitettua kipsiä) ..	1,500:—
29.	Kiusaus Jeesusta	—
30.	Aleksis Kiven rintakuva { (palkinto 1928)	—
31. patsas	—
32. »Ajattelijä»	—
33.	Valtioneuvos Strömbergin graniittikorkokuva ..	—
34.	(löydetty) omistaja Rautatiemuseo ..	150:—
35. korkokuva kipsiä	—
36.	Julius Hirnin rintakuva	—
37.	John Sundbergin rintakuva	—
38.	Pastori A. E. Nordmanin rintakuva	—
39.	F. Hirnin kuolinnaamio	—
40.	Uimari O. Vetzell	150:—
41.	Juoksija Paavo Nurmi (pronssitettua kipsiä) ..	100:—
42.	—
43.	Schoultszin rintakuva	300:—
44.	Adam ja Eva	1,000:—
45.	Poika	1,500:—
46.	Suutari	3,000:—
47.	Viljanleikkaaja	100:—
48.	Kuvanveistäjä A. Tallroth	2,500:—
49.	Lapsi	2,500:—
50.	Pieni lapsen pää	—
51.	Maanviljelijä O. Ritalan rintakuva	—
52.	Emäntä A. Ritalan	—
53.	Sanomanlehden lukija (pronssitettua kipsiä) ..	1,500:—

ÖLJYMAALAUKSIA:

54.	Aterialla	8,000:—
55.	Mylly Tyrväältä	3,000:—
56.	Kyntäjä	1,000:—

Käännä!

den puunleikkausosastolla J. W. Müllerin suuressa puuseppäntörmäliikkeessä. Tammikuussa 1904 hän palasi Varsovan ja Pietarin kautta Tampereelle. Tämän jälkeen hän oli töissä seuraavan kesän Helsingin Puuseppätehdas Oy:ssä.

Kuvanveistäjänä

1900-luvun alussa Suomen kuvanveistotaiteesta realistiset, romanttiset ja symbolis-

tiset aiheet olivat rinnakkaisina. Talvia pyrki useimmiten realistiseen aiheeseen. Hänen sankaripatsasluonnoksissaan kuvastuu klassismi ja kansallisen identiteetin korostus.

Kööpenhaminassa näyttelyssä ollut Kristus ristillä -veistos ostettiin Kööpenhaminan kuuromyökkäin kirkolle 1907. Vuonna 1911 hän teki Albert Edelfeltiä esittävän muotokuvamedaljongin, joka oli samalla Albert Edelfelt -mitalin

KIRJA-ALAN PALVELUA V. 1891

INFO TYRVÄÄN KIRJA-
KAUPPA OY

Marttilankatu 18, 38200 Sastamala
puh. 020 773 8480
www.kirjakellari.com

Jaatsin kahvila

Tule herkuttelemaan!

- Viihtyisässä KABINETISSAMME vietät yksityistilaisuudet, kokoukset, koulutukset...
- Meillä myös VEIKKAUSPISTE

Jaatsin kahvila

Asemakatu 10, Vammala, puh. 511 2868
Tervetuloa ark. 7-20, la 8-20, su 10-19

PLUSSA

– JOKA OSTOKSESTA

K SUPERMARKET

TORIKESKUS

Torikatu 1, puh. 010 239 9750
ark. 7-21, la 7-18, su 12-18

Tavallista parempi Ruokakauppa

*Oikein
hyvää
Joulun
aikaa ja
Onnea uudelle
vuodelle 2011!*

KAIJAMAJA
TORIKATU 1. Puh. 514 3360

J. F. Talvia...

luonnos. Tällä hän voitti toisen palkinnon Suomen Taiteilijaseuran dukaattikilpailussa. Näitä kilpailuja oli järjestetty vuodesta 1858.

Julius Hirnin rintakuvasta hän sai kiittäviä lehtiartikkeluja. Muita muotokuvia ovat Carl Oskar Malmin muotokuva Porvoon Kuurojenkoulun pihalla ja usea pienempi versio samasta henkilöstä.

Lisäksi muita henkilökuvia: kuningas Oskar II, keisari Wilhelm II ja keisarinna Augusta Viktoria, Venäläisen Kirjallisuuden Ystävien 1909 tilaama kirjailija N. Gogolin ylisuuri rintakuva pystytettäväksi kir-

jailijan kotikaupunkiin Ukrainassa, J. O Rapola, josta kopio hautamuistomerkillä Porissa, Matti Äyräpää, valtioneuvos Georg Strömbergin graniittinen muotokuva (Rautatiemuseossa), Anna Heikel, A. E Nordman, John Sundberg, Albert Tallroth, W. Forsiuksen muotokuvamedaljungi, sekä omasta perhepiiristä muun muassa Oskari Ritala, oma äitinsä Henrika Talvia 1912 ja Rukoileva lapsi -reliefi, joka esittää hänen vaimonsa veljentytärtä.

Hän teki runsaasti sellaisia veistoksia, jotka monipuolisesti kuvaavat eläimiä ja

Taiteilijan ehdotelma Mannerheimin ratsastajapatsaaksi.

Nuohooja.

elämään liittyviä toimintoja, muun muassa: Nuohooja, Paavo Nurmi ja Ketunpyytäjä, jonka mallina oli kiikkalainen Kaarlo Markkula (molemmat viimeksimainitut Sastamalan seudun Museossa), Uimahypääjä, jonka mallina oli Lontoon 1908 olympiaedustaja Oskar Wetzell, Suutari, Kuuromykkäopetus, Vanha vaaturi, Talvikalastus, Tukkimies, Viljanleikkaaja, Väsynyt ukko, Istuva poika, vaahterapui- nen Aamulla, Ajo laitumelle, marmorinen Kaksi jääkarhua, Kana ja kukko, Apina ja poikanen, Kisailevat orit, vuolukivinen Apina (Turun Taide- museossa), Maria ja Martta, Lapsen pää.

Sankaripatsasluonnok- sia on ainakin Tampereelle, Vaasaan ja Vilppulaan. Hän osallistui Aleksis Kiven pat- saskilpailuun vuonna 1928

ehdotuksellaan Kivi ja 1937 Ehrenströmin ja Engelin muistomerkkilpailuun re- liefiehdotuksillaan Rakenta- minen ja Suunnitelma.

Vuonna 1954 Talvia osallistui Mannerhei- min ratsastajapatsas- kilpailuun, saaden kunniamaininnan (Sastamalan seudun Museossa). Hän osallis- tui myös eduskuntatalon patsaskilpailuun 1930-luvun alussa.

Taiteilija osallistui 1909–14 lähes kaikkiin Suomen Tai- deyhdistyksen ja Suomen Taiteilijain sekä Suomen Ku- vanveistäjäliiton näyttelyihin, Tampereen ja Turun Taideyh- distysten näyttelyihin. Omia näyttelyitä Talvialla oli 1917 ja ainakin 1920- ja 1930-luvuilla hän osallistui kuuromyk- kien taidenäyttelyyn Tu- russa. Hän olisi ollut myös halukas tekemään Akseli Gallen-Kallelan muisto- merkin Tyrvääseen, mutta 1931 suunniteltua hanketta ei toteutettu.

Talvella 1911 Pelastusar- meija toimeenpani keräyksen, jonka tarkoituksena oli kerätä rahaa polttopuiden ostami- seksi köyhille. Tähän liittyen Talvia teki Runebergin Espla- nadille maksutta lumiveistok- sen, joka esitti köyhää naista ja nälkäisiä lapsia.

Talvian veistokset saivat kriitikoilta toisinaan hyvinkin myönteistä palautetta, jota eniten oli Helsingin Sanomis- sa, Turun Sanomissa, Uudessa Suomessa, Kansan Lehdessä ja Hufvudstadsbladetissa.

Mutta 1910 hänellä oli Suo- men Taiteilijain näyttelyssä Ateneumissa marmoriveis- tos Äiti ja lapsi, josta Kasimir Leino kirjoitti artikkelissaan Murroskausi maalaustaitees- samme (Suomalainen. Suo- men Sanomalehtimiesliiton albumi 1): ”Sellaiset veistok- set kuin hra Talvian suoma- laiseen marmoriin veistämä ryhmäkuva äiti leväten pikku lapsensa vieressä ... kuuluisi- vat oikeastaan kuvannollisen

veistotaiteen alalle, mutta kun kuvannolli- suus on ainoas- taan asennossa sopinee se mai- nita tässä yhte- ydessä. Suoma- lainen marmori ei sen pahempi, näytä olevan kii- tollista ainetta veistäjän vaival- loiselle työlle; ... ja kun tyyptikään ei- vät ole suomalaisen kauneudenaistin mukaisia, ei vaiku- tus jää esteettiseksi, vaan luonteelliseksi; se taas vaatisi tarkem- paa suoritusta, kuin mitä taiteilija tässä on noudattanut.”

Taidemaalarina

Talvia harjoitti myös piirustus- ja maalaustai- detta, josta muotokuvat muodostavat huomatta- van osan, muun muassa useita omakuvia. Hän sai kuitenkin maalauksilleen huonommat arvostelut kuin veistoksilleen.

Maalauksista voidaan mainita muun muassa: Pihakoivu Kiikassa, Kauko- lan myllyt, Kokemaenjoen rantaa, Kiikan kirkko, Tal- vimaisema, Tyrvään kirkko, useampia Ritalan talosta, Heffata-talo Vinkkilässä, Aterialla (oli esillä Suomen Ravintolamuseossa 1980- luvulla), Lukeva tyttö, Tyttö ja kissa, Kutoja, Kyntäjä, Viljan leikkuu, Jeesus siunaa lapsia ja suurin määrin muita joita löytyy näyttelyluetteloista. Li- säksi hän teki vesiväritöitä ja piirustuksia, jopa valokuvia.

Talvia eli mukana ajassa työskennellen taidemaailman kärkinimien ohjauksessa ja yhteistyössä heidän kans- saan. Hän oli kuvanveistäjänä kivistä kivihakkaamoissa toteuttaen muiden taiteilijoiden suun- nitelmia, mutta myös hänen oma, itsenäinen luova tuo-

TAIDENÄYTTELY J. F. TALVIA 1917

ÖLJYVÄRIMAALAUKSIA:

1 Ranta	375:—
2 Lukeva tyttö	500:—
3 Mylly Tyrväältä	600:—
4 Puolaaja	300:—
5 Pojan muotokuva	250:—
6 Hakojen hakkaaja	200:—
7 Kutoja	150:—
8 Saunassa	350:—
9 Isäntä	175:—
10 Ikkuna	400:—
11 Puuseppä	275:—
12 Piha	700:—
13 Lukeva tyttö	—:—
14 Maisteri W:n muotokuva	175:—
15 Kaksi varsa	175:—
16 Vanha omenapuu	500:—
17 Poika auringon paisteessa	150:—
18 Auringon nousu talvella	300:—
19 Karjanhoitaja	250:—
20 Vanha aitta	500:—
21 Toimittaja S:n työhuone	250:—
22 Navetassa	50:—
23 Emäsika ja porsaas	—:—

VESIVÄRIMAALAUKSIA:

24 Harjoitelma	100:—
25 Eya	100:—
26 Huone	100:—
27 Keittäjä	100:—
28 Lapsi	50:—
29 Hyasintti	75:—
30 Kulmakatu	100:—
31 Äitini	100:—
32 Pihlajan marjoja	50:—

PIIRUSTUKSIA:

33 Kissa	20:—
34 Lehmät navetassa	20:—

VEISTOKSIA

35 A. Edefeltin medaljonki (valo- kuvasta)	150:—
36 Ajo laitumelle	500:—
37 Kuuromykkäopetus (tarkas- taja Forsius oma)	—:—
38 Äitini	—:—
39 Maanviljelijä R:n muotokuva	—:—
40 Pastori N:n rintakuva	—:—
41 Toimittaja J. Hirnin rintakuva	—:—
42 J. W. Snellmanin patsas	2000:—
43 Nuohooja	—:—
44 J. Runebergin rintakuva	—:—

K. P. POKKINEN KIRJAPAINO O. Y.

tantonsa sai aikanaan varsin paljon arvostusta.

Hän eli perheineen Kii- kassa, Ritalan mailla omassa talossaan, harjoittaen pien- viljelystä ja vanhalla iällään- kin ahkerasti muotoillen ja maalaten ja haaveillen vielä Pariisin matkasta. Viimeiset vuotensa hän eli vanhimman tyttärensä Irja Finskan maati- lalla Tyrväessä.

Hän teki myös mittavan työn kuuromykkien paikalli- sessa toiminnassa. Hän kuoli 81-vuotiaana 9.1.1960. ●

Hyvää Joulua
ja Elämyksellistä
Uutta vuotta

Rentous on referenssimme

Fiilink

www.fiilink.fi

jps-mainos.fi

VAMMALAN MOOTTORISAHA

Pesurinkatu 4, 38200 VAMMALA
puh. 03-514 1260, 0400 130 654
www.vammalanmoottorisaha.fi

HUSQVARNA • STIHL • VIKING

Palveleva lasten- ja nuortenvaatteiden erikoisliike

Meiltä asut arkeen ja juhlaan!
Koot 44-170 cm

JR PUKIMO
PUISTOKATU 7 SASTAMALA Puh. (03) 511 2648

Rakkaudesta t

"..kukaan muu enää tällaisia muistakkaan ku mä, ku mä olen dinosaurus.", **Kaarina Karjula** vertaa itseään esihistorialliseen eläimeen ja **Kati Lahtivirta** säestää. "Juu, ei oo enää ketään muita yhtä vanhoja kuin sä."

Naisia naurattaa. Tätä dialogia ei ole käsikirjoitettu etukäteen, vaikka teatterimaailmassa liikutaankin. Kaarina ja Kati ovat luvanneet raottaa Romulan Taiteellisen Teatterin (RTT) noin kolmenvuosisikymmenen mittaiseksi venyntyä esirippua ravistellakseen pölyjä historian laskoksista. Dinosaurusten valtakausi oli päättynyt jo miljoonia vuosia aiemmin ja muutama jääkausi ehtinyt kouria Suomi-neittoa, kun vastasyntynyt RTT otti ensiaskeleitaan Heimolan seuraintalon näyttämöllä Äetsän Honkolassa 1980-luvun alussa.

Seuraintalon vahtimestari puolestaan veti näyttämöllä isoa roolia, useimmiten pyytämättä. Konserteissa ja esityksissä vahtimestarilla oli tapana pyyhkäistä näyttämön editse hitaasti kädet taskuissa osoittaakseen kenen tiloissa ollaan

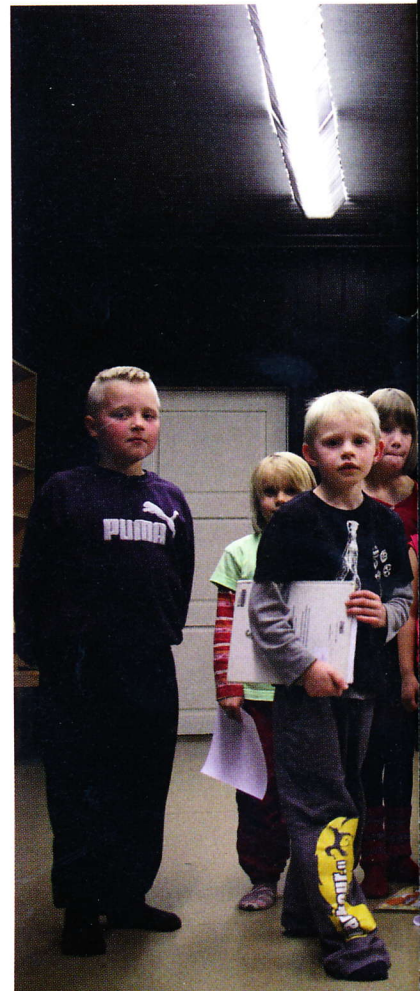
"Hän oli silloin jo iäkäs, sydämeltään antaumuksellinen vahtimestari. Tunnollinen, huolehti kaikesta ja teki hirveästi töitä, mutta käyttäjän näkökulmasta tosi hankala. Hän saattoi saapastella paikalle kesken näytelmäharjoitusten ja ilmoittaa keikyäksi että, "e määh kyllä tommottia tekisi, mitä noiki o?", Kaarina

Lapsissa on myös RTT:n tulevaisuus. Teatteritaitteen Perusopetusryhmät (TePe 1 ja 2) Kannarin studiolla peilipallon alla.

työntää alaleukaansa voimakasti eteenpäin tavoittaakseen vahtimestarin puheennuotin.

Romulan Taiteellisen Teatterin ensimmäinen näytelmä "Vihreän saaren sankari" sai ensi-iltansa keväällä 1983. Satakunnan Kansan kulttuuritoimitus jakoi tekijöille kiitosta. Positiivinen palaute kannusti jatkamaan. Jossain vaiheessa aloittelevat teatterin tekijät kyllästyivät kinaamaan Heimolan seuraintalon kamiinan paikasta vahtimestarin kanssa. Uusi studiotila järjestyi Pehulan koululta Äetsän keskustasta ja näyttelijöitä värvättiin suoraan kadulta kuin alokkaita muukalaislegioonaa. Kaikki keinot olivat käytössä aina liehittelystä lievään pakottamiseen.

"**Jalon Reijon** kävin kaappaamassa Pehulan koulun eteisestä, jossa hän odotti

Teatterin tekemiseen

maantiedonkurssin alkamista. **Karpin Tapion** houkuttelin mukaan lähettämällä kirjeen, jossa vetosin hänen ja vaimonsa Kaarinan karismaan, mikä varmasti kantaisi heitä myös näyttämöllä. **Vihurin Risto** tuli sähkömiehenä asentamaan lamppuja studion kattoon, kun ilmoitin hänelle, että tuu alas sieltä tikkailta, meidän on pakko saada joku tähän rooliin", Kaarina kuvaa värväysrepertuaarin laajuutta.

Rohkeus, tunne, taito

Aika kului ja edellä mainituista värvätyistä kuoriutui monen muun ohella oikeita näyttelijöitä, jotka ylsivät parhaimmillaan huikeisiin roolisuorituksiin. Teatterin tekeminen kiinnosti ja yhdisti ihmisiä säätyyn katsomatta. Äetsän kansalaisopiston tai-

deaineiden opettaja **Ari Virtanen** lavasti ja puvusti, **Juhani Tamminen** toimi pitkään lavastajana ja tekstiilitaiteilija **Anneli Keinosen** vaikutus on näkynyt monen kappaleen visuaalisessa ilmeessä. Väkeä tuli ja meni kuin hollituvan ovista. Joku saattoi tehdä yhden roolin, useimmat jäivät pidemmäksi aikaa.

Pehulassa käynnistyivät myös nuorten tekijöiden teatteriryhmät. Nuorten mukaan tuloa Kaarina pitää yhtenä murrosvaiheena. Ilmaisuu vapautui, ja harrastajapohjalle valetun yhteisöteatterin perustukset vahvistuivat ohjaten tekemistä entistä am-

Kaarina Karjula ja Kati Lahtivirta kuuluvat RTT:n vakiokalustoon.

mattimaisempaan suuntaan.

"Mulla oli rakkaus kieleen ja kirjallisuuteen olemassa siinä teatterin tykönä. Tekstin kautta tarinoiden sisällöt avautuivat ja henkilöt heräsivät eloon, analysointi oli helppoa. Mutta en osannut vielä tuoda hahmojen fyysisyyttä näkyväksi näyttelijöiden kautta, eikä kyllä 80-luvulla osannut moni muukaan."

"Totta", Kati myötäilee.

Totta. 1980-luvun virallisesa Suomikuvassa näkyvät vielä kaikki harmaan sävyt. "Hyvää iltaa, god afton", hauskuus revittiin vaikka iltauutisia lukevan ankkurin maisemaikku-

Rauhaisaa
Joulunaikaa!

ISÄNNÖINTI JA
KIINTEISTÖ-
TEKNIikka OY

ISKITEK OY Puistokatu 7 B, 38200 SASTAMALA

Koko perheelle laadukkaita
jalkineita arkeen, juhlaan,
vapaa-aikaan.

Myös
isoja
kokoja.

Tervetuloa palveltavaksi!

ASEMAN KENKÄ

S. Haapamäki. Puistokatu 9. VAMMALA. P. 514 3160.

Prima
Donna

Liivi- ja
alusasujen
erikoisliike

PUTIIKKI
Naiselle

Puistokatu 18, Sastamala, p. (03) 5142 665

Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta
Sastamalan kaupunki

Rakkaudesta teatterin...

nan kokoisista pokista.

Fyysinen ilmaisu ja tilankäytön hallinta jalostuivat geneettiseen perimäämme koodattujen ikäkaisten menetelmien avulla. Oppimisen halu ja erehtymisen mahdollisuus ovat näytelleet ratkaisevaa roolia lajimme kehitymisessä läpi ihmiskunnan historian.

RTT juhlisti 10 -vuotista olemassa oloaan näytelmällä *"Kaleidoskooppi"*, jossa oli nimensä mukaisesti roolihahmoja ja katkelmia romulalaisien aiemmista tekemisistä. Esityksen syntyyn vaikutti vahvasti myös ohjaaja-käsikirjoittajan unimaailma. Tuolloin Kaarina näki ja kirjasi muistiin paljon unia, sekä luki Jungin unien tulkintaa. Rajoja kokeiltiin rohkeudella, rikottiin tunteella ja ylitettiin taidolla.

"Sellaista käsityötä se oli aluksi", Kaarina Karjula kertoo RTT:n ensimmäisen vuosikymmenen.

Runoilijan perintöä etsimässä

"Tunnen ahtaitten rajojen puristavan itseäni, en uskalla, en jaksakaan lähteä lentoon." Näin kuvaili tuntojaan Kiikan mystinen esteetikko **Kaarlo Sarkia** (1902-1945).

Elämä piian synnyttämänä aviottomana lapsena ja runoilijana tuberkuloosin runtele-

RTT on remontoinut Kannarin koulun studiotilaa talkoilla kesästä asti - hiki hatussa, mutta ei pipo kireellä. Talvinäytelmä saa ensi-iltansa uudella näyttämöllä joulukuussa.

massa vartalossa ei varmasti ollut helppoa 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä agraariyhteisössä, jossa ihmisarvo oikeutettiin työn ja tekemisen, fyysisen suorittamisen kautta. Omaan seksuaalisuuteen liittyvät itsesyytökset lisäsivät nuorukaisen tuskaa. Tottahan Sarkialla oli omat tukijansa jo aikalaisissaan, ja nykyisin nuorena kuolleen runoilijan arvo ymmärretään ja tunnustetaan jo laajalti.

Sarkia-seura ja Kiikan Leijonat rakennuttivat Kiikkaan Kokemäenjoen rantaan vuonna 1992 ulkoilmanäyttämön, joka nimettiin Sarkia-näyttämöksi. Romulan Taitteellisen Teatterin yhteistyö Sarkia-seuran ja **Panu Rajalan** kanssa poiki Sarkian elämästä kertovia kantaesityksiä, *"Unen kaivo"*, *"Elämään kahlittu"* ja *"Velka elämälle"*. Sarkia joutui maksamaan velkansa elämälle korkojen kera, ja nyt elämä maksoi velkaansa Sarkialle tekemälle hänen vaiheitaan tunnetuksi teatterin avulla tulkinnoissa, joissa RTT vastasi velan perinnästä.

Sarkia-näyttämön rakentamisen aikoihin Kaarina tu-

tustui brittiläiseen **Joanne Greenwoodiin**, joka toimi opettajana Huittisissa Länsi-Suomen opistossa. Naisten ystäväystymisen seurauksena myös Joannen silloinen ohjaaja-avopuoliso **Chris Spring** sai tilaisuuden tutustua konkreettisesti paikalliseen tapaan tehdä teatteria. Puistoihin ja avoimiin julkisiin tiloihin totuneelle britille keskelle metsää sijoitettu Sarkia näyttämö oli eksoottinen elämys.

"Veimme hänet Sarkia-näyttämölle talvella. Lunta oli reiteen asti, ja Chris oli, että täälläkö pitäisi tehdä? Ei se ymmärtänyt ollenkaan missä mennään", Kaarina nauraa.

Lumet sulivat, kevät tuli ryminällä ja toi rajuilman tullessaan vihreään metsään Shakespearen *"Myrskyn"* pyyhkäisessä yli Sarkia-näyttämön Joannen visualisoimana ja Chrisin ohjaamana kesällä 1996. Taas opittiin uutta. Kaarina muistelee brittiläis-suomalaisen yhteistyön roolitusta.

"Joanne muotoili koko esityskokonaisuuden meillemme kaikille uudella tavalla. Mä siinä sitten hommasin ihmisiä ja vermeitä, pidin kaikkea jonkinmoisessa koossa."

Myrsky pysyi hyvin hallinnassa ja sitä seuraanneen myötätuulen kannattelemina teatterilaiset päättivät talutettaa Shakespearen Kokemäenjoen rantaan joka viides vuosi, niin kauan kuin hänen ulkoiluttamisensa

tuntuu hauskalta. Ja hauskaa on piisannut näihin päiviin asti.

Syyskesällä 2010 Romulan teatterilaiset muuttivat Pehulan koulun yläkerrasta Kiikkaan Kannarin koululle, jossa Kaarlo Sarkia kävi kansakoulua vuosina 1912 - 1916. RTT ei pääse irti Sarkiasta eikä Sarkia tahdo päästää irti teatterilaisista.

Olemme poimineet tähän vapaasti pomppivaan katsaukseen joitain viipaleita RTT:n lähes 30 vuoden mittaiselta taipaleelta. Olemme puhuneet ohjaajista, dramaturgeista, lavastajista, puvustajista, kirjoittajista, kulttuurivaikuttajista ja historian merkkihenkilöistä.

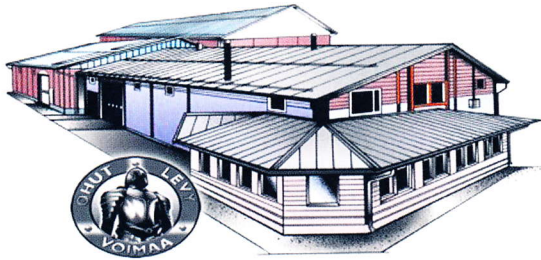
Mutta Romulan Taitteellista Teatteria ei olisi ilman ihmisiä, jotka unohtavat hetkeksi oman arkensa draaman. He kiiruhtavat vaikka suoraan heinäpellolta teatterin lavalle kietoutuakseen roolihahmonsa nahkoihin ja antautuakseen tämän oikkujen vietäväksi. Kati Lahtivirta seurasi aluksi romulalaisten vaiheita ulkopuolelta, kunnes ryhtyi itse teatterin tekijäksi RTT:n riveissä vuosituhtaan vaihteessa.

"RTT:ssä viehättää ennakkoluulottomuus. Pöydän ei tarvitse näyttää pöydältä tai näyttämön sijaita juuri tuossa. Ei olla heti kysymässä, että voiko näin tai noin tehdä? Aina voi tehdä. Siitä saa voimaa, ja siinä on kauneutta, joka kantaa. Se on myös ajankohdainen sanoma koko maailman näkökulmasta. Asioita voi tehdä toisin", Kati tiivistää RTT:n hengen. ●

FINNPELTI

FINNPELTI "kattaa kaiken"

- * Metallin alihankinta
- * Jauhemaalauk
- * Kokonaisuu
- * Peltisepäntyöt

Heinoontie 7, 38210 SASTAMALA

Gsm 0503733113 / finnpelti@finnpelti.fi

Seppo 0500731173 / seppo.karimaki@finnpelti.fi

*Hyvää Joulua
ja Ryhdikästä
vuotta 2011*

**Sata
laatta**
www.satalaatta.fi

jps-mainos.fi

*Lämmintä
Joulumieltä
sekä
Virtaa Tulevaan
Vuoteen!*

Toivottaa
sähkö-
asiantuntijasi

+ TYRVÄÄN SÄHKÖTYÖ -

Asemakatu 23, 38200 Vammala • (03) 511 3055 • www.tyrvaansahkotyo.fi

Pulmien ratkaisut

Sanaristikot s. 61

Toivotus

1. lahja
2. sydän
3. toivo
4. elää
5. emäntä
6. malja
7. tuoli
8. laulu
9. pulkka
10. ruoka
11. kranssi

Pystysuoraan muodostuva sana:
HYVÄÄJOULUA

Tuoksu

1. lyhty
2. kynttilä
3. ihana
4. tanssi
5. punainen
6. kulkunen
7. tähti
8. tonttu
9. kuusipuu

Pystysuoraan muodostuva sana:
HYASINTTI

Sanapyramidit s. 62-63

1. Aku, alku, kaula, laukka, kukkala, kalkkuna
2. Pia, aspi, sappi, siippa, sinappi
3. tai, lati, liata, aloita, loikata, laatikko, kotikalja
4. pii, sipi, ripsi, riipus, piisiru, urospiiri, riisipuuro
5. rai, arki, rikka, Pirkka, Parikka, piirakka
6. ali, sali, lista, alasti, tislata, salaatti
7. Upi, Pius, ruis, pursi, riipus, piirros, urospiiri, riisipuuro
8. ovi, lovi, olivi, tivoli, villot, villikot, villakoit
9. äly, ylkä, kyllä, kälyys, hylkäys, hyyskälä, sählykylä
10. tie, itse, seiti, viesti, vesitie, viisteet, oviteesit ●

Runoja

Tarmo Tuusa

Vuoden kierto

Talvi kun antaa lunta,
lumen alla voi nukkua unta.
Unesta herätään kevääseen,
kevät tuo pontta elämiseen.
Elämä kukoistaa kesällä,
kesällä on lämmintä.
Lämpö hyväilee luontoa,
luonto antaa satoa.
Sato korjataan syksyllä,
syksy on aina pimeä.
Pimeys kun valtaa maan,
maassa talvea odotellaan
- ja kierto jatkuu aina vaan.

*Hyvää Joulua &
Menestyksekkästä
Uutta Vuotta!*

KONECRANES®

**KONECRANES SERVICE OY
MTS VAMMALA**

PL 96 • Vammaksentie, FIN-38201 SASTAMALA, FINLAND
Tel. +358 (0)20 427 6631 • Fax +358 (0)20 427 6639
E-mail: ari.kiviniemi@konecranes.com • www.konecranes.com

Joulun jälkeen

*On koittanut aika uusi,
jäivät taakse lahjat ja kuusi.
Saiko sanoma joulun sua koskettaa,
vai jäikö se kaiken touhun taa?*

*Jäikö mitään joulusta mieleen? .
Ei kai suunnitelmat menneet pieleen.
Ehkä sinäkin monenlaista touhusit
ja siten itsesi väsytit.*

*Sitä toisille ei tarvitse kertoa
eikä itseä toisiin vertoa.
Mikä mennyt on, se jääköön taa,
eessä toivottavasti on parempaa.*

*Siis pitää katsoa eteenpäin
ja jatkaa matkaa pystyssä päin.
On haasteet otettava vastaan vain,
ei niitä auta pelätä lain.*

*Vaikka tulevaisuus on tuntematon,
mikä edessä on, se hyväksi on.
Elämä kuljettaa jokaista tavalla,
joka vaeltajalle on parasta.*

*Tee päiväsi työt niillä voimilla,
jotka vielä ovat sinulla tallella.
Ei tarvitse enempää ponnistaa,
sillä vähäkin riittää, onnistaa.*

*Ei heikkoutta tarvitse peitellä,
tuskin kukaan aikoo kivillä heitellä.
Saa jokainen olla oma itsensä,
ei koettaa parannella pisteensä.*

*Eräs asia koeta muistaa sä aina,
älä positiivisuutta koskaan unhoon paina.
Se auttaa kummasti eteenpäin,
vaikka kaikki on ennallaan tässä ja näin.*

**Rauhaisaa Joulun aikaa
ja
Hyvää Uutta Vuotta!**

VAMMALAN PAIKALLINEN
ISÄNNÖINTITOIMISTO
ISÄNNÖINTIPALVELU Oy

TORIKATU 1, 38200 SASTAMALA
03- 512 7000 ■ www.vipoy.fi

Rauhaisaa Joulua ja
Onnea Uudelle Vuodelle.

Etua elämään. OP-Pohjolasta.

*Hyvää Joulua
&
Lukunautintoja
Uudelle Vuodelle!*

Tyrvään Sanomat
SASTAMALAN, KIIKOISTEN JA LAVIAN OMA LEHTI

Kodinomaista ja virikkeellistä
palveluasumista

SASTAMALAKOTI

Hossantie 3
38210 Sastamala
Puh. (03) 511 2721

sastamalakoti@sastamalakoti.fi
www.sastamalakoti.fi

Hyvää Joulua

- Maalit • Matot • Parketit
- Kaakelit • Tapetit • Liimat
- Työvälineet • Tarvikkeet...

Lähes kaikki,
mitä sisustukseen tarvitset.
Ja lisäksi...

ASiantuntevaa väri-alan palvelua

VÄRIRASTI KY

PESURINKATU 5 VAMMALA, puh. 514 3220

Rauhallista Joulua!

Sastamalan Silmäasema kiittää
asiakkaitaan kuluneesta vuodesta
ja toivottaa rauhallista joulua!

SASTAMALA
Puistokatu 18, (03) 511 4299
Palvelemme ma-pe 9.30-17.30
www.silmaasema.fi

SILMÄASEMA

Hyvää Joulua ja Valoisaa Uutta Vuotta

Kuva: Konstisröde

SÄHKÖLIIKE Matti Rantala Oy

Hopunkatu 3, 38200 SASTAMALA
p. (03) 514 1311, 0500 631 380
www.sahkoliikerantala.fi

Hyvää Joulua!

TARKKUUTTA JA TYILIÄ SILMILLE OMALTA OPTIKOLTA

Vammalan Optiikka

• Puistokatu 16 • Sastamala • puh. (03) 511 4109

Hinta: 10€

6 430014 101006